

STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

JAARVERSLAG OVER 1982

STICHTING BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

JAARVERSLAG OVER 1982

Aangeboden aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

Juni 1983

Inhoud

	pag.
I. Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982	5
II. De werkzaamheden van het bestuur in 1982	6
1. Inleiding	6
2. Ontvangsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982	6
3. Individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers	8
a. Steunverlening aan het weekblad de Vrije Westfriese Krant	8
b. Beheer van kredieten, verstrekt uit het Bedrijfsfonds voor de Pers	9
4. Onderzoek naar en totstandkoming van compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen	12
5. Mogelijke wijzigingen van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers	16

BIJLAGEN

1. Advies bestuur aan minister CRM d.d. 13 mei 1982 over financiële steunverlening aan het weekblad de Vrije Westfriese Krant te Hoorn	21
2. Advies bestuur aan minister CRM d.d. 7 september 1982 over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van een compensatieregeling voor dagbladen	24
3. Advies bestuur aan minister WVC over de compensatieregeling dagbladen d.d. 11 november 1982	62
4. Statuten Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 28 december 1982, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 januari 1983, nr. 11	63
5. Besluit Compensatieregelingen Dagbladen d.d. 5 januari 1983, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 januari 1983, nr. 11	66
6. Interim-advies Werkgroep Perswet aan minister CRM over een nieuwe wet voorziening Perswezen d.d. 29 januari 1982	75
7. Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan minister CRM over het interim-advies van de Werkgroep Perswet d.d. 12 mei 1982	94

I. Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982

Bestuursleden:

prof. drs. J. W. Schoonderbeek, voorzitter
J. Kassies, vice-voorzitter
drs. H. J. A. M. van Haaren
dr. F. Haselhoff
mr. W. C. D. Hoogendijk
dr. C. N. Peijster
prof. dr. J. van Putten

Secretariaat:

drs. L. H. A. Lichtenberg, secretaris
drs. F. E. Abrahams, plaatsvervangend secretaris
mevr. J. Koldenhof-Kooy, administratief medewerkster

Het secretariaat is gevestigd in het gebouw van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Sir Winston Churchilllaan 362 te Rijswijk (ZH), postbus 5406, 2280 HK Rijswijk, telefoon 070-94 93 93.

De benoeming van de bestuursleden, de secretaris en de plaatsvervangend secretaris vindt plaats op grond van artikel 9 van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Staatscourant 1974, nr. 190*). De benoeming van de personen in deze functie geschiedt bij beschikking van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en cultuur**.

Zo waren de bestuursleden per 18 oktober 1980 door de minister herbenoemd op 28 november 1980 (Staatscourant 1980, nr. 5) voor de periode van twee jaar. In de vacature die in 1980 in ons bestuur ontstond als gevolg van het aftreden van de heer drs. Y. P. W. van der Werff, benoemde de minister op onze aanbeveling bij beschikking d.d. 14 januari 1982 de heer dr. C. N. Peijster (Staatscourant 1982, nr. 14).

Deze benoeming gold voor het resterende deel van de zittingsperiode. Bij beschikking van 19 januari 1983 herbenoemde de minister de zittende leden ingaande 18 oktober 1982 (Staatscourant 1983, nr. 55), opnieuw voor de periode van twee jaar (tot 18 oktober 1984).

De secretaris is in deze functie benoemd per 13 augustus 1979 bij beschikking van de minister d.d. 29 februari 1980 (Staatscourant 1980, nr. 61).

In ons vorig jaarverslag meldden wij de voorbereidingen voor het vervullen van de vacature van plaatsvervangend secretaris, die reeds sedert 1979 in het secretariaat van ons bestuur bestond. Tevens werd met het departement van CRM overlegd over mogelijke administratieve ondersteuning van ons secretariaat. Aan het eind van het vorig verslagjaar kon de procedure voor de sollicitatie ten behoeve van de functies van plaatsvervangend secretaris en administratief medewerker worden geopend. Met ingang van 1 mei 1982 werd de heer drs. F. E. Abrahams tot plaatsvervangend secretaris benoemd. Eveneens op die datum begon mevrouw J. Koldenhof-Kooy haar werkzaamheden als administratief medewerkster van het secretariaat.

* De statuten en de op grond daarvan door de minister van het toenmalige CRM gegeven richtlijnen zijn integraal opgenomen in het eerste jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1974-1975, bijlagen 1 en 2. De statuten werden laatstelijk gewijzigd op 28 december 1982 (Staatscourant 1983, nr. 11), welke in dit jaarverslag als bijlage 4 te vinden is en welke tevens integraal is opgenomen in de brochure "Overzicht voorwaarden en behandelingsprocedure van aanvragen voor financiële bijstand aan persorganen", uitgave Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, januari 1983.

** Met ingang van 4 november 1982 werd een herverdeling van ministeriële taken geëffectueerd, hetgeen met zich meebracht, dat de naam van het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk werd veranderd in ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Wanneer in dit verslag sprake is van "de minister" in de periode vóór 4 november 1982 wordt met deze aanduiding de minister van CRM bedoeld, in de periode na bovengenoemde datum de minister van WVC.

II. De werkzaamheden van het bestuur in 1982

1. Inleiding

Naast de uitvoering van de bestuurlijke taken zoals deze geformuleerd zijn in de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (adviserende en uitvoerende bevoegdheden in het kader van financiële steunverlening aan afzonderlijke persorganen) werden onze werkzaamheden in het jaar 1982 vooral bepaald door een intensieve voorbereiding van onze advisering over aanvullende steunverlening aan persorganen en met name over een compensatieregeling voor dagbladen. In 1982 kwamen wij daartoe in elf plenaire vergaderingen bijeen, terwijl daarnaast verscheidene bijeenkomsten van commissies uit ons bestuur werden belegd.

Op 24 februari van het verslagjaar voerden wij een gesprek met de heer A. van der Louw, minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, op 1 juli 1982 vond een gesprek van de voorzitter en de secretaris plaats met zijn opvolger, de heer H. de Boer, en op 23 december 1982 maakten wij kennis met de heer mr. drs. L. C. Brinkman, minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

De onderwerpen van deze vergaderingen en besprekingen betroffen in het bijzonder individuele steunverzoeken van persorganen, het beheer van verstrekte steun uit het fonds, eventuele andere steunmogelijkheden voor de pers en met name een compensatieregeling voor dagbladen, en de juridische regeling van het Bedrijfsfonds. Tevens besteedden wij in onze vergaderingen aandacht aan de ontwikkelingen binnen de pers en de veranderende verhouding tussen pers en andere media.

2. Ontvangsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982

In deze paragraaf geven wij een overzicht van de ontvangsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982. Dit overzicht sluit aan bij de gegevens over de ontvangsten en uitgaven van het fonds in 1981 (Jaarverslag 1981, pag. 7). Voorafgaande aan het overzicht plaatsen wij daarbij ter toelichting de volgende kanttekeningen.

De huidige financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn in belangrijke mate afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame. Enerzijds waren dat dotaties uit die opbrengsten in het kader van de etherreclame compensatie-uitkeringen aan de pers, anderzijds heeft het fonds financiële middelen gekregen uit de opbrengst van een tijdelijke opslag van 5% op de tarieven van de etherreclame gedurende de jaren 1973 t/m 1976. Bij het beëindigen van deze tijdelijke maatregel kondigde de minister aan, het Bedrijfsfonds voortaan uit de algemene belastingmiddelen te voeden. Gedurende de afgelopen jaren zag de minister evenwel geen aanleiding nieuwe middelen in het fonds te storten, in de verwachting dat de aanwezige middelen voorshands toereikend zouden zijn om eventuele aanvragen voor individuele steunverlening te kunnen inwilligen*.

Voorts tekenen wij aan dat volgens de huidige statuten van het Bedrijfsfonds de minister van WVC de *uiteindelijke beslissingsbevoegdheid* over de middelen van het fonds draagt. In dit verband hebben wij als bestuur adviserende en uitvoerende bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De Regeringscommissaris voor de Omroep beheert de financiële middelen van het Bedrijfsfonds en treedt tevens op als kassier van de ontvangsten en uitgaven. Ook voert hij op dit gebied de administratie en draagt hij zorg voor het beleggen van de middelen van het fonds. *De Nationale Investeringsbank* fungeert als tussenschakel bij kredietverlening uit het fonds en bij de ontvangsten van aflossingen en rentebedragen van kredieten die uit het fonds zijn respectievelijk worden verleend. In onze opdracht verricht de bank in dit kader de betalingen aan kredietnemers en neemt zij van kredietnemers terugbetalingen in ontvangst. Ook voert de bank in onze opdracht financieel-economisch onderzoek bij aanvragers uit, aan de hand van welk onderzoek wij de minister over de desbetreffende aanvraag adviseren. Wanneer de minister op een advies onzerzijds besluit een kredietaanvraag te honoreren en ons bestuur daarbij vraagt uitvoering aan die beslissing te geven, bereidt de Nationale Investeringsbank in overleg met ons een kredietovereenkomst voor, waarin de vorm en de voorwaarden van de kredietverlening worden vastgelegd. Dergelijke overeenkomsten sluit de bank ook namens ons met de kredietnemers af. Tevens oefent de bank namens ons bestuur toezicht uit op de naleving van de kredietvoorwaarden en rapporteert zij ons hierover periodiek.

* In januari 1983 liet de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur uit de opbrengsten van de etherreclame een bedrag van 20 miljoen gulden storten op de rekening van het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van de in diezelfde maand in werking getreden compensatieregeling voor dagbladen met aanvullende maatregelen.

Ontvangsten en uitgaven Bedrijfsfonds voor de Pers in 1982

ONTVANGSTEN

- Saldo beschikbaar per 1 januari 1982	
- Interest	
• van uitstaande middelen Bedrijfsfonds	f 2.600.375,76
• van uitstaande kredieten*	f 46.149,87
- aflossingen van uitstaande kredieten	
• van Haagse Post	f 59.670,69
• van Nieuw Israëlitisch Weekblad	f 5.800,-
• van De Nieuwe Linie	f 3.050,-
• van De Waarheid	f 50.000,-

UITGAVEN

- Exploitatiekosten	f 28.777.688,86
• beheer Regeringscommissaris voor de Omroep	f 10.518,42
• kosten Nat. Investeringsbank	f 85.646,40
• bestuur en secretariaat	
• Bedrijfsfonds voor de Pers	f 76.919,75
• onderzoek en advies door derden	f 76.394,97
- Steunverlening aan persorganen	
• aan de Vrije Westfriese Krant	f 125.000,-
• aan Bladeren**	f 40.000,-
- Saldo beschikbaar per 31 december 1982	f 249.479,54
	f 165.000,-
	f 31.128.255,64
	<u>f 31.542.735,18</u>

* De volgende kredietbedragen stonden eind 1982 uit (saldi per 31 december 1982):

B. V. De Christelijke Pers	f 9.100.000,-
B. V. Haagse Post	f 1.683.255,82
Stichting Nieuw Israëlitisch Weekblad	f 39.600,-
Stichting De Nieuwe Krant (De Streek)	f 75.140,-
B. V. De Nieuwe Linie	f 679.950,-
Stichting Bepentak (De Waarheid)	f 1.950.000,-
Stichting Vrije Westfriese Krant	f 125.000,-
	<u>f 13.652.945,82</u>

** Dit bedrag werd verleend aan de drukker van Bladeren, nadat de minister dit bedrag aan het blad in de vorm van een kredietgarantie had aangeboden, zulks in afwachting van de definitieve beslissing van de minister over de kredietaanvraag. De minister wees de aanvraag uiteindelijk af. (Zie jaarverslag over 1980, pag. 28 e.v.)

3. Individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers

In het verslagjaar bereikten ons opnieuw verscheidene verzoeken voor financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Sommige van deze verzoeken waren in eerste instantie erop gericht nadere informatie te verkrijgen over de wijze waarop het desbetreffende blad in aanmerking zou kunnen komen voor financiële steun uit het Bedrijfsfonds. Reeds op voorhand moesten wij daarbij de indieners van de meeste van deze verzoeken laten weten dat wij op grond van de huidige statutaire voorwaarden van het fonds geen mogelijkheden zagen hun steunverzoeken in behandeling te nemen. In die gevallen betroffen het vooral persorganen die buiten de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers vallen, omdat ze niet kunnen voldoen aan de statutair vastgelegde definities van dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen, mede rekening houdend met de interpretaties die daaraan in de loop der tijd op ons advies door de minister zijn gegeven. In verscheidene gevallen waren dit ook verzoeken van personen die voornemens koesterden inzake de oprichting van nieuwe persorganen en die de mogelijkheden onderzochten financiële steun uit het fonds te verkrijgen ter medefinanciering van hun plannen op dit gebied. Dergelijke verzoeken kunnen niet in behandeling worden genomen ingevolge een besluit van minister Gardeniers-Berendsen naar aanleiding van een steunaanvraag van een nieuw blad (Bladeren)*. Naar aanleiding van dat besluit (van oktober 1980) kunnen alleen bestaande bladen voor financiële steun uit het fonds in aanmerking komen. In het verslagjaar hebben wij bij verschillende gelegenheden bij de minister aangedrongen op wijziging van de huidige werkingssfeer van het fonds opdat die werkingssfeer ook tot nieuwe persorganen wordt uitgebreid. In paragraaf 5 van dit hoofdstuk zullen deze aanbevelingen onzerzijds nader worden toegelicht.

a. Steunverlening aan het weekblad de Vrije Westfriesse Krant

In het eerste kwartaal van het verslagjaar nam de Stichting Vrije Westfriesse Krant contact met ons bestuur op teneinde de mogelijkheden te bespreken van financiële steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers om het weekblad de Vrije Westfriesse Krant om te zetten in een bij abonnement verkrijgbaar nieuwsblad.

De Vrije Westfriesse Krant werd in 1981 opgericht als een zelfstandig orgaan, opgenomen in het gratis huis-aan-huis-blad Weekblad voor Westfriesland. De oprichting van de Vrije Westfriesse Krant was bedoeld als een reactie op een – toen nog voorgenomen – fusie van het Noordhollands Dagblad te Hoorn met de bladen van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen te Alkmaar. Bij deze fusie werden de titels en de zelfstandige redacties van het Noordhollands Dagblad en de bladen van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen bijeengevoegd. De Stichting Vrije Westfriesse Krant beoogde een antwoord op deze gevolgen van de fusie te geven door een eigen redactionele uitgave wekelijks in Westfriesland op de markt te brengen en aldus een deel van de plaatselijke persverscheidenheid te handhaven.

Dit leidde ertoe dat de Vrije Westfriesse Krant, na op 13 februari 1981 met een proefnummer te zijn verschenen, vanaf die datum wekelijks gastvrijheid verkreeg als een zelfstandig orgaan binnen het Weekblad voor Westfriesland.

Deze verschijningsvorm van de Vrije Westfriesse Krant droeg een voorlopig karakter, in afwachting van de omzetting van het blad in een zelfstandig wekelijks bij abonnement te verspreiden nieuwsblad.

Eind januari 1982 ontving de Stichting Vrije Westfriesse Krant evenwel de mededeling, dat aan die voorlopige gastvrijheid binnen het Weekblad voor Westfriesland een einde zou gaan komen als gevolg van veranderingen in de eigendomsstructuur van het weekblad. Dat weekblad werd namelijk met zijn drukkerij (Drukkerij en Uitgeverij De Kennemer) door de eigenaar, de Perscombinatie, verkocht aan de Verenigde Noordhollandse Dagbladen.

Als gevolg van dat feit besloot de Vrije Westfriesse Krant de mogelijkheid te onderzoeken zelfstandig verder te gaan in de vorm van een bij abonnement verkrijgbaar nieuwsblad. Daarbij trad het bestuur van de Stichting Vrije Westfriesse Krant in contact met ons bestuur. Dit resulteerde in een aanvraag die genoemde stichting ons bij brief van 4 maart 1982 als zodanig voorlegde. Wij namen deze aanvraag vervolgens in behandeling, in de overweging dat de Vrije Westfriesse Krant thans een gratis verspreid informatieblad vormt dat in een bij abonnement te verspreiden nieuwsblad beoogt te worden omgezet. Gratis verspreide informatiebladen vallen onder bepaalde voorwaarden binnen de huidige werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers, krachtens een besluit d.d. 1-7-1977 dat de minister van CRM op een advies onzerzijds

nam, mede naar aanleiding van een eerdere aanvraag van een dergelijk gratis informatieblad (De Streek te Gemert)*.

In het kader van het in behandeling nemen van de aanvraag van de Vrije Westfriesche Krant verzochten wij de Nationale Investeringsbank een financieel-economisch onderzoek naar deze aanvraag in te stellen. Over onze beslissing de aanvraag in behandeling te nemen gaven wij een persbericht uit d.d. 9 maart 1982.

De aanvraag hield in het bijzonder een verzoek in om financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers, ter medefinanciering van een project gericht op het omzetten van het blad in een bij abonnement te verspreiden nieuwsblad. Dat project kwam met name neer op lezerswervingsacties en ten behoeve daarvan de productie en huis-aan-huis-verspreiding van het blad gedurende enkele weken tot de omzetting van het blad in een nieuwsblad per 1 juli 1982.

In het kader van het financieel-economische onderzoek van de Nationale Investeringsbank zette het blad zich vervolgens aan het nader – vooral cijfermatig – uitwerken van het project. Intussen werd het ook duidelijk dat de voorlopige gastvrijheid die het blad als zelfstandig orgaan genoot binnen het Weekblad voor Westfriesland, per 1 mei 1982 zou worden beëindigd. Pogingen, in het kader van het project een nieuwe drukker te vinden, leidden ertoe dat een bedrijf (Damiate B.V. te Haarlem) bereid werd gevonden voorlopig, in afwachting van de beslissing van de minister over de aanvraag, mee te werken aan het drukken en zelfstandig verschijnen van de Vrije Westfriesche Krant.

Het eerste nummer van het blad als zelfstandige krant verscheen diensgevolge op 6 mei 1982 in de voorlopige vorm van een gratis huis-aan-huis-informatieblad.

De beoordeling van de geprognosticeerde exploitatie werd bemoeilijkt door tal van onzekerheden. De Vrije Westfriesche Krant had in de verschijningsvorm van abonnementsblad nog geen ervaring opgedaan. Uit een lezerswervingsproject zou moeten blijken of het blad een basis zou kunnen vinden voor de uitgroei naar een sluitende exploitatie in latere jaren.

In ogenschouw moest tevens worden genomen het feit dat de Stichting Vrije Westfriesche Krant niet over eigen vermogen beschikte. Dit impliceerde dat het blad voor haar groei overwegend afhankelijk zou zijn van externe financiële middelen. Het gevolg zou zijn dat de lening van het Bedrijfsfonds aan het blad een sterk risicodragend karakter zou hebben.

Door tal van belangengroepen werden wegen gezocht om steun te verlenen aan het initiatief van de Vrije Westfriesche Krant. Zo werden in gemeenteraden van Westfriesland moties ter ondersteuning aangenomen. De drukker van het blad was bereid een gunstige regeling te treffen voor de kosten van het wervingsproject, alsmede te overleggen over vormen van niet-redactionele samenwerking.

Teneinde het blad ruimte te geven voor haar wervingsproject en de aanloopkosten van de exploitatie mede te financieren, adviseerden wij de minister op 13 mei 1982 het blad een financiële steun te verlenen van f 170.000,- (zie voor integrale tekst van het advies bijlage 1). De vorm van de steunverlening diende naar de mening van ons bestuur te zijn een achtergestelde lening tegen een vaste rente van 8½%, waarbij het blad de tot 1987 verschuldigde rente zou worden kwijtgescholden. Na deze periode zou het krediet met rente dienen te worden terugbetaald gedurende een periode van tien jaren, volgens een zodanig schema dat de som van de voor rente en aflossing te betalen bedragen geleidelijk opliep. Daardoor zou de aflossing gedurende de eerste fase van de aflossingsperiode een geringere last voor de exploitatie vormen dan die in latere jaren.

Op 21 mei van dit verslagjaar berichtte de toenmalige minister van CRM ons met dit advies in te stemmen en diensgevolge aan de Vrije Westfriesche Krant een krediet van ten hoogste f 170.000,- ter beschikking te stellen. Tevens verzocht hij ons aan deze beslissing uitvoering te geven. De Nationale Investeringsbank ontwierp op ons verzoek een kredietofferte, welke in de maand juni van het verslagjaar door de Vrije Westfriesche Krant werd geaccepteerd.

Nadat was geconstateerd dat het blad aan alle kredietvoorwaarden had voldaan, kon nog diezelfde maand worden overgegaan tot betaling van de eerste tranche van de lening. Van het beschikbare bedrag is in de loop van het verslagjaar f 125.000,- opgenomen.

b. Beheer van kredieten, verstrekt uit het Bedrijfsfonds voor de Pers

Ten aanzien van het beheer van reeds eerder uit het Bedrijfsfonds verstrekte

* Jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1977, pag. 13.

kredieten deden zich in het verslagjaar 1982 met name ontwikkelingen voor betreffende aflossingsregelingen van de kredieten verleend aan De Nieuwe Linie, de Haagse Post, De Streek en de Christelijke Pers B.V. Deze ontwikkelingen zullen hier achtereenvolgens worden besproken.

In maart 1980 bood de minister op advies van ons bestuur het opinieweekblad *De Nieuwe Linie* een krediet aan van f 512.000,—*. Dat krediet was allereerst erop gericht de exploitatie van het blad in ieder geval tot medio 1981 veilig te stellen. Tevens was het krediet bedoeld om het blad in de gelegenheid te stellen verder te werken aan plannen ter verbetering van de exploitatie in de volgende jaren. In dat verband werd – evenwel met aanzienlijke vertraging – tevens de zakelijke leiding versterkt door het aantrekken van een directeur-uitgever. Deze nam spoedig de voorbereiding ter hand van nadere plannen voor een groei van de oplage voor 1981 en volgende jaren. Dit leidde tot een nieuwe steunaanvraag van het blad.

In ons advies van 25 september 1981 aan de minister over de aanvraag van De Nieuwe Linie brachten wij nogmaals onze aarzelingen naar voren over de prognoses van het blad**. Wij adviseerden evenwel positief op grond van de volgende drie overwegingen.

Allereerst stelden wij, dat het Bedrijfsfonds mede opgericht is om juist die perexploitaties de helpende hand te bieden, die uit andere financiële bronnen niet of niet in voldoende mate gesteund kunnen worden. Bovendien meenden wij, dat het redelijk zou zijn de nieuwe zakelijke leiding een kans te geven ten minste in de overbruggingsfase de levensvatbaarheid van het blad aan te tonen. Daarenboven zou bij afwijzing van de aanvraag het blad niet kunnen voortbestaan, hetgeen terugbetaling van het eerder uit het fonds aan De Nieuwe Linie verstrekte krediet in gevaar zou brengen.

De minister nam ons advies over, waarna dientengevolge het blad een aanvullend krediet van f 171.000,— ontving. Inmiddels was de financieel-economische positie van het blad sedert de eerste kredietverlening verder verslechterd. Eind november 1981 deelde de directeur-uitgever ons mede, dat de terugloop van het aantal abonnees niet tot stilstand was te brengen en dat ondanks de verdere groei van de losnummerv verkoop de betaalde oplage een dalende tendens vertoonde. Dientengevolge had het stichtingsbestuur van De Nieuwe Linie besloten tot liquidatie van de B.V. De Nieuwe Linie over te gaan per ultimo 1981.

Krachtens een eerder afgesloten overeenkomst tussen de aandeelhouders van genoemde B.V. wilde de toenmalige hoofdredacteur – tevens aandeelhouder van de B.V. en voormalig eigenaar van De Nieuwe Linie, de heer G. J. van Boomen – echter gebruik maken van zijn recht van koop van dat gedeelte van de onderneming, waarin zich de uitgave en de exploitatie van het blad bevonden.

Volgens een voorwaarde, vastgelegd in de kredietovereenkomsten die de Nationale Investeringsbank in onze opdracht inzake de verlening van de beide kredieten uit het fonds heeft afgesloten met B.V. De Nieuwe Linie, behoeft zo'n akkoord de voorafgaande schriftelijke toestemming van ons bestuur.

In onze gesprekken met de betrokkenen stelden wij ons op het standpunt, dat ook bij een verkoop van de uitgave en van de exploitatie van het blad de terugbetalingsverplichting in stand zou dienen te blijven.

De terugbetalingsplicht zou echter zonder wijziging tegelijk een belemmering vormen voor de hierbedoelde verkoop van het blad. Daarom wensten wij aan onze goedkeuring aan het vorengenoemde principe-akkoord de voorwaarde te verbinden, dat de koper tevens de verplichting aanvaardt, de verleende Bedrijfsfondskredieten terug te betalen wanneer het blad in gunstige omstandigheden komt te verkeren.

De koper van het blad aanvaardde bij het afsluiten van de koopovereenkomst in beginsel deze clausule. In deze fase brachten wij de minister schriftelijk op de hoogte van de ontwikkelingen rond het blad.

Om de overzetting van de twee kredieten te realiseren werd door de Nationale Investeringsbank een ontwerp-kredietofferte opgemaakt, waarin tevens de vorengenoemde clausules waren ingebouwd. Over deze ontwerp-offerte kon evenwel geen overeenstemming met betrokkenen worden bereikt.

Inmiddels werd in juli van dit verslagjaar de exploitatie en de uitgave van De Nieuwe Linie stopgezet. Met het oog daarop besloten wij geen verdere actie te ondernemen

* Ons advies is besproken en integraal gepubliceerd in het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1979 en 1980, pag. 27–28 en 37 en 38.

** Zie voor ons advies het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1981, pag. 10–12 en 24–27.

teneinde het nakomen van genoemde clause bij de verkoop van het blad af te dwingen. Een dergelijke actie zou erop neerkomen dat meer kosten worden gemaakt, nog afgezien van de vraag of de actie zou slagen en ertoe zou leiden dat financiële middelen beschikbaar komen voor de terugbetaling van het verleende Bedrijfsfondskrediet.

In die fase stelden wij de minister ook hiervan op de hoogte. De afwikkeling van de voorgenomen liquidatie was aan het einde van het verslagjaar nog niet afgerond.

Op 13 december van het verslagjaar bereikte ons een nieuwe aanvraag van de *Haagse Post*, welke mede gericht was op verlichting van de lasten die op de exploitatie van het blad drukten als gevolg van de verplichtingen tot betaling van rente en aflossing van een in 1974 verleend Bedrijfsfondskrediet, groot f 1.800.000,-.

De aanvraag geschiedde op basis van een plan tot kostenbesparing en acquisitieversterking, door middel waarvan de *Haagse Post* haar exploitatie hoopt te verbeteren. In het kader van dit project trad de directie in contact met ons, ter bespreking van de mogelijkheden van een nieuwe aanvraag voor financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Bij het daaropvolgende overleg was ook de Nationale Investeringsbank betrokken, die ons bestuur periodiek rapporteert in het kader van onze taak, toezicht te houden op het naleven van het eerder verstrekte Bedrijfsfondskrediet. Deze contacten leidden tot een nieuwe aanvraag van de *Haagse Post*, die wij vervolgens in behandeling namen. In een persbericht d.d. 30 december 1982 maakten wij melding van de indiening van dit verzoek*.

Ook het blad *De Streek*, uitgegeven in Gemert, heeft problemen met de aflossing van het Bedrijfsfondskrediet.

De *Streek* ontving op ons advies in 1977 van de toenmalige minister Van Doorn een krediet van f 85.000,- ter financiering van de aanschaf van fotografische zetapparatuur. In de loop van de daaropvolgende jaren is de financiële positie van het blad vooral door dalende advertentievolume's zwakker geworden. Als gevolg daarvan kon De *Streek* niet volledig aan haar financiële verplichtingen voldoen.

Aan de verplichting tot betaling van de rente over het uitstaande krediet heeft het blad tot nu toe wel volledig kunnen voldoen.

Naar aanleiding van een verzoek van De *Streek* tot uitstel van de terugbetalingsverplichting traden wij met het blad in overleg over mogelijkheden van een andere aflossingsregeling, een regeling die zou kunnen voorzien in terugbetaling van het gehele krediet vóór ultimo 1985, zoals in 1977 bij de kredietverlening was overeengekomen.

In ons jaarverslag over 1981 (pag. 15) deelden wij mee, dat wij in afwachting waren van nadere gegevens die de Nationale Investeringsbank ons in overleg met De *Streek* zou verstrekken teneinde de positie van het blad mede in relatie tot de aflossingsverplichting te kunnen beoordelen. In juni van dit verslagjaar ontvingen wij deze gegevens, waaruit ons evenwel bleek dat geen regeling kon worden gevonden, die het mogelijk maakt dat het blad het krediet vóór 1985 zal hebben terugbetaald met rente. Kostenbesparingen die het blad inmiddels doorvoerde, waaronder een kleiner formaat en een beperking van de oplage, hebben dat uitzicht niet kunnen bevorderen. In dat verband realiseerden wij ons ook, dat het opeisen van de achterstallige aflossingen het voortbestaan van De *Streek* in gevaar zou brengen. Bovendien had het blad voortdurend blijk gegeven van zijn bereidheid aflossingen op het krediet te doen.

In de herfst van het verslagjaar traden wij met de minister in contact om te overleggen welke regeling getroffen kon worden voor de betaling van het resterende gedeelte. Aan het eind van het verslagjaar stond van dit krediet nog een bedrag van f 72.090,- uit.

In ons vorige jaarverslag maakten wij melding van problemen met de aflossing van het krediet aan de *Christelijke Pers*, dat de minister van CRM in 1974 had verleend nog voordat het bestuur van het Bedrijfsfonds van de Pers was geïnstalleerd. Het krediet diende hoofdzakelijk ertoe de vermogenstekorten op te vangen. Derhalve was toen al duidelijk dat door het gebrek aan eigen vermogen de *Christelijke Pers* moeilijk aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen.

Vanaf 1980 diende de *Christelijke Pers* met de aflossingen van het krediet te beginnen.

* Op 28 februari 1983 besloot de minister op ons advies de *Haagse Post* aanvullende steun te verlenen en wel in de vorm van kwijtschelding van de rente over de jaren 1982 en 1983 en uitstel van de betaling van de aflossingen voor die jaren tot aan het eind van het desbetreffende jaar.

Omdat de Christelijke Pers echter voor 1980 en daaropvolgende jaren geen andere inkomsten verwachtte dan mogelijke dividenddeclaraties op haar aandelen in de Perscombinatie (het bedrijf waarin de Christelijke Pers is geïntegreerd) en in Drukkerij Spin/Mantgem (een dochteronderneming van de Christelijke Pers) en met verschillende andere financiële verplichtingen rekening diende te houden, zag de Christelijke Pers geen ruimte een begin te maken met de aflossing van het Bedrijfsfondskrediet.

Het krediet aan de Christelijke Pers was mede bedoeld om integratie met de Perscombinatie mogelijk te maken. De op deze wijze tot stand gekomen betrokkenheid van de Perscombinatie bij de exploitatie van de Christelijke Pers had er onder meer toe geleid, dat de Christelijke Pers afhankelijk werd van de Perscombinatie voor wat betreft de middelen, benodigd om aan de verplichtingen tot terugbetaling van het Bedrijfsfondskrediet te voldoen. Tegen deze achtergrond besloten wij ons tot laatstgenoemd bedrijf te wenden ter bespreking van de mogelijkheden tot het verlenen van medewerking aan de effectuering van deze terugbetalingsverplichting. In dat gesprek met de Perscombinatie stelde de directie van het bedrijf echter voorop, dat bij de verlening van het Bedrijfsfondskrediet aan de Christelijke Pers expliciet is overeengekomen, dat het bedrijf generlei aansprakelijkheid aanvaardt voor de schulden van de Christelijke Pers en van de daarmee verbonden ondernemingen. Wel heeft de Perscombinatie op ons aandringen de bereidheid uitgesproken mee te denken over mogelijke oplossingen voor het terugbetalingsprobleem van de Christelijke Pers.

Wij namen daarop met de minister contact op teneinde met hem de mogelijkheid te bespreken, de terugbetalingsverplichting wel in stand te houden, maar deze verplichting voorshands op te schorten. Bij het schrijven van dit jaarverslag had de minister op dit punt nog geen beslissing genomen*.

4. Onderzoek naar en totstandkoming van compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen

In eerdere jaarverslagen van ons bestuur verkreeg het onderzoek naar een compensatieregeling voor dagbladen steeds ruime aandacht**. Dit onderzoek vloeide voort uit de opdracht van de minister aan ons bestuur, compensatieregelingen voor dagbladen en opinieweekbladen uit te werken en eventueel ook later uit te voeren. Met het verlenen van deze opdracht gaf de minister gevolg aan voorstellen van de regering in haar Nota over het Massamedia-beleid van maart 1975.

Mede indachtig die voorstellen stelden wij ons bij het uitvoeren van deze opdracht tot taak door middel van onderzoek compensatieregelingen te vinden met een gericht generiek karakter. Met dergelijke gericht generieke regelingen worden financiële compensatiemaatregelen bedoeld voor alle bladen in gelijke omstandigheden, maar die in hun uitwerking in het bijzonder ten goede komen aan bladen die deze steun het meeste nodig hebben.

Het onderzoek naar een compensatieregeling voor *dagbladen*, waarvan wij de uitvoering opdroegen aan het Economisch Instituut Tilburg, verliep aanvankelijk niet zonder tegenslagen. De eerste onderzoeksresultaten boden geen voldoende grondslag voor de door ons beoogde gericht generieke regeling. Verscheidene pogingen in dat verband leidden nl. niet tot een regeling die in overwegende mate aan verlieslijdende bladen ten goede zou komen. Latere pogingen, met name in 1979, leverden meer succes op: zij brachten een belangrijke verklaring aan het licht van verlies- en winstposities van kranten, namelijk in een combinatie van de factoren oplage en geografische verspreiding. Een op deze factoren gebaseerde regeling zou kunnen leiden tot uitkeringen die in overwegende mate ten goede zouden kunnen komen aan verlieslijdende dagbladen.

Een dergelijke ontwerp-compensatieregeling legden wij de minister bij advies d.d. 14 april 1980 voor, nadat wij over een voorlopige vorm van deze aanbevelingen en over de onderzoeksresultaten contact hadden gehad met de organisaties op het gebied van de dagbladpers, teneinde hen gelegenheid te geven hun zienswijze hierover aan ons kenbaar te maken.

* Per brief van 22-4-1983 liet de minister ons bestuur weten met dit advies over de terugbetalingsverplichting van de Christelijke Pers in te stemmen. Hierop wordt in het volgend jaarverslag teruggekomen.

** Zie hiervoor met name onze jaarverslagen over 1976 (pag. 14-15 en 23-25), 1977 (pag. 18-21 en 40-48), 1978 (pag. 9-15), 1979 (pag. 8-10 en bijlage B), 1980 (pag. 31-35 en bijlagen 6-9) en 1981 (pag. 15-18 en bijlagen 3-5).

In december 1980 bracht de minister in een brief aan het parlement een standpunt over ons advies tot uitdrukking, na overleg hierover te hebben gevoerd met haar ambtgenoten, de Persraad en met betrokken persorganisaties. Dat standpunt kwam erop neer dat invoering van de door ons aanbevolen ontwerp-compensatieregeling voorsnog niet aanvaardbaar zou zijn. Daarbij refereerde de minister vooral aan bezwaren die wij in ons advies in de vorm van vraagpunten hadden genoemd en die ons aanleiding hadden gegeven de minister te adviseren de regeling in een geclausuleerde vorm en in samenhang met aanvullende maatregelen in te voeren. Dat waren vraagpunten over de doelmatigheid van de ontwerp-regeling en over het naar verwachting te ongunstige karakter daarvan als gevolg waarvan ongeveer de helft van de verlieslijdende dagbladen buiten de regeling zou vallen. De minister kondigde daarbij tevens aan ons bestuur te zullen vragen het onderzoek naar een mogelijke verfijning van de ontwerp-regeling voort te zetten, mede rekening houdend met suggesties van de bedrijfstak op dit punt.

Aan de hand van de resultaten van het daarop volgende aanvullende onderzoek van het Economisch Instituut Tilburg en na raadpleging van de organisaties op het gebied van het perswezen, brachten wij aan de minister op 27 november 1981 een nader advies over de regeling uit.

Wat betreft onze conclusies, vermeld in dat nadere advies, vestigden wij onder meer de aandacht erop, dat het voortgezet onderzoek door middel van wijziging en verfijning van de criteria van de eerder aanbevolen ontwerp-compensatieregeling, tot het resultaat had geleid dat aldus meer verlieslijdende dagbladen voor de regeling in aanmerking zouden kunnen komen.

Wij gaven de minister in dat nadere advies voorts de aanbeveling deze compensatieregeling ten spoedigste, zo mogelijk met terugwerkende kracht over 1981, in te voeren voor een periode van vijf jaar. Voor die regeling zouden dagbladen in aanmerking kunnen komen die als gevolg van hun oplage in combinatie met hun geografische verspreiding verlies lijden. Blijkens het aanvullende onderzoek verkeren vooral de bladen met een oplage van minder dan 150.000 en een spreidingsdichtheid van minder dan 25% in een ongunstige positie. Voor het eerste uitkeringsjaar adviseerden wij dan ook deze grenzen aan de regeling te stellen. De uitkeringen van de regeling zouden dienen te worden berekend op basis van het papierverbruik voor redactionele pagina's van de kranten die volgens deze grenzen binnen de regeling zouden vallen. Het per krant uit te keren bedrag zou voorts bepaald moeten worden uitgaande van een bedrag per kilogram verbruikt papier voor redactionele pagina's. Wij adviseerden daarbij tevens, aan elke afzonderlijke krant binnen de regeling ten hoogste drie jaar achtereenvolgende compensatie te verstrekken.

Volgens deze conceptie zou de regeling een experimenteel karakter dragen, teneinde de effecten daarvan te zijner tijd te kunnen beoordelen. Uitgaande van dat experimentele karakter zou er naar ons oordeel alles voor te zeggen zijn de kosten van de compensatieregeling zoveel mogelijk te beperken. Op grond van die overweging adviseerden wij de regeling alleen voor verlieslijdende dagbladen open te stellen en voor de berekening van de uitkeringen van de regeling als grondslag te nemen 75% van het totaal van de geleden verliezen van die verlieslijdende bladen. Bovendien adviseerden wij daarbij de compensatie-uitkering per blad vast te stellen op ten hoogste 75% van het door het betrokken blad geleden verlies.

Verder gaven wij de minister in overweging de regeling alleen dan in te voeren, indien de verwachting gewettigd zou zijn dat ten behoeve van de regeling en de aanvullende maatregelen, gedurende vijf jaar de financiële middelen van het Bedrijfsfonds ten minste aangevuld worden met 20 miljoen gulden per jaar. De reeds aanwezige financiële middelen van het fonds zouden beschikbaar dienen te blijven voor de huidige mogelijkheid van individuele steunverlening.

Ter toelichting van het advies hadden wij op 24 februari 1982 een gesprek met de minister. Op 22 april van het verslagjaar schreef de minister aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer dat hij zich ten aanzien van de geadviseerde compensatieregeling positief opstelde. De minister deelde onze conclusie dat de regeling, ondanks onvermijdelijke bezwaren en vraagpunten die zowel door de minister als van onze kant eerder werden onderkend, als voorshands de meest passende kon worden aangemerkt. Hij liet in zijn brief ook weten, dat de invoering van de regeling zou plaatsvinden op experimentele basis voor de duur van drie jaren. Afhankelijk van de effecten van de regeling op de structuur van de dagbladpers zou worden gezien of de werkingsperiode

van de regeling kon worden uitgebreid tot vijf jaar, zoals wij de minister adviseerden. Voor deze driejarige periode zou 20 miljoen gulden per jaar worden uitgetrokken: 15 miljoen voor de regeling en 5 miljoen voor aanvullende maatregelen. De minister bepaalde tevens, dat de regeling bekostigd zou worden uit de opbrengsten van de etherreclame.

Per brief van 24 mei d.o.v. verzocht de minister ons bestuur te adviseren over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van de compensatieregeling en zorg te dragen voor de uitvoering daarvan.

Op 1 juli vond een gesprek plaats tussen minister De Boer en de voorzitter en secretaris van ons bestuur. In dat gesprek bracht de minister naar voren het van groot belang te achten dat zo spoedig mogelijk ons advies over de uitwerking van de regeling beschikbaar zou komen. Op 7 september van het verslagjaar boden wij de minister dat advies aan (zie bijlage 2). Het advies sloot aan bij ons eerdere advies over de regeling (d.d. 21 november 1981). Bovendien was rekening gehouden met overwegingen die ter zake van de compensatieregeling waren vervat in genoemde brief van de minister aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal van 22 april 1982, alsmede in brieven van de ministers van Economische Zaken en van Financiën en met die van de betrokken belangenorganisaties.

In het advies reikten wij de minister ontwerp-teksten aan voor een juridische basis van de regeling met aanvullende maatregelen. In dat verband brachten wij tot uitdrukking dat ter wille van de snelheid van invoering van de regeling een ministeriële beschikking en een wijziging van de statuten en richtlijnen de meest aangewezen weg was. Daarbij tekenden wij aan, dat uit deze voorkeur niet mocht worden afgeleid dat naar onze mening een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds geen aanbeveling zou verdienen. Naar een wettelijke basis voor het Bedrijfsfonds en daarmee tevens voor de compensatieregeling en aanvullende maatregelen gaat onverminderd onze voorkeur uit.

Gezien het experimentele karakter van deze compensatieregeling gaven wij de minister in overweging de criteria voor de toepassing van de regeling van jaar tot jaar te bezien. De geadviseerde criteria hadden om die reden voorshands alleen betrekking op het jaar 1981.

Wat betreft de procedure voor behandeling van aanvragen voor deze financiële steunverlening en de besluitvorming hierover, adviseerden wij aan te sluiten bij de bepalingen die op dit punt in de huidige basis van het Bedrijfsfonds zijn vastgelegd. Krachtens die bepalingen die gelden voor de reeds bestaande mogelijkheid van financiële steunverlening uit het fonds, brengt ons bestuur aan de minister van WVC advies uit over een aanvraag. De minister neemt daarop vervolgens een beslissing en vraagt ons bestuur daaraan uitvoering te geven.

In onze begeleidingsbrief bij het advies deelden wij de minister mede, dat wij spoedshalve de organisaties van het perswezen niet meer in de gelegenheid hadden gesteld hun standpunten over een ontwerp van ons advies aan ons kenbaar te maken. Daarbij lieten wij ons leiden door de overweging dat de organisaties die gelegenheid wél hadden gehad bij de voorbereiding van ons advies. Ook voerde het Economisch Instituut Tilburg, dat ons bij de voorbereiding van het advies heeft bijgestaan met studie en onderzoek, in het kader daarvan overleg met ter zake deskundigen uit de bedrijfstak.

In zijn rede voor de jaarvergadering van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) op 9 september 1982 meldde minister De Boer de ontvangst van het advies. Hij voegde aan die mededeling nog het volgende toe:

''Bij het advies is ook een concept-tekst voor de ministeriële beschikking gevoegd, die weldra mogelijk moet maken dat dagbladen compensatie aanvragen. Ik kan u zeggen dat het mijn ernstig voornemen is om op zeer korte termijn de beschikking te doen uitgaan. Dat zal betekenen dat de compensatie-uitkeringen voor 1981 niet later dan eind 1982 zullen worden verleend. We zullen snel werken. Dat zeg ik u toe, want verdere vertraging is ongewenst, gezien de problemen, waar menig dagblad mee wordt geconfronteerd.''

Als gevolg van het uitblijven van een beslissing van de minister inzake de compensatieregeling besloot het bestuur in een brief d.d. 11 november 1982 (zie bijlage 3) aan de minister zijn ongerustheid te uiten, dat nu de compensatieregeling niet was ingevoerd, het niet meer mogelijk was nog in 1982 tot uitbetaling te komen,

indien de regeling wordt uitgevoerd volgens de door ons aanbevolen procedure. Die procedure, uitgewerkt in ons advies van 7 september 1982, houdt in dat de desbetreffende dagbladen tot twee maanden na het in werking treden van de regeling de gelegenheid hebben, aanvragen voor uitkeringen bij ons bestuur in te dienen (art. 5, eerste lid van de ontwerp-beschikking).

De uitkeringen worden dan eerst na het verstrijken van die twee maanden verleend (art. 9, tweede lid), omdat het dan pas mogelijk is de hoogte van de afzonderlijke uitkeringen vast te stellen.

Wij merkten in onze brief nog op, dat ingeval de minister wijzigingen van principiële aard mocht overwegen in de door ons aanbevolen statutenwijziging en beschikking, wij het op prijs zouden stellen hierover met de minister nader overleg te voeren, zulks ter bespoediging van het in werking treden van de regelingen.

Op 23 december van het verslagjaar had het bestuur een kennismakingsgesprek met de nieuwe minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Een belangrijk deel van het gesprek betrof de ontwerp-tekst voor de statutenwijziging en beschikking Compensatieregeling Dagbladen, zoals deze door de minister aan zijn ambtgenoten van Financiën en Economische Zaken was voorgelegd en aan ons bestuur ter informatie was toegezonden.

Hieruit bleek, dat de minister op twee essentiële punten van het advies afweek. De minister wilde allereerst vooralsnog geen financiële steunverlening aan nieuwe persorganen doorvoeren.

Daarnaast gaf de minister te kennen onze suggestie niet te willen overnemen om een bedrag gelijk aan 6% van het eigen vermogen aan kosten te laten meewegen bij de berekening van het exploitatieresultaat.

In het gesprek motiveerde de minister zijn besluit geen nieuwe persorganen te steunen met het argument, dat hij dit vraagstuk nog wilde overwegen in het kader van het gehele persbeleid, alsmede in samenhang met het beleid ter zake van andere media. Over het samenhangend mediabeleid had hij inmiddels een nota in voorbereiding genomen. In reactie hierop brachten wij het standpunt naar voren, dat de huidige opzet van het Bedrijfsfonds te beperkt is. De mogelijkheid om alleen steun te verlenen aan bestaande bladen houdt naar onze mening slechts conservering van de bestaande persorganen in en doet geen recht aan een dynamische ontwikkeling van de Nederlandse pers.

De minister verklaarde zich in dit gesprek bereid spoedig zijn uiteindelijke standpunt in deze te zullen bepalen. Wat betreft de vergoeding van het eigen vermogen redeneerde de minister dat een als normaal te beschouwen bedrijfsrisico niet op de gemeenschap afgewenteld dient te worden, door dit bedrag als kosten op te voeren bij het overwegen of de desbetreffende exploitatie voor een steunmaatregel in aanmerking komt.

Tegen een dergelijke argumentatie staat naar onze mening het feit, dat met het schrappen van deze vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen een exploitatiebeleid, waarbij zoveel mogelijk met eigen vermogen wordt gefinancierd, wordt afgestraft.

Op 17 januari 1983 verscheen in Staatscourant nummer 11 het Besluit Compensatieregeling Dagbladen (zie bijlage 5). Nog diezelfde maand publiceerden wij een brochure, getiteld "Overzicht voorwaarden en behandelingsprocedure van aanvragen voor financiële bijstand aan persorganen"*. Hierin gaven wij een overzicht van de volgende financiële steunmaatregelen ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers:

1. individuele financiële bijstand aan dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen (kredieten met kredietfaciliteiten, aangevuld met de aanvullende maatregel: financiële steun à fonds perdu voor eenmalige reorganisatie);
2. compensatieregeling voor dagbladen;
3. verdere aanvullende maatregelen, te weten:
 - financiële bijstand aan gezamenlijke projecten van meerdere dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen;
 - financiële bijstand aan onderzoek:
 - a. aan nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de compensatieregeling voor dagbladen;
 - b. aan organisatie-onderzoek ten behoeve van verlieslijdende dagbladen;
 - c. aan onderzoek dat de pers-bedrijfstak als geheel ten goede komt.

Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag werd ons advies aan de minister omtrent de uitkeringen in het kader van de compensatieregeling voorbereid.

* Verkrijgbaar bij het secretariaat van ons bestuur (postbus 5406, 2280 HK Rijswijk).

Over de wenselijkheid en mogelijkheid van een *compensatieregeling* of van eventuele andere aanvullende financiële steun voor *nieuwsbladen en opinieweekbladen* kunnen wij bij gebrek aan nadere gegevens over de structuren en de economische posities van deze sectoren geen oordeel geven. Wij zijn met deze sectoren in overleg om dergelijke gegevens beschikbaar te krijgen.

5. Mogelijke wijzigingen van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers

In het vorige verslagjaar legden wij eigener beweging de minister een advies voor, waarin aanbevelingen werden gedaan tot wijziging van huidige statuten en richtlijnen (advies d.d. 18 december 1981, zie bijlage 6 van het jaarverslag over 1981).

In dat advies stelden wij wijzigingen voor op de volgende punten:

- de vorm van de financiële bijstand. De oorspronkelijke regeling gaf het Bedrijfsfonds alleen de mogelijkheid tot het verstrekken van krediet en kredietfaciliteiten. Wij adviseerden de minister tevens de mogelijkheid te introduceren van financiële bijdragen à fonds perdu voor bijzondere doeleinden;
- een nieuwe omschrijving van persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Hiervoor namen wij het in 1980 aan de minister uitgebrachte advies over de werkingssfeer als grondslag (bijlage 10 bij het jaarverslag over 1980);
- financiële steunverlening aan nieuwe persorganen met bijzondere daarop gerichte voorwaarden: wij adviseerden de introductie van deze mogelijkheid, omdat ingevolge een beslissing van de toenmalige minister, mevrouw Gardeniers-Berendsen, de huidige werkingssfeer van het fonds niet hiervoor openstaat;
- de procedure van het in behandeling nemen van en de besluitvorming over financiële steunaanvragen en de publikaties hierover: verduidelijking en aanvulling van de bestaande procedure, onder andere de invoering van een beroepsmogelijkheid tegen een beslissing onzerzijds een aanvraag niet in behandeling te nemen en daarnaast wijzigingen als gevolg van het in werking treden van de Wet Openbaarheid van Bestuur.

In ons advies wezen wij er voorts op dat behoefte bestaat aan aanpassing van de juridische grondslag van het fonds op korte termijn vooral met het oog op de interpretaties die tot dusver aan de huidige statuten zijn gegeven en gezien het ontbreken van steunmogelijkheden voor bepaalde (waaronder nieuwe) persorganen.

Naar aanleiding van twee specifieke verzoeken om steunverlening die ons gedurende het verslagjaar bereikten, meenden wij de minister nogmaals te moeten wijzen op de beperkingen van de huidige statuten.

Wij stelden de minister in kennis van het ontbreken van steunmogelijkheden voor nieuwe persorganen en een ruimere omschrijving van de werkingssfeer in de hoop dat hiermee de totstandkoming van de door ons beoogde wijzigingen van de huidige juridische grondslag van het fonds bespoedigd kon worden.

Tot op het moment van het schrijven van dit jaarverslag had de minister ons nog niet zijn visie over ons advies van 18 december 1981 laten weten. Wel werden bij de in de vorige paragraaf besproken statutenwijziging ten behoeve van de invoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen met aanvullende maatregelen de door ons aanbevolen bepalingen van kracht inzake de mogelijkheid van het verlenen van bijdragen à fonds perdu (zie voor de nieuwe statuten bijlage 4).

Deze bijlagen à fonds perdu kunnen alleen worden gegeven aan projecten die uitzicht bieden op een rendabele exploitatie en die met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten niet op doeltreffende wijze kunnen worden gevoerd. Bovendien is bij genoemde statutenwijziging de doelstelling van de stichting uitgebreid in die zin dat zij ook in andere gevallen dient mee te werken aan het verlenen van financiële bijstand in het belang van de pluriformiteit van de pers.

De meeste aanbevelingen van het advies van ons bestuur inzake statuten- en richtlijnenwijziging van 18 december 1981 zijn tevens terug te vinden in het interimadvies, dat de Werkgroep Perswet op 29 januari 1982 aan de minister uitbracht (zie bijlage 6). Deze werkgroep, geïnstalleerd in maart 1980, heeft tot taak een voorontwerp van een nieuwe perswet tot stand te brengen, althans een inventarisatie te maken van de mogelijkheden voor de totstandkoming van zo'n wet en van de in aanmerking komende onderwerpen. In die groep hebben naast ambtenaren van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur drie leden van de Persraad en twee leden van ons bestuur op persoonlijke titel zitting, terwijl onze secretaris als waarnemer is opgenomen.

In het interim-advies d.d. 29 januari 1982 van de Werkgroep Perswet wordt gepleit voor een zelfstandige beslissingsbevoegdheid van het Bedrijfsfondsbestuur, waarbij

de minister de bevoegdheid zou krijgen besluiten van het bestuur wegens strijdigheid met de wet te vernietigen.

In ons commentaar op het interim-advies van de Werkgroep Perswet deelden wij de minister op 12 mei 1982 (zie bijlage 7) mede, dat wij evenwel over dit onderwerp een andere zienswijze hebben. De aanbevolen nieuwe bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het fondsbestuur en van de minister in dit verband hebben als nadeel, zo schreven wij, dat juist de verantwoordingsplicht jegens het parlement inzake beslissingen over steunverlening aan de pers niet meer gestand kan worden gedaan. De mogelijkheid van controle op dergelijke beslissingen en de politieke aanspreekbaarheid van de minister in het algemeen dreigen dan te worden uitgehold. Het toekennen van het recht aan de minister tot vernietiging van besluiten van het fondsbestuur zou dat nadeel op onvoldoende wijze kunnen wegnemen, omdat alleen in geval van strijdigheid met de wet zou kunnen worden vernietigd. Voor zover de nieuwe constructie is bedoeld om politieke of subjectieve elementen bij beslissingen over steunaanvragen van afzonderlijke persorganen tegen te gaan, wezen wij erop dat ook in die constructie dergelijke elementen een rol kunnen spelen, bij voorbeeld in het beleid betreffende de benoeming van de leden van het fondsbestuur.

In onze brief aan de minister lieten wij weten dat wij de voorkeur geven de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van het fondsbestuur en van de minister, zoals die thans formeel zijn omschreven, ook in de toekomst te handhaven. Volgens de huidige bevoegdheden en verantwoordelijkheden fungeert het bestuur als adviescollege van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, die vervolgens aan de hand van onze adviezen de uiteindelijke beslissingen over steunaanvragen van afzonderlijke persorganen neemt.

Volgens deze werkwijze kan de minister voldoen aan zijn verantwoordingsplicht jegens het parlement ten aanzien van het toekennen of weigeren van financiële steun uit het fonds. Deze huidige constructie biedt de mogelijkheid van een evenwichtig samenspel tussen de instantie die, na advies hierover te hebben verkregen, de beslissingen over steunverlening aan de pers neemt (de minister) enerzijds en anderzijds de instantie die als vertegenwoordiger van het volk controle op deze beslissingen uitoefent (het parlement).

De Werkgroep Perswet was aan het einde van het verslagjaar in afwachting van het advies van de Persraad over een persfusiecontroleregeling, teneinde ook voor dit onderwerp haar visie aan de minister te kunnen geven*.

* De Persraad bracht per brief van 12 januari 1983 aan de minister advies uit over de wenselijkheid en de mogelijkheid van een persfusiecontroleregeling.

BIJLAGEN

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, d.d. 13 mei 1982 over financiële steunverlening aan het weekblad de Vrije Westfriesse Krant te Hoorn

1. Samenvatting

De aanvraag van de Vrije Westfriesse Krant houdt een verzoek in tot financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers, teneinde het blad om te zetten in een bij abonnement te verspreiden nieuwsblad.

Vanaf februari 1981 verscheen de Vrije Westfriesse Krant als een zelfstandig orgaan binnen het gratis huis-aan-huisblad Weekblad voor Westfriesland. De samenwerking droeg een voorlopig karakter in afwachting van de omzetting van het blad in een zelfstandig nieuwsblad. In januari 1982 werd de Vrije Westfriesse Krant meegedeeld, dat aan deze gastvrijheid een einde zou komen, daar het Weekblad van Westfriesland in eigendom van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen was gekomen. Teneinde de continuïteit in de verschijning te handhaven werd een drukkerij bereid gevonden voorlopig, in afwachting van de beslissing van de minister over de aanvraag zoals deze schriftelijk was ingediend op 4 maart 1982, mee te werken aan het verschijnen van de Vrije Westfriesse Krant. Het eerste nummer van het blad als zelfstandige krant verscheen diensgevolge op 6 mei jl. in de voorlopige vorm van een gratis informatieblad.

De Vrije Westfriesse Krant wil een wervingsproject uitvoeren teneinde een redelijke basis te verkrijgen als zelfstandig nieuwsblad.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers adviseert de minister het blad een krediet te verlenen van ten hoogste f170.000,-, t.w. f125.000,- voor de financiering van het wervingsproject en f45.000,- voor de medefinanciering van de exploitatie voor het resterende gedeelte van dit jaar. Door middel van deze steunverlening kan het blad ruimte krijgen niet alleen om het wervingsproject uit te voeren, maar ook om de prognoses voor de groei van de exploitatie in de komende jaren verder uit te werken. Deze steunverlening zou de vorm kunnen krijgen van een achtergestelde lening tegen een vaste rente van 8½%, waarbij het blad de tot 1987 verschuldigde rente zou dienen te worden kwijtescholden. Na die periode zou het krediet met rente dienen te worden terugbetaald gedurende een tijdvak van tien jaren, volgens een zodanig schema, dat de som van de voor rente en aflossing te betalen bedragen geleidelijk oploopt.

2. Inleiding

In februari 1982 wendde de Stichting Vrije Westfriesse Krant te Hoorn zich tot ons bestuur om de mogelijkheden te bespreken van financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van een plan dat erop gericht is het weekblad Vrije Westfriesse Krant om te zetten in een bij abonnement verkrijgbaar nieuwsblad.

De Vrije Westfriesse Krant werd in februari 1981 opgericht als een zelfstandig orgaan binnen het gratis huis-aan-huisblad Weekblad voor Westfriesland, een uitgave van Drukkerij en Uitgeverij De Kennemer, welk bedrijf indertijd een dochteronderneming van de Perscombinatie was. De oprichting van de Vrije Westfriesse Krant was bedoeld als een reactie op een – toen nog voorgenomen – fusie van het Noordhollandse Dagblad te Hoorn met de bladen van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen te Alkmaar. Bij die fusie zijn de titels en de zelfstandige redacties van het Noordhollandse Dagblad en de bladen van de Verenigde Noordhollandse Dagbladen bijeengevoegd. De Stichting Vrije Westfriesse Krant beoogde een antwoord op deze gevolgen van de fusie te geven door een eigen redactionele uitgave wekelijks in Westfriesland op de markt te brengen en aldus een deel van de plaatselijke persverscheidenheid te handhaven. Dit leidde ertoe dat de Vrije Westfriesse Krant, na op 13 februari 1981 met een proefnummer te zijn verschenen, vanaf die datum wekelijks gastvrijheid verkreeg als een zelfstandig orgaan binnen het Weekblad voor Westfriesland. Deze verschijningsvorm van de Vrije Westfriesse Krant droeg een voorlopig karakter, in afwachting van de omzetting van het blad in een zelfstandig wekelijks bij abonnement te verspreiden nieuwsblad.

Eind januari 1982 ontving de Stichting Vrije Westfriesse Krant evenwel de mededeling, dat aan die voorlopige gastvrijheid binnen het Weekblad voor Westfriesland eerder dan verwacht een einde zou gaan komen als gevolg van veranderingen in de eigendomsstructuur van het weekblad. Dat weekblad werd namelijk met zijn drukkerij (Drukkerij en Uitgeverij De Kennemer) door de Perscombinatie verkocht aan de Verenigde Noordhollandse Dagbladen. Deze verkoop is overigens inmiddels geëffectueerd.

Als gevolg van dat feit besloot de Vrije Westfriesse Krant de mogelijkheid te onderzoeken zelfstandig verder te gaan in de vorm van een bij abonnement verkrijgbaar nieuwsblad. Daarbij trad het bestuur van de Stichting Vrije Westfriesse Krant in contact met ons bestuur. Dit resulteerde in een aanvraag die genoemde stichting ons bij brief van 4 maart 1982 als zodanig voorlegde. Wij namen deze aanvraag vervolgens in behandeling, in de overweging dat de Vrije Westfriesse Krant thans een gratis verspreid informatieblad vormt dat in een bij abonnement te verspreiden nieuwsblad beoogt te worden omgezet. Gratis verspreide informatiebladen vallen onder bepaalde voorwaarden binnen de huidige werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers, krachtens een besluit d.d. 1-7-1977 dat de minister van CRM op een advies onzerzijds nam, mede naar aanleiding van een eerdere aanvraag van een dergelijk gratis informatieblad (De Streek te Gemert)*.

In het kader van het in behandeling nemen van de aanvraag van de Vrije Westfriesse Krant verzochten wij

* *Jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1977, pag. 26 e.v.*

de Nationale Investeringsbank een financieel-economisch onderzoek naar deze aanvraag in te stellen. Over onze beslissing de aanvraag in behandeling te nemen gaven wij een persbericht uit d.d. 9 maart 1982.

De aanvraag houdt een verzoek in om financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers, in het bijzonder ter medefinanciering van een project gericht op het omzetten van het blad in een bij abonnement te verspreiden nieuwsblad. Dat project komt met name neer op lezerswervingsacties en ten behoeve daarvan de produktie en huis-aan-huis-verspreiding van het blad gedurende enkele weken tot de omzetting van het blad in een nieuwsblad per 1 juli 1982.

In het kader van het financieel-economisch onderzoek van de Nationale Investeringsbank zette het blad zich vervolgens aan het nader – vooral cijfermatig – uitwerken van het project. Intussen werd het ook duidelijk dat de voorlopige gastvrijheid die het blad als zelfstandig orgaan genoot binnen het Weekblad voor Westfriesland, per 1 mei jl. zou worden beëindigd.

Pogingen, in het kader van het project een nieuwe drukker te vinden, leidden ertoe dat een bedrijf (Damiate B.V. te Haarlem) bereid werd gevonden voorlopig, in afwachting van de beslissing van de minister over de aanvraag, mee te werken aan het drukken en zelfstandig verschijnen van de Vrije Westfriese Krant.

Het eerste nummer van het blad als zelfstandige krant verscheen dientengevolge op 6 mei jl. in de voorlopige vorm van een gratis huis-aan-huis verspreid informatieblad.

3. Beoordeling

De door de Vrije Westfriese Krant beoogde exploitatie per 1 juli 1982 als zelfstandig nieuwsblad zal uiteraard verschillen van die welke het blad tot dusver als gratis informatieblad binnen het Weekblad voor Westfriesland heeft gevoerd.

Met een dergelijke verschijningsvorm als abonnementsblad heeft het blad nog geen ervaring opgedaan. Dit impliceert dat de prognoses van het blad voor de resultaten van zijn toekomstige exploitatie vele onzekerheden te zien geven.

De bestaansmogelijkheden voor het blad zullen kunnen worden afgeleid van de resultaten van het lezerswervingsproject, dat het blad beoogt uit te voeren in de periode tot de verschijning als nieuwsblad. De kosten van het project worden begroot op f125.000,-. De resultaten van het project zullen een abonnee-aantal te zien moeten geven dat als minimale basis kan gaan fungeren voor een uitgroei naar een sluitende exploitatie van het blad in latere jaren. In 1986 wordt een kostendekkende exploitatie verwacht, maar daarvoor zal het blad, naast de kosten van het wervingsproject tot juli 1982, in de loop der jaren tot 1986 eenzelfde bedrag aan financiële middelen nodig hebben. Overigens vertonen de prognoses voor de komende jaren zoals gezegd vele onzekerheden, maar bovendien zijn de plannen nog niet voldoende uitgewerkt. Voor een blad dat zijn bestaansmogelijkheden als zelfstandig abonnementsblad nog moet bewijzen zijn dergelijke beperkingen van prognoses vaak onvermijdelijk. Hierbij zij vermeld dat het blad plannen heeft met de drukker van het blad afspraken voor te bereiden voor samenwerking op het gebied van niet-redactionele activiteiten.

De prognoses van de kosten van het wervingsproject achten wij redelijk. Het valt evenwel moeilijk te beoordelen of het blad erin zal slagen het in dat project voorziene abonnee-aantal te bereiken. Dat zou nader onderzoek vragen naar bij voorbeeld leesgewoontes en informatiebehoeften mede in relatie tot het bereik van andere bladen in de desbetreffende regio.

De hoogte van de kosten van een dergelijk onderzoek zouden echter het kostenniveau van het wervingsproject kunnen benaderen. Bovendien is het dan nog niet zonder meer zeker dat de onderzoeksresultaten in de praktijk ook zullen worden gevolgd door de daarin voorziene ontwikkelingen. Daarbij tekenen wij nog aan dat het ons bekend is dat verscheidene plaatselijke groeperingen en gemeenteraden van verschillende steden in Westfriesland, pleidooien o.a. via moties hebben gevoerd resp. voeren om het voortbestaan van de Vrije Westfriese Krant mogelijk te maken.

Indien het blad erin zou slagen door middel van het wervingsproject de geprognosticeerde oplage te halen, is het denkbaar dat het blad een redelijke basis heeft voor een verdere groei van de exploitatie. Hierbij moet echter in ogenschouw worden genomen dat de Stichting Vrije Westfriese Krant niet over enig eigen vermogen beschikt. Dit impliceert dat de exploitatie voor haar groei overwegend afhankelijk zal zijn van externe financiële middelen. Dientengevolge zou een eventuele lening uit het Bedrijfsfonds aan het blad een sterk risicodragend karakter hebben. Daartegenover staat wel dat bij de journalisten van het blad plannen in voorbereiding zijn een deel van hun honorarium af te staan ten behoeve van de exploitatie. Voorts heeft de Stichting Vrije Westfriese Krant besloten een obligatielening onder de lezers van het blad uit te schrijven. Tevens zij in dit verband nog melding gemaakt van de bereidheid van de drukker van het blad een gunstige regeling te treffen voor de kosten van het wervingsproject, alsmede te overleggen over vormen van verdere niet-redactionele samenwerking.

Indien overigens het ontbreken van eigen vermogen bij een kleinschalig blad als de Vrije Westfriese Krant een onoverkomelijke belemmering zou vormen voor eventuele financiële steunverlening aan het blad, zou dit impliceren dat het op de markt brengen van dergelijke bladen alleen aan kapitaalcrachtige bedrijven zou zijn voorbehouden.

4. Advies

Uitgaande van en na weging van de hiervoor genoemde feiten, overwegingen en verwachtingen van het blad zelf en van de conclusies van het kredietonderzoek dat de Nationale Investeringsbank tot dusver heeft verricht (rapport d.d. 10 mei 1982) adviseren wij u de Vrije Westfriese Krant financiële steun ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers te verlenen. De vorm hiervan en de voorwaarden zullen wij in het hierna volgende aangeven.

de financiering van het wervingsproject en f 45.000,- voor de medefinanciering van de exploitatie voor het resterende gedeelte van dit jaar.

Door middel van deze steunverlening kan het blad ruimte krijgen niet alleen om het wervingsproject uit te voeren, maar ook om in het resterende gedeelte van dit jaar de prognoses voor de groei van de exploitatie in de komende jaren verder uit te werken.

Deze steunverlening zou de vorm kunnen krijgen van een krediet tegen een vaste rente van 8½%, waarbij het blad de tot 1987 verschuldigde rente zou dienen te worden kwijtgescholden. Na die periode zou het krediet met rente dienen te worden terugbetaald gedurende een periode van tien jaren, volgens een zodanig schema dat de som van de voor rente en aflossing te betalen bedragen geleidelijk oploopt. Daardoor zal de aflossing gedurende de eerste fase van de aflossingsperiode een geringere last voor de exploitatie vormen dan die in latere jaren.

Gelet op de bijzondere exploitatiewijze van de Vrije Westfriese Krant en haar smalle financieel-economische basis zou naar ons oordeel een financiële steun in de vorm van een bijdrage à fonds perdu voor de kosten van het wervingsproject voorkeur hebben verdiend. Op grond van de huidige statutaire voorwaarden voor financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds is evenwel alleen kredietverlening uit het fonds met eventuele kredietfaciliteiten mogelijk. Om thans toch de start van het project mogelijk te maken hebben wij gemeend te moeten kiezen voor de statutair gegeven mogelijkheid van kredietverlening. Hieraan willen wij uitdrukkelijk de volgende opmerking verbinden. Wanneer ingevolge onze aanbevelingen inzake statutenwijziging (advies d.d. 18 december 1981) of ingevolge aanbevelingen van de Werkgroep Perswet (advies d.d. 29 januari 1982) de mogelijkheid gegeven wordt om in bepaalde gevallen aan herstructurerings- en reorganisatieprojecten financiële bijdragen uit het fonds te geven mede in de vorm van een subsidie, dan zullen wij de thans aan de Vrije Westfriese Krant aan te bieden kredietverlening in het licht van die nieuwe mogelijkheid opnieuw bezien.

Verder adviseren wij u dit krediet te verlenen in de vorm van een achtergestelde lening. Deze aanbeveling geven wij met het oog op het feit dat het blad thans niet over eigen vermogen beschikt en door bedoelde achtergestelde lening in de mogelijkheid kan komen aanvullende financiering gemakkelijker te verkrijgen.

Wat de beschikbaarstelling van het krediet betreft, adviseren wij het bedrag van f 125.000,- te verlenen spoedig na ondertekening van de kredietovereenkomst, waarin dit kredietaanbod met de daarvoor geldende voorwaarden zullen zijn vastgelegd. De uitkering van de tweede tranche van f 45.000,- zal afhankelijk worden gesteld van de wijze waarop de resultaten van het wervingsproject zullen overeenkomen met de prognoses op dit punt.

Op grond van het bij de onderhavige aanvraag gesignaleerde financieringstekort van de Vrije Westfriese Krant voor de komende jaren is het thans reeds duidelijk, dat het blad in die jaren behoefte zal hebben aan verdere steunverlening uit het fonds.

Wij gaan ervan uit dat het blad in het resterende gedeelte van dit jaar, wanneer het wervingsproject tot de beoogde resultaten zal leiden, onverminderd zal voortgaan met het nader uitwerken van de thans beschikbare prognoses voor de komende jaren en met pogingen de exploitatiepositie te verbeteren.

Wanneer het blad in dat verband zou besluiten ook een nieuwe steunaanvraag bij het Bedrijfsfonds voor de Pers in te dienen, zullen wij die aanvraag op haar eigen merites beoordelen. Wij willen evenwel thans erop wijzen dat wij een dergelijke steunaanvraag alleen dan in overweging zullen nemen, wanneer het blad erin slaagt financiële bijdragen van derden te verkrijgen tot een totaalbedrag ongeveer gelijk aan dat van de steunaanvraag en in beginsel op gelijke wijze risicodragend als het daarbij gevraagde Bedrijfsfondskrediet. Deze aantekening plaatsen wij met het oog op de onzekerheid over de huidige prognoses van het blad voor de komende jaren, welke onzekerheid het naar ons oordeel gewenst maakt de risico's van eventuele verdere financiële steunverlening aan het blad te spreiden.

Ten slotte adviseren wij u, indien u met ons advies instemt, dit kredietaanbod te laten vervallen indien de Vrije Westfriese Krant het aanbod niet binnen twee maanden na dagtekening van uw beslissing heeft aanvaard en de vorenbedoelde kredietovereenkomst heeft ondertekend.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, 13 mei 1982

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk d.d. 7 september 1982 over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van een compensatieregeling voor dagbladen

Mijnheer de minister,

Gevolg gevend aan het verzoek, aan ons bestuur voorgelegd bij brief van uw ambtsvoorganger d.d. 24 mei jl. (RTP U 76.843 II), bieden wij u hierbij ons advies aan over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van de compensatieregeling voor dagbladen. In dit advies reiken wij u in de eerste plaats aanbevelingen aan, die aansluiten bij ons nadere advies over deze regeling van 27 november 1981. Bovendien hebben wij bij het voorbereiden van het onderhavige advies rekening gehouden met overwegingen die ter zake van de compensatieregeling zijn vervat in de brief van uw ambtsvoorganger d.d. 22 april jl. aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, in de brieven d.d. 23 maart en 1 juni die de ministers van Economische Zaken respectievelijk van Financiën uw ambtsvoorganger over de regeling toezonden, alsmede met de eveneens aan ons in afschrift toegezonden brief d.d. 23 april jl., waarin de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) uw ambtsvoorganger tien kanttekeningen over de door ons beoogde regeling voorlegde.

Bij het voorbereiden van het bijgaande advies zijn wij ervan uitgegaan dat de compensatieregeling en de aanvullende maatregelen zo spoedig mogelijk van kracht dienen te worden. Dat uitgangspunt is bepalend voor onze aanbeveling, de regeling en de aanvullende maatregelen in te voeren door middel van een beschikking en door wijziging van de statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Dit zal in het bijgaande advies worden toegelicht.

Daarbij tekenen wij aan dat uit onze voorkeur voor een beschikking en voor wijziging van statuten en richtlijnen voor de huidige fase, niet mag worden afgeleid dat naar onze mening een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds geen aanbeveling zou verdienen. Naar een wettelijke basis voor het Bedrijfsfonds en daarmee tevens voor de compensatieregeling en aanvullende maatregelen gaat onverminderd onze voorkeur uit, zoals wij bij verschillende gelegenheden reeds tot uitdrukking hebben gebracht. Wij realiseren ons echter dat, gelet op de voorbereidingsprocedure en op de vraagstukken die in dat verband aan de orde zijn, een nieuwe wettelijke regeling voor voorzieningen ten behoeve van de pers naar verwachting niet binnen enkele maanden van kracht zou kunnen worden. Op grond van de huidige economische positie van de dagbladpers bestaat evenwel behoefte aan de totstandkoming van de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen op korte termijn, en wel uiterlijk binnen enkele maanden. Met het oog daarop geven wij in het bijgaande advies aanbevelingen voor de totstandkoming van een beschikking en voor wijziging van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds, welke regelingen naar verwachting op korte termijn kunnen worden geëffectueerd.

Reeds in ons advies d.d. 18 december 1981 – waarop wij overigens nog een reactie uwerzijds met belangstelling tegemoet zien – wezen wij op de noodzaak dat op zo kort mogelijke termijn tot wijziging van de huidige statuten en richtlijnen wordt overgegaan. Wij spraken daarbij tevens de verwachting uit dat de ervaring die met de aldus gewijzigde grondslag van het Bedrijfsfonds wordt opgedaan, ook ten goede zal komen aan de voorbereiding van een wettelijke regeling van het fonds. Thans voegen wij hieraan de aanbeveling toe dat ook na invoering van de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen door middel van de door ons beoogde beschikking en wijziging van statuten en richtlijnen onverminderd verder zal worden gewerkt aan de totstandkoming van een nieuwe wet voorziening perswezen.

Tegen deze achtergrond en gelet op het experimentele karakter van deze uitbreiding van de financiële steunverlening aan de pers, geven wij in het bijgaande advies ook de aanbeveling, de door ons beoogde compensatieregeling voorshands alleen compensatie te laten bieden voor in 1981 geleden verliezen van dagbladen. Tevens geven wij tegen deze achtergrond in overweging de door ons beoogde beschikking en wijziging van de statuten, zoals tot uitdrukking gebracht in het onderhavige advies, zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de eerder door ons ontworpen wijzigingen van statuten en richtlijnen, zoals aanbevolen in ons vorengenoemde advies van 18 december 1981.

Voorts tekenen wij aan dat wij ons gaarne beschikbaar houden om u bij eventuele nadere juridische beschouwing van de door ons aanbevolen statutenwijziging en beschikking verder van advies te dienen, ingeval die beschouwing aanleiding zou geven tot wijzigingen van principiële aard. Verder maken wij u erop attent dat bij de ontwerp-beschikking die in het bijgaande advies is opgenomen, een toelichting wordt gegeven op slechts enkele bepalingen van de beschikking. De bedoelingen van hierbij niet toegelichte bepalingen zijn reeds min of meer uiteengezet in eerdere adviezen onzerzijds, t.w. in onze vorengenoemde adviezen d.d. 27 november 1981 en d.d. 18 december 1981. Wij zijn voornemens, uitgaande van uw beslissing over ons bijgevoegde advies, in een afzonderlijke brochure de hoofdlijnen vast te leggen van de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen en van de reeds bestaande mogelijkheid van individuele steunverlening, te zamen met de juridische basis daarvan (gewijzigde statuten en richtlijnen, alsmede de beschikking), met een uitgebreide toelichting, mede samengesteld uit overwegingen vervat in onze adviezen. Deze brochure zal voor potentiële steunaanvragers en andere geïnteresseerden verkrijgbaar kunnen worden gesteld.

Ten slotte delen wij u mede, dat wij, eveneens spoedshalve, de organisaties op het gebied van het perswezen niet meer in de gelegenheid hebben gesteld hun standpunten over een ontwerp van ons bijgaande advies aan ons kenbaar te maken. Daarbij hebben wij ons mede laten leiden door de overweging, dat de organisaties die gelegenheid wél hebben gehad bij de voorbereiding van ons advies dat in de u thans aangereikte

aanbevelingen nader is uitgewerkt. Ook heeft het Economisch Instituut Tilburg, dat ons tevens bij de voorbereiding van het onderhavige advies heeft bijgestaan met studie en onderzoek, in het kader daarvan overleg gevoerd met ter zake deskundigen uit de bedrijfstak.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J. W. Schoonderbeek,
voorzitter

Advies van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van een compensatieregeling voor dagbladen

Samenvatting

In dit advies geven wij de minister van CRM aanbevelingen voor de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van een compensatieregeling voor dagbladen. Deze uitwerking sluit aan bij ons eerdere advies over de compensatieregeling d.d. 27 november 1981. De minister van CRM besloot aan de hand van dat advies in april 1982 de compensatieregeling met de daarbij behorende aanvullende maatregelen op experimentele basis in te voeren, vooralsnog voor de duur van drie jaren, ingaande 1981. Per brief van 25 mei daaropvolgend verzocht de minister ons bestuur hem nader van advies te dienen over de financieel-technische en juridische uitwerking van de regeling.

Gevolg gevend aan dat verzoek leggen wij de minister hierbij aanbevelingen voor, gericht op het spoedig in werking treden van de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen. Daartoe adviseren wij de huidige statuten van het bedrijfsfonds te wijzigen en een beschikking te vervaardigen, waarvoor wij de minister hierbij ook ontwerp-teksten aanreiken. Tevens geven wij hem in overweging, met het oog op het experimentele karakter van de compensatieregeling, de criteria voor de toepassing daarvan van jaar tot jaar te bezien. Hiervan uitgaande worden in het advies criteria gegeven voor toepassing van de compensatieregeling voorshands alleen over het jaar 1981.

Wat betreft de procedure voor de behandeling van aanvragen voor deze financiële steunverlening en de besluitvorming hierover, adviseren wij aan te sluiten bij de bepalingen die op dit punt in de huidige juridische basis van het Bedrijfsfonds zijn vastgelegd. Krachtens die bepalingen, die gelden voor de reeds bestaande mogelijkheid van financiële steunverlening uit het fonds, brengt ons bestuur aan de minister van CRM advies uit over een aanvraag. De minister neemt daarop vervolgens een beslissing en vraagt ons bestuur daaraan uitvoering te geven.

Inhoud

	pag.
1. Statutenwijziging	27
2. Overwegingen voor een beschikking compensatieregeling dagbladen en aanvullende maatregelen ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers	27
3. Ontwerp-tekst Beschikking houdende regelen betreffende een Compensatieregeling voor Dagbladen en Aanvullende Steunmaatregelen voor de Pers ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Beschikking Compensatieregeling Dagbladen, met 3 bijlagen en een artikelsgewijze toelichting)	29

Bijvoegsels

A. Advies bestuur d.d. 18 december 1981 inzake wijziging van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers	38
B. Brieven ministers CRM, Economische Zaken en Financiën inzake de compensatieregeling voor dagbladen	51
C. Brief Vereniging NNP aan minister CRM d.d. 23 april 1982 met commentaar hierop van het bestuur Bedrijfsfonds voor de Pers	57

1. Statutenwijziging

Om de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen, aanbevolen in het advies van ons bestuur van 27 november 1981, spoedig van kracht te kunnen laten worden, zouden allereerst de huidige statuten, die dateren van 1974*, op de hierna te noemen wijze kunnen worden aangepast.

Daarvoor gaan wij uit van onze eerdere aanbevelingen tot wijziging van de huidige statuten en richtlijnen, neergelegd in ons advies aan de minister d.d. 18 december 1981 (zie bijvoegsel A bij dit advies).

Dat advies bevatte aanbevelingen op de volgende punten:

- invoering van de mogelijkheid van financiële steun à fonds perdu voor bijzondere doeleinden;
- nieuwe omschrijving van persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds;
- financiële steunverlening aan nieuwe persorganen;
- verduidelijking en aanvulling van de procedure van het in behandeling nemen van en de besluitvorming over steunaanvragen en de publikatie hierover.

In dit kader zijn vooral relevant de bepalingen van art. 3 (doelstelling fonds) in de op 18 december 1981 aanbevolen nieuwe tekst. Deze aanbevolen nieuwe tekst luidt:

"1. De stichting heeft tot doel – in het belang van de pluriformiteit van de pers als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – binnen de financiële mogelijkheden bedoeld in artikel 7 en volgens de in artikel 8 voorgeschreven procedure, mede te werken aan het, op een daartoe gedane aanvraag, verlenen van financiële bijstand ten behoeve van in artikel 2, lid 2, omschreven persorganen.

2. Onder de in het vorige lid bedoelde financiële bijstand wordt verstaan kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten en/of financiële bijdragen à fonds perdu. Financiële bijdragen à fonds perdu kunnen uitsluitend worden verleend aan in artikel 5, lid 2, bedoelde projecten die niet op doeltreffende wijze kunnen worden uitgevoerd met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten. De financiële bijstand aan nieuwe persorganen kan ten hoogste de helft bedragen van de begrote aanloopkosten van het in artikel 5, lid 2, bedoelde project."

Wanneer deze nieuwe tekst van kracht zou worden zou daarmee *een deel* van de aanvullende maatregelen** worden ingevoerd, t.w. financiële steun à fonds perdu voor éénmalige reorganisatie en voor de oprichting van nieuwe persorganen. De aanbevolen nieuwe tekst zou niet voorzien in de invoering van de mogelijkheid van steun à fonds perdu aan gezamenlijke projecten (onderdeel van a.), organisatie-onderzoek (b.) of verder onderzoek in de dagbladpers (c.).

Bovendien zou deze (ontwerp-)tekst geen mogelijkheid bieden tot invoering van de compensatieregeling. Ten behoeve van de invoering van deze aanvullende steunmogelijkheden zou art. 3 als volgt kunnen worden aangevuld:

"3. De stichting heeft eveneens tot doel mee te werken aan het verlenen van andere vormen van financiële bijstand in het belang van de pluriformiteit van de pers – als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – krachtens door de minister te stellen regelen."

Met de hier bedoelde wijziging van de eerder aanbevolen nieuwe tekst van de statuten wordt voorkomen dat de overige bepalingen van de statuten en de richtlijnen ingrijpend zouden moeten worden veranderd. De statuten, ook in de aanbevolen nieuwe tekst, zijn voor bedoelde aanvullende steunmaatregelen niet toereikend: voor de aanvullende maatregelen niet omdat volgens de statuten alleen steun kan worden verleend wanneer de continuïteit van de exploitatie van het betrokken blad in gevaar is of kan komen en op basis van een door de uitgever ingediend project dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode. Financiële steun à fonds perdu voor gezamenlijke activiteiten van (b.v. niet per se verlieslijdende) persorganen zou daar dus buiten vallen.

Bovendien is voor de huidige steunverlening uit het fonds een strakke statutaire procedure voorgeschreven, die op onderdelen minder geschikt lijkt voor compensatieregeling en aanvullende maatregelen (publikatie van aanvragen, bankonderzoek van aanvragen).

In de beschikking, waarnaar in de nieuwe statuten volgens de hier aangereikte aanbeveling zou worden verwezen, kunnen bedoelde aanvullende steunvormen met de daarvoor geldende procedure worden vastgelegd.

2. Overwegingen voor een beschikking compensatieregeling dagbladen en aanvullende maatregelen ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers.

In de beschikking, waarvan wij in paragraaf 3 van dit advies de ontwerp-tekst aanreiken, zijn de

* *Oprichtingsakte van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 16 september 1974 (Staatscourant d.d. 1 oktober 1974, nr. 190). Deze statuten vormen samen met de richtlijnen van de minister voor de werkzaamheden van de Stichting d.d. 6 mei 1975 (Staatscourant d.d. 12 mei 1975, nr. 88) de huidige juridische basis van het Bedrijfsfonds.*

** *Onze eerdere adviezen over de compensatieregeling bevatten de aanbeveling de volgende aanvullende maatregelen in te voeren:*

- a. *financiële bijdragen à fonds perdu ten behoeve van samenwerking, éénmalige reorganisatie of oprichting van persorganen;*
- b. *organisatie-onderzoek bij compensatie-ontvangende dagbladen en bij verlieslijdende dagbladen buiten de regeling;*
- c. *verder onderzoek in de dagbladpers ter verfijning van de regeling en gericht op het verkrijgen van meer inzicht in oorzaken van verlieslijdendheid en verbetering van structurele posities.*

aanbevelingen van ons advies van 27 november 1981 in financieel-technische en juridische zin nader uitgewerkt.

Zoals uit deze ontwerp-beschikking blijkt adviseren wij de compensatieregeling voor dagbladen voorshands alleen toe te passen over het jaar 1981. Deze aanbeveling geven wij vooral met het oog op het experimentele karakter van deze regeling. Uit onderzoek is gebleken dat de thans gekozen structurele criteria wat 1981 betreft op een aanvaardbare wijze kunnen onderscheiden tussen winstgevende en verlieslijdende kranten. Of toepassing van dezelfde criteria op de exploitatieuitkomsten over 1982 en te zijner tijd over 1983* tot vergelijkbare resultaten zal leiden valt, mede gezien de economische ontwikkeling van de dagbladpers als geheel, thans nog niet te zeggen. Daarom geven we er voorshands de voorkeur aan dat de voor toepassing van de compensatieregeling te hanteren criteria van jaar tot jaar opnieuw worden bezien. De compensatieverlening over 1982 zou daarvoor medio 1983 in een nieuwe beschikking kunnen worden geregeld, waarbij dan eveneens kan worden bezien in hoeverre bepalingen met betrekking tot de aanvullende maatregelen aangepast dienen te worden. Eenzelfde procedure kan worden gevolgd bij de voorbereiding van de compensatieverlening over 1983, waarvan de juridische basis medio 1984 zou kunnen worden geëffectueerd.

Door compensatie te bieden voor verliezen die in 1981 zijn geleden heeft de regeling in feite een terugwerkende kracht tot 1 januari 1981. De compensatie-uitkeringen zouden dan eind 1982 kunnen worden verleend. Uitgaande van dit systeem zou bij voortzetting van de compensatieregeling na dit eerste jaar medio 1983 compensatie kunnen worden geboden voor verliezen die in 1982 zijn geleden, waarbij voor de toelatingsgrenzen de positie van de bladen van begin 1982 in acht wordt genomen.

Bij compensatieverlening in 1984: de verliezen van 1983 en de positie van bladen t.o.v. de toelatingsgrenzen van begin 1983.

Naast terugwerkende kracht biedt dit systeem de mogelijkheid dat de voorwaarden van de regeling ook metterdaad worden nageleefd en dat daarop wordt toegezien. Zo kan in de loop van 1983, bij de behandeling van een aanvraag voor compensatieverlening over in 1982 geleden verliezen, worden nagegaan op welke wijze en in welke mate het desbetreffende dagblad uitvoering heeft gegeven aan de voorwaarde van het project gericht op structuurverbetering van het blad (artikel 6, eerste en tweede lid van de in par. 3 opgenomen ontwerp-beschikking).

Wat betreft de procedure voor de behandeling van aanvragen voor compensatie-uitkeringen en voor de aanvullende maatregelen, alsmede wat betreft de besluitvorming daarover, adviseren wij de ontwerp-beschikking te laten aansluiten bij de hoofdlijnen, die op dit punt in de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn vastgelegd met betrekking tot financiële steunverlening aan afzonderlijke persorganen. Volgens deze lijnen brengt ons bestuur aan de minister advies uit over een aanvraag, waarop de minister vervolgens een beslissing neemt en ons bestuur vraagt daaraan uitvoering te geven.

Indien ons bestuur thans voor wat betreft de compensatieregeling met aanvullende maatregelen een zelfstandige beslissingsbevoegdheid zou worden gegeven, zou dat ons bestuur in een merkwaardige positie brengen, gelet op het feit dat wij bij financiële steunverlening aan afzonderlijke persorganen thans dus alleen adviserende en uitvoerende bevoegdheden hebben. De huidige constructie heeft onze voorkeur omdat deze voor steunvragende persorganen de mogelijkheid biedt tegen beslissingen in beroep te gaan via een AROB-procedure, terwijl de minister op deze wijze ook kan voldoen aan zijn verantwoordingsplicht jegens het parlement.

Uit de ontwerp-beschikking die wij hierbij in par. 3 aanreiken, kan reeds worden afgeleid welke standpunten wij innemen in reactie op vragen die in brieven van de minister van CRM aan ons bestuur d.d. 24 mei jl. en aan het Parlement d.d. 22 april jl., alsmede in de brieven van de ministers van Economische Zaken en van Financiën betreffende ons eerdere advies over de compensatieregeling tot uitdrukking zijn gebracht. Deze brieven worden als bijvoegsel B bij dit advies gevoegd.

Op enkele van deze vraagpunten willen wij hier wellicht ten overvloede nog nader ingaan.

In zijn brief aan ons bestuur vestigt de minister van CRM de nadruk op de door zijn ambtgenoot van Economische Zaken gesuggereerde mogelijkheid, de nadere uitwerking van de door ons bestuur voorgestelde aanvullende maatregelen in principe te doen plaatsvinden binnen het voor het sectorbeleid van het ministerie van Economische Zaken beschikbare instrumentarium. In onze eerdere aanbevelingen inzake statutenwijziging hebben wij de bepaling uitgewerkt, dat wanneer financiële ondersteuning ten laste van het Bedrijfsfonds aan een project in het kader van steunverlening aan afzonderlijke persorganen wordt overwogen, eerst moet worden vastgesteld dat het desbetreffende project niet of niet in voldoende mate gesteund kan worden door of vanwege de overheid of door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van de regeling Bijzondere Financiering (art. 5, eerste lid, aanbevolen nieuwe tekst statuten). Een soortgelijke bepaling is vastgelegd in de huidige tekst van de statuten, evenwel zonder expliciete vermelding van de algemene middelen van de overheid als mogelijke financieringsbron.

Zoals in het voorgaande reeds is vastgesteld, zou langs de weg van de eerder door ons bestuur aanbevolen statutenwijziging, reeds een deel van de door ons beoogde aanvullende maatregelen kunnen worden ingevoerd. Op deze wijze zou vorengenoemde bepaling betreffende het onderzoek naar alternatieve financieringsbronnen waaronder de algemene middelen, derhalve ook reeds van toepassing kunnen worden op een deel van de aanvullende maatregelen. Mede indachtig de suggestie van de minister van Economische Zaken hebben wij eveneens in de ontwerp-beschikking, voor wat betreft het resterende deel

* Zoals ook uit de bij dit advies gevoegde brieven blijkt (bijvoegsel B) besloot de minister van CRM de compensatieregeling met aanvullende maatregelen voorshands voor de jaren 1981, 1982 en 1983 in te voeren.

van de door ons beoogde aanvullende maatregelen, gekozen voor de bepaling krachtens welke bij projecten, gericht op steunverlening via deze aanvullende maatregelen, moet worden vastgesteld dat financiële steun door of vanwege de overheid (en ten laste van andere mogelijke financieringsbronnen) niet of niet in voldoende mate mogelijk is. Tot de algemene middelen van de overheid behoort ook het instrumentarium beschikbaar voor het sectorbeleid van het ministerie van Economische Zaken.

De minister van CRM bracht in dit verband ook de suggestie tot uitdrukking, een overleggroep in het leven te roepen met ambtenaren van de onderscheiden departementen (CRM, Economische Zaken, Sociale Zaken en wellicht ook Binnenlandse Zaken), waarbij ook ons bestuur zou kunnen worden betrokken. In die overleggroep zou kunnen worden gezien of de beleidsdoelstellingen zodanig samenvallen, dat de middelen van het sectorbeleid voor een bepaald geval kunnen worden opengesteld.

In voorkomende gevallen kan, zo merken wij in reactie op deze suggestie op, worden overwogen of nader incidenteel overleg tussen het departement van CRM en andere departementen en wellicht ook ons bestuur, zou dienen te worden gevoerd over eventuele mogelijkheden van gemeenschappelijke financiering van een bepaald project.

Naar ons oordeel zou een beslissing over een overleg op ad hoc basis genomen dienen te worden, afhankelijk van de aard van het desbetreffende project.

Een formele procedure in dit kader achten wij uit doelmatigheidsoverwegingen niet gewenst.

De minister van Economische Zaken wijst er in zijn brief van 23 maart 1982 op, dat de voorwaarde van de compensatieregeling betreffende de aanwending van uitkeringen ten behoeve van structuurverbeterende maatregelen, niet voldoende is uitgewerkt. Hij tekent daarbij aan dat een dergelijke voorwaarde ook in het door hem voorgestane beleid wordt gehanteerd. Bij het bezien van de mogelijkheden deze voorwaarde nader te preciseren, hebben wij moeten vaststellen dat voor zover bekend elders, zoals bij steunregelingen van het ministerie van Economische Zaken, evenmin nader uitgewerkte criteria betreffende een dergelijke voorwaarde vastgelegd en gepubliceerd zijn.

Ook de Regeling Steun aan Individuele Bedrijven van de minister van Economische Zaken d.d. 7 maart 1980, waarin de voorwaarde is gesteld van de aanwezigheid van een "duidelijk en volledig uitgewerkt ondernemingsplan" aan de hand waarvan een bedrijf onder meer "uitgaande van een normaal ondernemersgedrag ... voldoende continuïteitsperspectief biedt" (art. 3, eerste lid, onder b), geeft op dit punt niet voldoende nader uitgewerkte criteria.

De minister van Economische Zaken tekent voorts aan dat hij in tegenstelling tot ons advies, voor de beslissing of een dagblad voor financiële steun in aanmerking komt als uitgangspunt hanteert de financiële positie en exploitatie van het concern onder welks verantwoordelijkheid de exploitatie plaatsvindt en niet de exploitatie van het desbetreffende dagblad in engere zin. Een soortgelijke overweging hebben wij ook aangetroffen in de reactie van de minister van Financiën.

Wij stellen hier evenwel tegenover dat de overheid in het kader van het persbeleid primair zorg draagt voor het behoud en zo mogelijk bevordering van een gedifferentieerd perswezen, zulks in het belang van de informatievoorziening en opinievorming in onze samenleving.

Dit beleid is, uitgaande van deze doelstelling, in hoofdzaak gericht op het behouden en zo mogelijk bevorderen van redactionele identiteiten en derhalve niet zozeer van bedrijven als zodanig.

In zijn reactie op onze eerdere aanbevelingen spreekt de minister van Financiën (brief d.d. 1 juni 1982) de verwachting uit dat een subsidie in de exploitatieverliezen, als gevolg van geconstateerde marktimperfecties op termijn geen antwoord zou bieden op een verscheidenheid aan oorzaken, die tot deze verliesposities leiden.

Wij wijzen er evenwel op dat de compensatieregeling voor dagbladen juist gebaseerd is op factoren die in onderlinge combinatie een belangrijke variabele vormen voor verlies- en winstposities van dagbladen (oplage in combinatie met geografische verspreiding).

Onverminderd de bezwaren die tegen de regeling kunnen worden aangevoerd en die wij ook in ons advies hebben gesignaleerd, verwachten wij dat de regeling en de aanvullende maatregelen met name door hun opzet en voorwaarden een nieuwe aanzet zullen kunnen geven tot de verdere ontwikkeling van het persbeleid in de richting van een voorwaardenbeleid: een beleid dat voorwaarden tracht aan te reiken ter vermindering van verschillen in financieel-economische condities, waaronder persorganen als geestelijk produkt aan onderlinge concurrentie deelnemen.

De Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) reikte uw ambtsvoorganger "tien kanttekeningen" aan bij onze eerdere aanbevelingen over de compensatieregeling (brief NNP d.d. 23 april 1982 aan de minister van CRM).

Omdat in deze kanttekeningen genuanceerde kritische vragen aan de orde komen, die met het antwoord daarop, nuttig kunnen zijn voor een goede begripsvorming over de regeling, hebben wij deze reactie van de NNP in bijvoegsel C bij dit advies gevoegd, te zamen met ons commentaar.

3. Ontwerp-tekst Beschikking houdende regelen betreffende een Compensatieregeling voor Dagbladen en Aanvullende Steunmaatregelen voor de Pers ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Beschikking Compensatieregeling Dagbladen)

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

overwegende dat het voor een pluriforme informatievoorziening en opinievorming in een democratisch staatsbestel wenselijk is dat de overheid in haar beleid ten aanzien van de pers voorwaarden schept voor een verscheidenheid in het perswezen;

dat het in het kader van dat persbeleid wenselijk is de bestaande vorm van financiële steunverlening ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers uit te breiden met een compensatieregeling voor dagbladen en met aanvullende maatregelen;

dat deze uitbreiding van de financiële steunverlening aan de pers met het oog op het experimentele karakter daarvan een beperkte werkingsduur zal hebben;

dat diensgevolge de in deze beschikking vastgelegde compensatieregeling financiële bijstand zal bieden berekend op basis van in het boekjaar 1981 geleden verliezen van dagbladen en dat het in het voornemen ligt de regeling afhankelijk van de ervaringen met de doelmatigheid, zo nodig aangepast, ook toe te passen over in de boekjaren 1982 en 1983 geleden verliezen;

Gezien de adviezen van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 27 november 1981 en d.d. 7 september 1982,

Gehoord de Persraad,

Besluit:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze beschikking wordt verstaan onder:

- a. de minister: de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk;
- b. het bestuur: het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers;
- c. de statuten: de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, laatstelijk gewijzigd bij notariële akte d.d. (Staatscourant nr.);
- d. dagbladen: ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in de losse verkoop verkrijgbare kranten.

I. De compensatieregeling voor dagbladen

Artikel 2 Werkingssfeer van de regeling

1. Aan dagbladen kunnen compensatie-uitkeringen, bedoeld in artikel 3 en berekend op de wijze zoals in artikel 4 aangegeven, worden verstrekt indien
 - a. de exploitatie van het dagblad over het boekjaar 1981, berekend overeenkomstig de in bijlage 1 bij deze beschikking aangegeven richtlijnen, in een verlieslijdende positie heeft verkeer, en
 - b. het dagblad begin 1981 een gemiddelde betaalde oplage had van ten hoogste 150.000 exemplaren en tevens begin 1981 een spreidingsdichtheid had van ten hoogste .25, en
 - c. het dagblad in de Nederlandse taal in Nederland wordt uitgegeven, geredigeerd wordt op basis van een tussen de uitgever en de redactie van het dagblad gesloten (hoofd)redactiestatuut en de redactionele inhoud voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie wordt vervaardigd, en
 - d. de exploitatie van het dagblad in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid wordt onderscheiden.
2. Onder de in het eerste lid onder b. bedoelde gemiddelde betaalde oplage begin 1981 wordt verstaan de som van het gemiddelde aantal abonnementen berekend over het eerste kwartaal van 1981 en de gemiddelde losse verkoop in het jaar voorafgaande aan 1 april 1981.

Onder de in het eerste lid onder b. bedoelde spreidingsdichtheid wordt verstaan het percentage van de totale oplage van een dagblad verkocht op de thuismarkt van het blad, vermenigvuldigd met het dekkingspercentage op de thuismarkt.

De thuismarkt van een dagblad bestaat uit het nodale gebied waarin dat blad zijn hoogste aantal abonnees heeft plus de omringende nodale gebieden waarin het dekkingspercentage niet meer dan 15% verschilt van het nodale gebied waarin het blad zijn hoogste aantal abonnees heeft.

Onder nodale gebieden worden verstaan de gebieden aangegeven op de in bijlage 2 opgenomen kaart van Nederland.

Onder dekkingspercentage op de thuismarkt wordt verstaan het aantal abonnees in het gebied waarin het dagblad zijn hoogste oplage heeft, gedeeld door het aantal gezinnen in dat gebied.

Artikel 3 Vorm van de compensatie-uitkering

1. Een compensatie-uitkering krachtens deze beschikking wordt verstrekt in de vorm van een financiële bijdrage à fonds perdu.
2. De uitkering kan ineens of in gedeelten worden verstrekt.
Voorschotten worden niet verstrekt.

Artikel 4. Grondslagen voor de berekening van de compensatie-uitkering

1. De hoogte van de compensatie-uitkering, bedoeld in artikel 3, wordt bepaald op grond van de formule

$$S_i = F \left[2 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} \right] K_i$$

De symbolen hebben de volgende betekenis:

- S_i = het door dagblad i te ontvangen compensatiebedrag;
- O_i = de oplage van dagblad i begin 1981;
- D_i = de spreidingsdichtheid van dagblad i begin 1981;
- $O_{\max}$ = de toelatingsgrens voor de oplage: 150.000 exemplaren;
- $D_{\max}$ = de toelatingsgrens voor spreidingsdichtheid: .25;
- F = schaalfactor, berekend volgens de in het tweede lid aangegeven methode;
- K_i = de waarde voor dagblad i van het aantal kilogrammen verbruikt papier voor redactionele tekst. Onder redactionele tekst wordt verstaan de tekst van de inhoud van een dagblad die geen als zodanig aangeduide advertenties bevat.

2. De F -waarde en de K -waarde van de in het eerste lid genoemde formule worden berekend op basis van de in bijlage 3 aangegeven richtlijnen.
3. Voor de berekening van de uitkeringen wordt tevens als grondslag genomen 75% van het totaal van de in het boekjaar 1981 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen, van de in artikel 2 bedoelde dagbladen, die overeenkomstig artikel 5 een aanvraag hebben ingediend, onverminderd het bepaalde van artikel 9, derde lid.
4. De compensatie-uitkeringen aan de in artikel 2 bedoelde dagbladen zullen ten hoogste gelijk zijn aan 75% van het in het boekjaar 1981 geleden verlies, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen, van het desbetreffende blad.

Artikel 5 Behandelingsprocedure en vereiste gegevens

1. Aanvragen tot verlening van compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3, worden door de rechtspersonen die direct de in artikel 2 bedoelde dagbladen uitgeven, binnen twee maanden na de datum waarop deze beschikking in werking is getreden ingediend bij het bestuur.
2. De aanvraag gaat vergezeld van
 - a. de naam en het adres van de rechtspersoon die de aanvraag indient en die de uitgaverechten bezit van het desbetreffende dagblad;
 - b. een omschrijving van de juridische structuur van de bij de aanvraag betrokken onderneming(en);
 - c. een omschrijving van de juridische en economische verhoudingen indien de rechtspersoon die de aanvraag indient in concernverband verbonden is met één of meer andere rechtspersonen;
 - d. gegevens over de wijze waarop het dagblad volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen zijn in artikel 2, eerste lid onder a., bedoelde verlieslijdende positie heeft berekend, alsmede het accountantsrapport over de jaarrekening van de onder a. bedoelde rechtspersoon;
 - e. gegevens over de oplage en verspreiding van het dagblad voor de bepaling van de positie van het blad ten opzichte van de grenzen aangegeven in artikel 2, eerste lid onder b.;
 - f. accountantsverklaringen betreffende de onder d. en c. bedoelde gegevens;
 - g. gegevens over het in artikel 6, eerste lid, bedoelde project, omvattend de voorgenomen maatregelen gericht op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het dagblad;
 - h. de schriftelijk vastgelegde visie van de betrokken (hoofd)redactie en de ondernemingsraad omtrent het in artikel 6, eerste lid, bedoelde project;
 - i. het redactiestatuut van het dagblad en gegevens waaruit blijkt dat het dagblad een redactionele inhoud heeft die voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie wordt vervaardigd, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid onder c.
3. Indien de aanvraag niet vergezeld gaat van de in het tweede lid bedoelde bescheiden, moet uit de aanvraag blijken waarom deze niet zijn overgelegd.
4. De aanvrager verleent inzage aan door het bestuur aangewezen personen in alle boeken en bescheiden die nodig zijn ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en van de controle op de naleving van de aan de compensatie-uitkering verbonden voorwaarden. De aangewezen personen kunnen van deze documenten zonodig afschrift nemen.

Ingeval de gevraagde documenten berusten onder één of meer rechtspersonen waarmee de aanvrager in concernverband is verbonden, zal de aanvrager al het nodige in het werk stellen de inzage mogelijk te maken. De door het bestuur aangewezen personen zijn gehouden tot geheimhouding van alle gegevens waarvan zij door middel van deze inzage kennis dragen.

5. Het bestuur kan ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en voor het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkering onderzoek laten verrichten respectievelijk advies inwinnen. De aanvrager zal steeds medewerking verlenen aan de uitvoering van het onderzoek respectievelijk aan de voorbereiding van het advies.
6. Het bestuur brengt gemotiveerd advies over de aanvraag uit aan de minister.
7. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur en aan de indiener van de aanvraag mede.
8. Indien de minister voornemens is van het door het bestuur uitgebrachte advies af te wijken, brengt de minister het bestuur hiervan op de hoogte en stelt de minister het bestuur in de gelegenheid op dat voornemen te reageren binnen een door de minister vastgestelde termijn.

9. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.
10. De compensatie-uitkering krachtens deze beschikking wordt eerst beschikbaar gesteld, nadat de indiener van de aanvraag binnen drie weken een schriftelijke verklaring aan het bestuur heeft toegezonden, waarin wordt medegedeeld dat de financiële steun onder de voorwaarden op grond van deze beschikking wordt aanvaard. Ingeval de aanvrager in concernverband met één of meer andere rechtspersonen is verbonden, wordt deze mededeling ook door de centrale leiding van het desbetreffende concern onderschreven.
11. Het bestuur ziet toe op de naleving van de voorwaarden die aan de krachtens deze beschikking verstrekte financiële bijstand zijn verbonden.
12. De beslissing van de minister en het advies van het bestuur dat daaraan ten grondslag ligt en eventuele reactie van het bestuur op een voornemen van de minister van het advies van het bestuur af te wijken worden gepubliceerd met inachtneming van de bepalingen van de Wet Openbaarheid van Bestuur. In het jaarverslag van het bestuur wordt een overzicht gegeven van de bedragen die ingevolge de beslissingen van de minister op basis van deze beschikking worden verleend en van de dagbladen die deze bedragen hebben ontvangen.

Artikel 6 Bijzondere voorwaarden

1. Een compensatie-uitkering krachtens deze regeling wordt slechts verleend op voorwaarde van een door de in artikel 5, tweede lid onder a., bedoelde rechtspersoon ingediend project, dat maatregelen omvat die het dagblad na ontvangst en mede met behulp van de financiële steun in de komende jaren ten uitvoer beoogt te brengen en die gericht zijn op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het dagblad.
2. Ingeval van eventuele verdere compensatieverlening over boekjaren na 1981 worden bij de beslissing over de uitkering aan het dagblad steeds tevens in aanmerking genomen de wijze waarop en de mate waarin het dagblad dit project ten uitvoer brengt.
3. De rechtspersoon die een compensatie-uitkering krachtens deze beschikking ontvangt, alsmede de eventuele andere rechtspersonen die met die rechtspersoon in concernverband verbonden zijn, dienen zich te onthouden van die lezers- of advertentiewerving die de positie van andere qua functie en marktpositie met het desbetreffende dagblad vergelijkbare personen wezenlijke schade zou toebrengen.
4. Aan de verlening van de financiële compensatie-uitkeringen krachtens deze regeling wordt voorts de voorwaarde verbonden, dat de minister na advies van het bestuur de compensatieverlening kan beëindigen en de reeds uitgekeerde bedragen kan opeisen, indien:
 - a. enige voorwaarde van deze regeling niet wordt nagekomen;
 - b. de ter verkrijging van de compensatieregeling ingediende gegevens zodanig onjuist zijn dat een andere beslissing zou zijn genomen indien de juiste gegevens bekend waren geweest;
 - c. binnen een jaar na de datum waarop de compensatie-uitkering is verleend een surséance van betaling of een faillissement van de aanvrager is uitgesproken.

II. Verder onderzoek

Artikel 7

1. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de onder I. bedoelde compensatieregeling.
- b. Aan de verlening van de financiële compensatie-uitkeringen krachtens die regeling wordt tevens de voorwaarde verbonden, dat de rechtspersonen die een compensatie-uitkering krachtens deze regeling hebben ontvangen, naar vermogen medewerking aan het onderzoek zullen verlenen.
- c. Op de onder a. bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.
2. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe bij het bestuur ingediende gemotiveerde aanvraag financiële bijstand worden verleend aan organisatie-onderzoek naar de oorzaken van de exploitatie-resultaten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen en van andere dagbladen waarvan de exploitatie over het boekjaar 1981 volgens de in bijlage 1 van deze beschikking aangegeven richtlijnen in een verlieslijdende positie heeft verkeerd of dreigde te komen.
- b. Op de onder a. bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, uitgezonderd die van het eerste lid en van het tweede lid onder g. en h., van overeenkomstige toepassing.
3. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan onderzoek betreffende andere vraagstukken dan de in het eerste en het tweede lid bedoelde, mits die vraagstukken verband houden met de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.
- b. Op de onder a. bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.

III. Financiële steun aan gezamenlijke projecten van persorganen

Artikel 8

1. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe gedane gemotiveerde aanvraag tevens financiële bijstand worden verleend aan projecten van meerdere in artikel 2, tweede lid, van de statuten omschreven persorganen gezamenlijk, gericht op verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen, mits die projecten passen in de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.
2. De in het vorige lid bedoelde financiële bijstand kan uitsluitend worden verstrekt wanneer is vastgesteld dat financiële steunverlening aan bedoelde projecten door of vanwege de overheid of door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van andere regelingen niet of niet in voldoende mate blijkt te kunnen worden verkregen.
3. Op de in het eerste lid bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.

IV. Algemene bepalingen

Artikel 9 Financiering van de aanvullende steunmaatregelen

1. De minister maakt in de Staatscourant de bedragen bekend die voor enig kalenderjaar beschikbaar zijn voor het aangaan van verplichtingen uit hoofde van financiële steunmaatregelen bedoeld in deze beschikking, op in dat kalenderjaar ingediende aanvragen.
2. De compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3 worden slechts verleend nadat de minister de in het eerste lid bedoelde bedragen bekend heeft gemaakt en nadat de in artikel 5, eerste lid, genoemde termijn voor het indienen van aanvragen is verstreken.
3. De som van de compensatie-uitkeringen, berekend volgens de bepalingen van artikel 4, zal ten hoogste gelijk zijn aan het bedrag dat de minister krachtens de bepaling van het eerste lid ten behoeve van die uitkeringen in het totaal beschikbaar heeft gesteld.
Indien de som van de berekende uitkeringen het door de minister voor de compensatieregeling beschikbaar gestelde totale bedrag overschrijdt, wordt dat verschil op de berekende afzonderlijke uitkeringen in mindering gebracht naar rato van de hoogte van de afzonderlijke uitkeringen.
4. Een aanvraag voor financiële bijstand als bedoeld in artikel 7, tweede lid, en artikel 8 van deze beschikking, ofwel voor financiële steun à fonds perdu of voor financiële bijstand aan nieuwe persorganen als bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de statuten, kan worden afgewezen indien door voorafgaande toekenningen de bedragen die voor in het desbetreffende kalenderjaar ingediende aanvragen beschikbaar zijn, zijn uitgeput dan wel die bedragen door toekenning overschreden zouden worden.
5. Ter uitvoering van het vierde lid worden aanvragen afgehandeld in de volgorde, overeenstemmend met de op elke aanvraag aangetekende datum van de dag waarop het secretariaat van het bestuur die aanvraag of het afschrift daarvan heeft ontvangen.

Artikel 10

Deze beschikking kan worden aangehaald als:
Beschikking Compensatieregeling Dagbladen.

Artikel 11

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de dag na die van haar plaatsing in de Nederlandse Staatscourant en werkt tot 1 september 1983.

Rijswijk,

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

Bijlage 1 bij de Ontwerp-beschikking Compensatieregeling Dagbladen

Richtlijnen voor de berekening van het exploitatieresultaat van dagbladen, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid onder a.

Met de in deze bijlage gehanteerde indeling en aanduidingen van kostensoorten, kostenplaatsen, opbrengstensoorten en opbrengstenplaatsen, worden de indeling en aanduidingen bedoeld, welke in de bedrijfsvergelijkende enquêtes van dagbladen gebruikelijk zijn. De berekening dient plaats te vinden aan de hand van de definitieve gegevens over 1981.

A. Voor de berekening van de kosten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. Papier

Opgegeven dient te worden het brutopapiergebruik in geld en in kilogrammen. Van belang is het papiergebruik voor de totale oplage, dus inclusief inschiet en gebruik voor acquisitie. Direct aanwijsbare kosten van opslag, waaronder veem- of magazijnkosten, moeten worden inbegrepen.

2. Zetten, drukken en verzendklaar maken

Indien deze werkzaamheden door derden worden verricht dienen de door deze derden in rekening gebrachte kosten te worden opgegeven. Indien binnen een concern meerdere bladen worden gezet, gedrukt op één pers, respectievelijk verzendklaar worden gemaakt, dienen de kosten daarvan aan de afzonderlijke bladen te worden toegerekend. Deze kosten omvatten onder meer lonen, salarissen en sociale lasten van het betrokken personeel, afschrijvingen, kosten van verbruikte materialen en verzekeringspremies.

De kosten voor drukken – in vele gevallen annex verzendklaar maken – worden als volgt toegerekend. Uitgegaan wordt van het aantal standaarduren voor het gebruik van de persen waarop het desbetreffende dagblad wordt gedrukt. Deze standaard wordt berekend op basis van de gemiddelde bezetting van de laatste vijf jaren van deze persen. Na overleg met het betrokken bedrijf kan een andere standaard worden vastgesteld ingeval het opgegeven aantal standaarduren sterk afwijkt van het gemiddelde van de andere bladen van het betrokken concern. Vervolgens worden de kosten gedeeld door het aantal standaardbezettingsuren. Deze deling levert de standaarduurkosten op. Aan ieder op de persen gedrukt blad worden nu de kosten toegerekend gelijk aan het werkelijk gedraaide aantal uren voor dat blad vermenigvuldigd met de standaarduurkosten.

3. Externe expeditie

In dit verband worden bedoeld alle kosten van vervoer tot de eerste aflegplaats.

Indien de expeditie gezamenlijk met meerdere dagbladen wordt uitgevoerd dienen de kosten naar rato van het aantal gereden kilometers en aantal vervoerde kilogrammen over die bladen te worden verdeeld.

4. Bezorging

In dit verband worden bedoeld de kosten van bezorging bij abonnees, dus voornamelijk bezorglonen en lonen van inspecteurs. Deze kosten worden specifiek aan het desbetreffende blad toegerekend.

5. Redactiekosten

De redactiekosten dienen integraal en specifiek voor het desbetreffende blad te worden berekend. Indien meerdere bladen een gezamenlijke redactie voeren moeten de kosten naar rato van de oplage worden toegerekend. Indien binnen een concern een redactionele tekst van de redactie van een blad door de redactie van een ander blad op tariefbasis wordt overgenomen, kunnen de op basis van deze gehanteerde tarieven berekende bedragen als kosten worden toegerekend.

6. Advertentie-acquisitie en -administratie

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke advertentie-omzetten.

7. Abonnementenacquisitie en -administratie

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke oplagen.

8. Huisvesting

Huisvestingskosten worden naar rato van de omzet over samenwerkende bladen verdeeld.

9. Afschrijving gebouwen

Afschrijvingen op gebouwen worden berekend op basis van actuele waarde en levensduur.

10. Afschrijving persen

Afschrijvingen op persen worden berekend op basis van actuele waarde en levensduur.

11. Overige afschrijvingen

Overige activa kunnen vanwege hun kortere levensduur op basis van historische waarde worden afgeschreven.

12. Afschrijvingen algemeen

Voor iedere afschrijvingscategorie dient te worden aangegeven welk afschrijvingspercentage wordt gehanteerd.

13. Algemene leiding en dienstverlening

Indien meerdere bladen gebruik maken van de voorzieningen algemene leiding en dienstverlening worden de integrale kosten toegerekend naar rato van hun afzonderlijke omzetten.

14. Rente op eigen en vreemd vermogen

Rente op vreemd vermogen kan als kostenpost worden berekend. Als vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen kan een bedrag gelijk aan 6% van het eigen vermogen als kosten worden opgevoerd. Vermogenskosten worden aan de onderdelen van een concern toegerekend naar rato van de omzet.

B. Voor de berekening van de opbrengsten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. Abonnementsopbrengsten

Abonnementsopbrengsten kunnen specifiek worden toegerekend.

2. Advertentie-opbrengsten

Indien een advertentie slechts in één blad wordt geplaatst kunnen de advertentie-opbrengsten direct worden toegerekend. Wordt een advertentie in een combinatie van dagbladen of in een combinatie van dagbladen en andere uitgaven geplaatst dan gebeurt dit tegen een combinatietarief. Dit combinatietarief wordt toegerekend door middel van de volgende formule:

$$A_i' = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^n A_i} \times C$$

De symbolen van de formule hebben de volgende betekenis:

A_i' = toegerekende advertentie-opbrengsten voor blad i uit een combinatie van n bladen.

A_i = het advertentietarief voor losse plaatsing in blad i.

C = het combinatietarief bij plaatsing in de bladen A_1 t/m A_n .

Toelichting:

De formule verdeelt dus de opbrengsten tegen combinatietarief naar verhouding van de tarieven voor losse plaatsing in de afzonderlijke bladen.

C. Overige richtlijnen

1. Ten aanzien van *incidentele kosten en opbrengsten* zal per geval worden beslist of zij in de berekening van het exploitatieresultaat kunnen worden meegenomen. Bedoelde posten dienen expliciet en met een duidelijke omschrijving vermeld te worden.

2. Voor alle onderdelen van het exploitatieresultaat kan bij het beoordelen van de aanvraag volgens de in artikel 5 geregelde procedure worden nagegaan of zich *sterke afwijkingen* in verhouding tot andere dagbladen voordoen. Wanneer dat het geval is kan, na overleg met het betrokken blad, een nader onderzoek hiernaar worden ingesteld als bedoeld in artikel 5, vijfde lid. Met inachtneming van de resultaten van dit onderzoek kan het bestuur bij het beoordelen van de aanvraag uitgaan van andere bedragen voor de kostenplaats en -soort en de opbrengstenplaats en -soort ten aanzien waarvan sterke afwijkingen zijn vastgesteld.

Indeling van Nederland in z.g. afgeronde provincies, 49 verzorgingsgebieden en 80 nodale gebieden

De indeling van Nederland in 80 nodale gebieden aangegeven op de navolgende kaart is opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek in Den Haag en is te beschouwen als een detaillering van de indeling in 49 verzorgingsgebieden, opgesteld door het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit te Amsterdam, en eveneens aangegeven op de navolgende kaart.

- 1 Groningen
- 2 Winschoten-Veendam
- 3 Leeuwarden-Franeker-Dokkum
- 4 Sneek
- 5 Heerenveen
- 6 Smallingerland
- 7 Assen-Hoogeveen
- 8 Meppel-Steenwijk
- 9 Emmen-Coevorden
- 10 Enschede-Hengelo
- 11 Zwolle-Kampen
- 12 Almelo
- 13 Deventer
- 14 Arnhem-Doetinchem
- 15 Nijmegen
- 16 Winterswijk-Zutphen
- 17 Apeldoorn
- 18 Tiel
- 19 Utrecht-Zeist-Woerden
- 20 Amersfoort
- 21 Amsterdam-Purmerend
- 22 Haarlem-Beverwijk-Velsen
- 23 Hilversum
- 24 Zaandam
- 25 Alkmaar
- 26 Enkhuizen-Hoorn
- 27 Den Helder-Schagen
- 28 Rotterdam-Schiedam
- 29 's-Gravenhage
- 30 Delft
- 31 Leiden-Alphen a.d. Rijn
- 32 Dordrecht
- 33 Gouda
- 34 Gorinchem
- 35 Middelburg-Vlissingen
- 36 Goes
- 37 Terneuzen-Hulst
- 38 Oostburg
- 39 Zierikzee
- 40 Eindhoven-Helmond
- 41 's-Hertogenbosch
- 42 Tilburg
- 43 Breda
- 44 Bergen op Zoom-Roosendaal en Nispen
- 45 Heerlen
- 46 Maastricht
- 47 Roermond-Weert
- 48 Venlo
- 49 Sittard-Geleen

Bijlage 3 bij de Ontwerp-beschikking Compensatieregeling Dagbladen

Richtlijnen voor de berekening van de F-waarde en de K-waarde van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule voor de compensatieregeling dagbladen

1. Berekend wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van elk in artikel 2 bedoeld dagblad dat overeenkomstig artikel 5 een aanvraag heeft ingediend in 1981. Onder het redactionele gedeelte wordt verstaan dat gedeelte van de inhoud van een dagblad dat geen als zodanig aangeduide advertenties bevat.

De berekening van het papierverbruik voor het bedoelde redactionele gedeelte geschiedt als volgt.

Vastgesteld worden het totale papierverbruik in kilogrammen in 1981 van het betrokken dagblad (a), het jaargemiddelde van het totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeelten per nummer in 1981 van het betrokken dagblad (b) en het jaargemiddelde van het aantal millimeters van het redactionele gedeelte in 1981 van het betrokken dagblad (c).

Bij het bepalen van het gewicht van het papierverbruik wordt uitgegaan van de voor de dagbladpers gebruikelijke papierkwaliteit. Het papierverbruik voor het redactionele gedeelte in kilogrammen van het betrokken dagblad wordt gevonden door het gemiddelde aantal millimeters voor het redactionele gedeelte (c) te delen door het gemiddelde totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeelten (b) en de uitkomst daarvan te vermenigvuldigen met het totale papierverbruik in kilogrammen (a).

2. Vervolgens wordt de totale omvang vastgesteld van de in het boekjaar 1981 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen van de betrokken dagbladen.

Deze totale omvang van de geleden verliezen kan worden aangeduid als het bedrag V.

3. Vervolgens wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van elk onder 1. bedoeld dagblad afzonderlijk berekend volgens de onder de eerste richtlijn aangegeven methode, vermenigvuldigd met de volgende grootheid van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule die de positie van elk dagblad ten opzichte van de grenzen voor oplage en spreiding aangeeft:

$$2 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}}$$

4. De uitkomsten van de onder de derde richtlijn bedoelde vermenigvuldiging worden voor alle onder 1. bedoelde dagbladen opgesteld. Dit totale aantal kilo's kan worden aangeduid als ΣK -waarde.

5. De F-waarde van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule wordt gevonden door 75% van het onder de derde richtlijn gevonden bedrag V te delen door de onder 4 gevonden ΣK -waarde.

6. Het te compenseren bedrag per kilogram verbruikt papier voor het redactionele gedeelte voor elk onder 1. bedoeld dagblad (de K_i -waarde van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule) wordt vervolgens berekend door de onder 5 gevonden F-waarde te vermenigvuldigen met de in 3 aangegeven formule-grootheid.

7. Indien de som van de in de zesde richtlijn bedoelde berekende bedragen hoger zou zijn dan het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling als bedoeld in artikel 9, eerste lid, wordt dat verschil, ingevolge het bepaalde in het derde lid van artikel 9, op elk van de berekende bedragen in mindering gebracht naar rato van de hoogte van die bedragen.

Artikelsgewijze toelichting bij de Beschikking Compensatieregeling Dagbladen

Artikel 2, eerste lid onder c

Van de drie eigenschappen waaraan dagbladen die voor een compensatie-uitkering in aanmerking willen komen krachtens deze bepaling moeten voldoen, gelden de eerste twee (Nederlandse taal in Nederland en redactiestatuut) ook voor de individuele steunverlening. De derde eigenschap, een voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie vervaardigde redactionele inhoud, is voor deze compensatieregeling geïntroduceerd, omdat deze regeling uitsluitend bedoeld is voor specifiek redactioneel zelfstandige dagbladen. Daartoe is in artikel 2, eerste lid onder d, ook bepaald dat de exploitatie van bedoelde dagbladen in administratief-organisatorische zin als een eenheid wordt onderscheiden.

Artikel 5, eerste lid

De bij het bestuur in te dienen aanvragen kunnen worden toegezonden aan het secretariaat van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, postbus 5406, 2280 HK Rijswijk (ZH).

Artikel 6, eerste lid

Het in dit artikel bedoelde project, gericht op structuurverbetering van het desbetreffende dagblad, wordt opgesteld en bij de aanvraag ingediend door de aanvrager zelf. Ook de uitvoering van het project geschiedt onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de aanvrager zelf. Het bestuur zal in het kader van zijn advisering over de aanvraag beoordelen of het ingediende project een project vormt als bedoeld in artikel 6, eerste lid.

Artikel 7, tweede lid onder a

Alleen gemotiveerde aanvragen voor organisatie-onderzoek worden in behandeling genomen. Dit zijn aanvragen waarin onder meer een plan wordt uiteengezet voor de opzet en uitvoering van het onderzoek.

BIJVOEGSEL A: Advies bestuur d.d. 18 december 1981 inzake wijziging van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds voor de Pers

1. Inleiding

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers biedt u hierbij eigener beweging een advies aan over mogelijke wijzigingen van de huidige statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers en de richtlijnen voor de werkzaamheden van het fonds. De statuten dateren van 16 september 1974 (Staatscourant d.d. 1 oktober 1974, nr. 190) en de richtlijnen van 6 mei 1975 (Staatscourant d.d. 12 mei 1975, nr. 88)*. Op verscheidene punten behoeven deze juridische regelingen wijziging, teneinde deze regelingen aan te passen aan de sedertdien veranderde omstandigheden. Bovendien beogen wij met deze aanbevelingen tegemoet te komen aan wensen die uw ambtsvoorgangers en wij in de periode sinds de oprichting van het fonds bij verschillende gelegenheden tot uitdrukking hebben gebracht.

Onze aanbevelingen betreffen in het bijzonder de volgende onderwerpen:

- de vorm van de financiële bijstand: wij adviseren hierbij ook de mogelijkheid te introduceren van financiële bijdragen à fonds perdu voor bijzondere doeleinden;
- een nieuwe omschrijving van persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers: hiervoor hebben wij een eerder aan u uitgebracht advies als grondslag genomen;
- financiële steunverlening aan nieuwe persorganen, met bijzondere daarop gerichte voorwaarden: wij adviseren de introductie van deze mogelijkheid nu ingevolge een beslissing van uw ambtsvoorgangster de huidige werkingssfeer van het Bedrijfsfonds niet hiervoor openstaat;
- procedure van het in behandeling nemen van en de besluitvorming over financiële steunaanvragen en de procedure inzake de publikaties hierover: verduidelijking en aanvulling van de bestaande procedure; o.a. invoering van een beroepsmogelijkheid tegen een beslissing onzerzijds een aanvraag niet in behandeling te nemen en daarnaast wijzigingen als gevolg van het in werking treden van de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Met de wijzigingen die wij in dit advies aanbevelen, beogen wij een verandering van de tekst van de huidige statuten en richtlijnen op onderdelen. Het overwegen van verdergaande wijzigingen is naar ons oordeel in deze fase weinig opportuun, met het oog op de voorbereiding van een wettelijke grondslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers. De voorbereiding van deze wettelijke grondslag is thans onderdeel van de activiteiten van een door uw ambtsvoorgangster ingestelde werkgroep die advies zal uitbrengen over een nieuwe wettelijke regeling voor voorzieningen ten behoeve van de pers.

Wij achten het van belang dat met de door ons thans voorgestelde wijzigingen niet wordt gewacht totdat een dergelijke nieuwe wettelijke regeling in werking zal zijn getreden. De totstandkoming van die nieuwe wet zal naar het zich laat aanzien nog geruime tijd vragen, mede gelet op de vraagstukken die in dat verband aan de orde zijn. Omdat echter behoefte bestaat aan aanpassing van de juridische grondslag van het Bedrijfsfonds op kortere termijn – vooral met het oog op de interpretaties die tot dusver aan de huidige statuten zijn gegeven en gezien het ontbreken van steunmogelijkheden voor bepaalde (nieuwe) persorganen die voor een pluriform perswezen van belang kunnen zijn – achten wij het noodzakelijk dat op zo kort mogelijke termijn tot wijziging van de huidige statuten en richtlijnen wordt overgegaan. Overigens kan de ervaring die met de aldus gewijzigde grondslag van het Bedrijfsfonds wordt opgedaan, ook ten goede komen aan de voorbereiding van een wettelijke regeling van het fonds.

In dit advies hebben wij geen aanbevelingen verwerkt betreffende de mogelijke invoering van een compensatieregeling voor dagbladen. In deze fase kunnen wij namelijk niet overzien of een dergelijke regeling zal worden ingevoerd en zo ja, welke vorm deze dan zal krijgen, welke voorwaarden daaraan verbonden zullen worden, welke instantie met de uitvoering zal worden belast en welke juridische grondslag daarvoor het meest doeltreffend zal zijn.

Ten slotte maken wij u gaarne erop attent dat onze hierna volgende aanbevelingen tot wijziging van onderdelen van de huidige statuten en richtlijnen bedoeld zijn als uitgangspunten voor een definitieve formulering van de juridische regeling(en) waarmee de wijzigingen van kracht zullen worden. De door ons aanbevolen teksten zullen derhalve door ter zake juridisch deskundigen nader dienen te worden bezien. Voor zover nodig houden wij ons beschikbaar om aan deze nadere juridische uitwerking onze medewerking te verlenen. Ook vestigen wij volledigheidshalve uw aandacht erop dat volgens artikel 24 van de statuten ook de Persraad bij statutenwijziging dient te worden gehoord.

2. Aanbevelingen tot wijziging van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

De aanbevelingen van deze paragraaf inzake statutenwijziging en van de volgende paragraaf (3) tot wijziging van de richtlijnen worden gegeven telkens na vermelding van de huidige tekst van de desbetreffende onderdelen. Waar nodig volgt bij afzonderlijke onderdelen tevens een toelichting.

Considerans statuten

Huidige tekst

... met het oog op het culturele en maatschappelijke belang van het behoud van een gedifferentieerde dagbladpers, nieuwsbladpers en opinieweekbladpers in Nederland ...

* De tekst van de huidige statuten en richtlijnen wordt tevens integraal als bijlage bij dit advies gevoegd.

Aanbevolen nieuwe tekst

... met het oog op het culturele en maatschappelijke belang van een gedifferentieerd perswezen in Nederland ...

Toelichting

Deze aanbeveling heeft tot doel de tekst van de considerans op dit punt aan te passen aan hierna volgende aanbevelingen betreffende de werkingssfeer (art. 2, lid 2) en nieuwe persorganen (art. 5, lid 4).

Artikel 2, lid 2

Huidige tekst

Voor deze statuten wordt verstaan onder:

- a. "dagbladen": ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
- b. "nieuwsbladen": minder dan zes keer per week, niet in koppelverkoop met een of meer dagbladen, verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
- c. "opinieweekbladen": onafhankelijke weekbladen, die tegen abonnementsstarief en tevens in, over het gehele land uitgezette, losse verkoop verkrijgbaar zijn en die de maatschappelijke actualiteit in haar algemeenheid op de voet volgen met analyse, commentaar en achtergrondinformatie in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied.

Aanbevolen nieuwe tekst

Voor deze statuten wordt verstaan onder "persorganen": bladen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. Zij worden in Nederland uitgegeven en zijn bestemd voor het publiek in Nederland.
2. Zij bevatten in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar en/of achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, vooral in het belang van de politieke meningsvorming.
Met gevarieerd deel wordt bedoeld: betrekking hebbend op uiteenlopende sectoren van de samenleving.
3. Zij worden uitgegeven door een rechtspersoon en geredigeerd door een zelfstandige redactie op basis van een redactiestatuut.
4. Zij worden niet uitgegeven of verspreid in samenhang met het lidmaatschap, donateurschap of deelnemerschap van een vereniging, genootschap of andere organisatie.
5. Zij verschijnen regelmatig, in de regel ten minste twee maal per maand.
6. Zij zijn voor iedereen verkrijgbaar.
7. Zij worden tegen abonnementsgeld verspreid en/of zijn in de losse verkoop verkrijgbaar.
Ook gratis verspreide persorganen vallen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers, indien zij tevens aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - a. Zij worden uitgegeven door een rechtspersoon die uitsluitend, althans hoofdzakelijk de in voorwaarde 2 vermelde doelstelling heeft.
 - b. De exploitatieresultaten, voor zover met de uitgave behaald of anderszins verworven, zijn dienstbaar aan dat doel.
 - c. Een deel van de lezers van gratis verspreide persorganen draagt in de exploitatie van deze persorganen bij voor ten minste 5% van de begrote kosten. Deze lezersgroep omvat een belangrijk deel van het aantal huishoudens in het verspreidingsgebied.
 - d. De lezers van gratis verspreide persorganen zijn in aanmerkelijke mate in de redactieraad en/of in het bestuur van de rechtspersoon die het blad uitgeeft vertegenwoordigd, welke vertegenwoordiging is aangewezen door (een vertegenwoordigend orgaan van) de lezers.
8. Voor plaatselijke bladen geldt tevens dat zij worden uitgegeven en verspreid in een gebied dat ten minste één zelfstandige bestuurlijke eenheid omvat en waarin ten minste één zelfstandige vertegenwoordiging van de plaatselijke of regionale bevolking in de vorm van een (deel-)gemeenteraad bestaat.

Toelichting

De hier aanbevolen nieuwe omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers is in grote lijnen gelijk aan die welke wij u in ons advies d.d. 23 juli 1980* in overweging gaven. Met de nieuwe omschrijving die in genoemd advies is toegelicht, beogen wij in het bijzonder de tekst van de huidige statutaire omschrijvingen in overeenstemming te brengen met de interpretaties die hieraan tot dusver – met instemming van de minister – werden gegeven.

Op een drietal punten hebben wij thans de indertijd aanbevolen nieuwe omschrijving gewijzigd. In de eerste plaats hebben wij in de tekst van het begin van deze ontwerp-bepaling niet meer tot uitdrukking gebracht dat persorganen binnen de werkingssfeer van het fonds vallen indien zij naar het oordeel van ons bestuur voldoen aan de daarbij genoemde voorwaarden. Die passage was er vooral op gericht ook hier aan te geven welke instantie, i.c. ons bestuur, bij het beslissen over de vraag of een ontvangen aanvraag in behandeling kan worden genomen, beziet of de desbetreffende aanvraag afkomstig is van een persorgaan dat tot de werkingssfeer van het fonds behoort (vastgelegd in art. 1 van de richtlijnen). De uiteindelijke beslissing over de vraag of een blad aan bedoelde voorwaarden voldoet, alsmede over de eventuele ontvankelijkheid van de steunaanvraag van het blad, wordt door de minister genomen, zoals ook in artikel 8 van de statuten is vastgelegd. Met het oog daarop zou het overbodig zijn tevens in artikel 2, lid 2, van de statuten de instantie te vermelden die beoordeelt of het desbetreffende persorgaan aan de daarbij genoemde voorwaarden voldoet. Overigens bevatten de huidige bepalingen ter zake in statuten en richtlijnen o.a. de in artikel 8 omschreven procedure en bevoegdheden evenwel nog onduidelijkheden. Verderop in dit

* Gepubliceerd in de Staatscourant van 18 augustus 1980, nr. 158.

advies, bij de bespreking van dat artikel, geven wij tevens aanbevelingen ter verduidelijking van bedoelde procedure en bevoegdheden.

De tweede wijziging van onze eerder aanbevolen nieuwe omschrijving betreft voorwaarde 7c voor gratis verspreide persorganen. In die ontwerp-voorwaarde is vastgelegd dat een deel van de lezers van dergelijke gratis bladen bijdraagt in de exploitatie daarvan voor ten minste 5% van de begrote kosten. Daarop volgt een voorschrift voor de omvang van die lezersgroep. In ons eerdere advies gaven wij in overweging deze omvang te bepalen op ten minste 10% van het aantal huishoudens in het verspreidingsgebied. Omdat een dergelijk criterium met name voor regionale en landelijke bladen in de praktijk nauwelijks haalbaar zal zijn, adviseren wij thans in dit verband geen percentage te noemen voor het bedoelde gedeelte van het aantal huishoudens, maar hier alleen te spreken over "een belangrijk deel" van het aantal huishoudens.

De derde wijziging betreft de verandering in de aanhef van dit tweede lid van artikel 2 ("bestaande of nieuwe bladen" in plaats van "bladen"). Deze wijziging is erop gericht nieuwe persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers te brengen.

In de Nota over het Massamediabeleid van maart 1975 gaf de regering in overweging ook nieuwe bladen in beginsel voor de werkingssfeer in aanmerking te laten komen. Met het oog op het ontbreken van zo'n gedachte in een eerder werkconcept van de Medianota merkte de Persraad in een advies daarover* op, dat het werkconcept "een statische benadering had gegeven van de problematiek der media en de daarmee verbonden wens betreffende de pluriformiteit". De Persraad stelde daarbij vast dat "in dit werkconcept nota mediabeleid ook geen maatregelen zijn opgenomen tevens gericht op het bevorderen van de diversiteit, b.v. door middel van het verschaffen van faciliteiten voor de oprichting van nieuwe micro-structureren".

In de uiteindelijke versie van de Medianota van maart 1975 stelde de regering dat het "onder bepaalde omstandigheden (...) geenszins uitgesloten (moet) worden dat het bestaande spectrum in de dagblad-, nieuwsblad- of opinieweekbladpers door nieuwe initiatieven tot oprichting van bladen met financiële steun van het Bedrijfsfonds uitgebreid wordt. De regering meent, dat de taakstelling van het fonds ook in dit opzicht gestalte kan krijgen, omdat pluriformiteit in een zo fluïde sector van het geestelijk-culturele leven niet als een statisch, immobiel gegeven aanvaard mag worden". Tegen deze achtergrond stelde de regering onder meer voor, een aanloopsubsidie voor nieuwe persorganen in te voeren. Op dat voorstel wordt verderop in dit advies, bij de bespreking van artikel 3, lid 2, teruggekomen.

Mede indachtig de overwegingen en het voorstel van de Medianota op dit punt, merkten wij in oktober 1980 een nieuw blad als Bladeren, dat bij ons een financiële steunaanvraag had ingediend, na zijn verschijning als een bestaand blad aan en adviseerden wij de minister het blad o.m. voor wat dit aspect betreft voor de huidige statutaire werkingssfeer van het fonds in aanmerking te laten komen**. De minister wees de aanvraag van dit blad evenwel af en motiveerde dat besluit onder meer met de opmerking, dat het bij Bladeren om een nieuw blad ging en dat met het oog daarop ten hoogste gesproken zou kunnen worden van het toevoegen van een nieuw element en niet van het in stand houden van de bestaande pluriformiteit, zoals de huidige statuten eisen. Naar aanleiding van deze beslissing vestigden wij in januari jl. de aandacht van de minister op het grote belang van een spoedige uitbreiding van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers, opdat ook nieuwe persorganen hiertoe zouden kunnen gaan behoren. Inmiddels had de minister ons in een ander verband*** onder meer advies gevraagd over aard en inhoud van een daarop gerichte wijziging van de statuten van het fonds.

Ter voldoening aan dit verzoek hebben wij in dit advies aanbevelingen verwerkt om de mogelijkheid van financiële steunverlening aan nieuwe persorganen te kunnen introduceren. In dit artikel reiken wij de mogelijkheid aan, nieuwe persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers te brengen.

Wij achten het niet noodzakelijk en wenselijk hier nog een speciale voorwaarde voor nieuwe bladen te introduceren, t.w. een die erop gericht is nieuwe bladen alleen dan tot de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds toe te laten, indien ze ten minste reeds in enige exemplaren zijn verschenen. Een dergelijke voorwaarde kan naar ons oordeel belemmerend werken voor de opkomst van nieuwe persorganen, alleen al vanwege het feit, dat dergelijke bladen de gevraagde steun vaak reeds hard nodig hebben bij de financiering van hun verschijning. Bovendien is het onduidelijk, welke termijn voor de beginperiode van het blad als voldoende mag worden aangemerkt om te kunnen beoordelen in hoeverre de continuïteit van het blad gewaarborgd zal zijn, nog afgezien van de vraag of het voldoen aan zo'n termijn als zodanig reeds enige garantie voor continuïteit kan geven.

Die continuïteit kan naar ons oordeel veeleer worden bevorderd door, naast de in dit ontwerp-artikel genoemde voorwaarde, voor nieuwe persorganen die tot de werkingssfeer zijn toegelaten een bijzondere voorwaarde van kracht te laten worden ter zake van de hoogte van de te verlenen financiële steun. Die voorwaarde, aanbevolen in het hierna te bespreken artikel 3, lid 2, is erop gericht dat in de financiering van het project van het nieuwe blad in gelijke mate ook door anderen dan het Bedrijfsfonds wordt geparticipeerd.

* Advies d.d. 27 december 1974, gepubliceerd in de Staatscourant.

** Advies d.d. 6 oktober 1980 over financiële steunverlening aan het weekblad Bladeren, gepubliceerd in de Staatscourant van 17-10-1980, nr. 202. De beslissing van de minister hierover d.d. 30-10-1980 is gepubliceerd in de Staatscourant van 7-11-1980, nr. 217.

*** In de brief van de minister d.d. 20-1-1981 over een compensatieregeling voor dagbladen, gepubliceerd in de Staatscourant van 5-2-1981, nr. 24.

Artikel 3, lid 1

Huidige tekst

De stichting heeft tot doel – in het belang van de pluriformiteit van de pers als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – binnen de financiële mogelijkheden bedoeld in artikel 7 en volgens de in artikel 8 voorgeschreven procedure, mede te werken aan het, op een daartoe gedane aanvraag, verlenen van financiële bijstand ten behoeve van in artikel 2, lid 2, omschreven persorganen, voor zover deze in de Nederlandse taal in Nederland worden uitgegeven en door een zelfstandige redactie op basis van een tussen de uitgever en de redactie van elk persorgaan gesloten (hoofd)redactiestatuut worden geredigeerd.

Aanbevolen nieuwe tekst

De stichting heeft tot doel – in het belang van de pluriformiteit van de pers als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – binnen de financiële mogelijkheden bedoeld in artikel 7 en volgens de in artikel 8 voorgeschreven procedure, mede te werken aan het, op een daartoe gedane aanvraag, verlenen van financiële bijstand ten behoeve van in artikel 2, lid 2, omschreven persorganen.

Toelichting

De hier aanbevolen wijziging – het schrappen van de twee aan het slot van dit lid genoemde voorwaarden – vloeit voort uit de voorgestelde nieuwe tekst voor artikel 2, lid 2. Deze voorwaarden hebben wij daar in gewijzigde vorm aanbevolen in de voorwaarden 1 en 3.

Artikel 3, lid 2

Huidige tekst

Onder de in het vorige lid bedoelde financiële bijstand wordt verstaan kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten.

Aanbevolen nieuwe tekst

Onder de in het vorige lid bedoelde financiële bijstand wordt verstaan kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten en/of financiële bijdragen à fonds perdu. Financiële bijdragen à fonds perdu kunnen uitsluitend worden verleend aan in artikel 5, lid 2, bedoelde projecten die niet op doeltreffende wijze kunnen worden uitgevoerd met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten. De financiële bijstand aan nieuwe persorganen kan ten hoogste de helft bedragen van de begrote aanloopkosten van het in artikel 5, lid 2, bedoelde project.

Toelichting

In de hier aanbevolen nieuwe tekst adviseren wij allereerst de bestaande vorm van de financiële bijstand (kredietverlening al dan niet met kredietfaciliteiten) uit te breiden met de mogelijkheid tot het verlenen van financiële bijdragen à fonds perdu, al dan niet in combinatie met kredietverlening.

In het verleden constateerden wij bij het beoordelen van financiële steunaanvragen, dat in bepaalde gevallen een dergelijke vorm van steunverlening de voorkeur kan verdienen boven kredietverlening met eventuele faciliteiten. Dat was onder meer bij de behandeling van de steunaanvraag van de Groene Amsterdammer, die steunverlening in de vorm van krediet afwees, doch streefde naar een vorm van subsidieverlening.

In ons advies d.d. 21 maart 1975 over die aanvraag, gepubliceerd onder meer in het jaarverslag van het Bedrijfsfonds over 1974–1975 (pag. 44–47) merkten wij op dat “de uitzonderlijke plaats van de Groene op de lezersmarkt en haar smalle financieel-economische basis” subsidieverlening zouden rechtvaardigen. Omdat volgens de huidige statutaire voorwaarden subsidieverlening dus niet mogelijk is, werkten wij in ons advies evenwel een aanbod tot kredietverlening uit. Daarbij tekenden wij uitdrukkelijk aan dat “wanneer na de vaststelling van het massamediebeleid van dit Kabinet (na behandeling van de Medianota in het parlement) het Bedrijfsfonds door statutenwijziging – die wij bevorderd zouden willen zien – de mogelijkheid gegeven wordt om in bepaalde gevallen aan herstructurerings- of reorganisatieprojecten financiële bijdragen te leveren in de vorm van een subsidie (eventueel in combinatie met een krediet), dan zal ons bestuur de thans aan de Groene aan te bieden kredietverlening in het licht van die nieuwe mogelijkheid opnieuw bezien”^{*}.

In vorengenoemd jaarverslag concludeerden wij in het algemeen dat subsidieverlening te overwegen valt bij voorbeeld “wanneer hoge aanloopkosten moeten worden gemaakt voor de uitvoering van een project dat op zichzelf uitzicht op rentabiliteit biedt”. Hoge aanloopkosten kunnen, indien deze niet gefinancierd worden binnen een kapitaalcrachtige onderneming, de uitvoering van een nieuw project belemmeren. Wij voegden daaraan toe subsidieverlening ook denkbaar te achten “voor exploitaties die door hun beperkte omvang, door hun relatief lage honorering van hun medewerkers of door andere omstandigheden afwijken van wat overeenkomstig gangbare rentabiliteitsnormen als gebruikelijk wordt beschouwd”. Voor dit soort van exploitaties biedt kredietverlening met een plicht tot aflossing en rentebetaling niet altijd uitkomst (Jaarverslag 1974–1975, pag. 17).

De regering stelde in haar Nota over het Massamediebeleid van maart 1975 voor de mogelijkheid van financiële steunverlening à fonds perdu in te voeren. Daarbij ging de regering ervan uit dat deze steunmogelijkheid uitsluitend aan bijzondere doeleinden zou worden voorbehouden (pag. 42–43 van de

^{*} Ons advies over deze steunaanvraag, waarmee de minister instemde, leidde overigens niet tot kredietverlening aan de Groene, als gevolg van het besluit van het blad het project waarvoor de financiële bijstand was gevraagd niet ten uitvoer te brengen.

Medianota). Wat die doeleinden betreft dacht de regering vooral aan:

- gezamenlijke activiteiten van persorganen op het gebied van bepaalde (niet redactionele) activiteiten betreffende de exploitatie;
- eenmalige reorganisatie van een blad, om een verbetering van de structurele positie van het desbetreffende blad mogelijk te maken;
- oprichting van nieuwe persorganen, ter ondersteuning van de aanloopkosten van een project.

In ons eerder genoemde advies over de Medianota van 7 oktober 1975 verklaarden wij met dit voorstel te kunnen instemmen.

Omdat niet op voorhand uitputtend kan worden omschreven voor welke bijzondere doeleinden deze aanvullende steunmogelijkheid bedoeld zal zijn, is het naar ons oordeel niet wenselijk deze doeleinden ook expliciet in de statuten vast te leggen. Wel hebben wij gemeend dat het uitzonderlijke karakter van de hier bedoelde aanvullende steunmogelijkheid tot uitdrukking kan komen door in dit artikel een bepaling op te nemen, die erop gericht is dat per project wordt vastgesteld of het desbetreffende project ook op doeltreffende wijze uitgevoerd kan worden met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten. In die gevallen waarin dat mogelijk is, blijft kredietverlening naar onze mening de voorkeur houden boven de verlening van financiële bijdragen à fonds perdu. Dit sluit overigens niet uit dat, afhankelijk van de aard en inhoud van het desbetreffende project, ook gekozen kan worden voor een combinatie van beide mogelijkheden.

Voorts hebben wij in dit onderdeel van het artikel een criterium geïntroduceerd voor de hoogte van het financiële steunbedrag aan nieuwe persorganen. De medefinanciering van dergelijke nieuwe projecten dient met een bijzondere waarborg te worden omgeven, omdat bij bedoelde projecten nog nauwelijks of geen ervaring is opgedaan met de wijze waarop het blad ook werkelijk bij de lezers zal aanslaan. Het risico dat aldus met financiële steunverlening uit het fonds aan nieuwe projecten wordt gelopen beogen wij te spreiden. Daartoe geven wij hier in overweging een bepaling te introduceren die erin voorziet dat aan de financiering van het nieuwe project pas dan ten laste van het Bedrijfsfonds en voor maximaal de helft kan worden bijgedragen, indien vaststaat dat het blad de resterende helft via derden kan financieren. Een soortgelijke aanbeveling voor de hoogte van het aan nieuwe bladen te verlenen steunbedrag uit het fonds gaven wij overigens ook in ons eerder genoemde advies over de financiële steunaanvraag van het weekblad Bladeren.

Artikel 4, lid 1 en lid 2

Huidige tekst

1. Kredieten als in artikel 3 bedoeld strekken tot het in stand houden van de bestaande pluriformiteit, voor zover die uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische maatschappij van belang is, in afwachting van de vaststelling – na de behandeling van een nota van de regering ter zake in de Tweede Kamer der Staten-Generaal – van het beleid van de regering ten aanzien van de massamedia.
2. Alle kredieten, daaronder begrepen eventuele kredietfaciliteiten, worden verstrekt onder het voorbehoud, dat de voorwaarden, waaronder zij zijn verleend kunnen worden gewijzigd na de in het eerste lid bedoelde vaststelling van het regeringsbeleid, met dien verstande dat uitvoering van het (de) reorganisatieplan(nen) waarvoor krediet, waaronder begrepen eventuele kredietfaciliteiten, is verleend, daardoor niet in gevaar wordt gebracht, zulks ter beoordeling van het bestuur.

Aanbevolen nieuwe tekst

1. Financiële bijstand als in artikel 3 bedoeld strekt tot het in stand houden of bevorderen van de pluriformiteit, voor zover die uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische maatschappij van belang is, in afwachting van de totstandkoming van een wettelijke regeling voor het Bedrijfsfonds voor de Pers.
2. Elke financiële bijstand wordt verstrekt onder het voorbehoud, dat de voorwaarden, waaronder zij is verleend, kunnen worden gewijzigd na de totstandkoming van de in het eerste lid bedoelde wettelijke regeling of na in die tussentijd tot stand gekomen andere regelingen met voorzieningen ten behoeve van de pers, met dien verstande dat uitvoering van het in artikel 5, lid 2, bedoelde project waarvoor financiële bijstand is verleend, door wijziging van bedoelde voorwaarden niet in gevaar wordt gebracht.

Toelichting

In dit artikel zijn de volgende eerder besproken aanbevelingen verwerkt:

- in plaats van "kredieten" wordt gesproken over "financiële bijstand", omdat in dit advies ook de mogelijkheid van de verlening van financiële bijdragen à fonds perdu wordt aanbevolen (art. 3, lid 2, statuten);
- in plaats van "het in stand houden van de bestaande pluriformiteit" wordt gesproken over "het in stand houden of bevorderen van de pluriformiteit", omdat wij in dit advies de mogelijkheid adviseren ook nieuwe persorganen binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers te brengen (art. 2, lid 2, statuten);

In de huidige tekst van dit artikel wordt verder verwezen naar de vaststelling van het mediabeleid van de regering, na de behandeling van de Medianota in het parlement. Bij de totstandkoming van deze statuten was bedoelde Medianota in voorbereiding en stond nog niet vast welke voorstellen die nota zou presenteren en op welke wijze de voorstellen zouden worden geëffectueerd. De Medianota werd in maart 1975 aan de Tweede Kamer aangeboden en bevatte wat het persbeleid betreft verscheidene voorstellen die tot dusver nog niet tot concrete maatregelen hebben geleid. Zoals we in de inleiding van dit advies reeds opmerkten, wordt thans een wettelijke regeling van voorzieningen ten behoeve van de pers voorbereid, in het kader waarvan ook gestudeerd wordt op een wettelijke regeling voor het Bedrijfsfonds. Met het oog daarop adviseren wij de tekst van dit artikel dienovereenkomstig te actualiseren.

Het is niet uitgesloten dat in de periode waarin bedoelde wettelijke regeling wordt voorbereid, andere regelingen met bepaalde voorzieningen voor de pers tot stand komen, waaronder een compensatieregeling. Gelet op deze mogelijkheid achten wij het wenselijk in het tweede lid van dit artikel ook te vermelden dat tot wijziging van de steunvoorwaarden kan worden overgegaan na totstandkoming van bedoelde regelingen.

Wij achten het niet nodig in lid 2 opnieuw uitdrukkelijk te vermelden dat ons bestuur beoordeelt of uitvoering van een project door bedoelde wijziging van steunvoorwaarden in gevaar wordt gebracht. Deze voorwaarden zijn/worden vastgelegd in overeenkomsten tussen het steunontvangende blad en de bankinstelling die daarbij in onze opdracht handelt. De strekking van deze voorwaarden is aangekondigd in het advies van ons bestuur dat aan de steunverlening ten grondslag ligt en waarmee de minister derhalve heeft ingestemd. Wijziging van een steunvoorwaarde kan in feite ook de strekking van ons advies doen veranderen, zeker waar het gaat om een wijziging die de uitvoering van een project in gevaar brengt. In dat geval treedt een nieuwe situatie op en zullen wij ons tot de minister wenden met aanbevelingen voor een eventuele wijziging van de in ons advies genoemde voorwaarden. De minister neemt ter zake van al onze adviezen de uiteindelijke beslissing, zoals in artikel 8 van de statuten is vastgelegd. Wanneer bedoelde wijzigingen voortvloeien uit de invoering van een wettelijke regeling, zal in die wet zijn aangegeven welke instantie een taak zal hebben met betrekking tot het beoordelen van mogelijke gevolgen voor projecten waaraan financiële steun uit het fonds is verleend.

Artikel 5

Huidige tekst

1. Kredieten als in artikel 3 bedoeld kunnen worden verstrekt ten behoeve van de uitgave van de in artikel 2, lid 2, bedoelde persorganen, indien de continuïteit van de exploitatie van het betrokken blad in gevaar is of kan komen en kredietverlening door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van de regeling Bijzondere Financiering niet of niet in voldoende mate mogelijk is.
2. De kredieten worden slechts verleend op basis van een door de verantwoordelijke uitgever ingediend en door het bestuur van de stichting aanvaard project, dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode.

Aanbevolen nieuwe tekst

1. Financiële bijstand als in artikel 3 bedoeld kan worden verstrekt ten behoeve van de uitgave van de in artikel 2, lid 2, bedoelde persorganen, indien de continuïteit van de exploitatie van het betrokken blad in gevaar is of kan komen en financiële steunverlening ten laste van de algemene middelen van de overheid of door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van de regeling Bijzondere Financiering niet of niet in voldoende mate mogelijk is.
2. De financiële bijstand wordt slechts verleend op basis van een door de verantwoordelijke uitgever ingediend en door het bestuur van de stichting aanvaard project, dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode.

Toelichting

Met de hier aanbevolen nieuwe tekst beogen wij in de eerste plaats een aanpassing aan onze eerdere aanbeveling in dit advies, naast kredietverlening de mogelijkheid in te voeren van de verlening van financiële bijdragen à fonds perdu (artikel 3, lid 2).

Voorts hebben wij in lid 1 van dit artikel onder meer het criterium gehandhaafd, dat financiële steun kan worden verstrekt indien vaststaat dat steunverlening via derden (handelsbanken, de Nationale Investeringsbank of de regeling Bijzondere Financiering) niet of niet in voldoende mate mogelijk is. Wij adviseren in dat verband echter nog een andere mogelijke financieringsbron te vermelden, nl. de overheid zelf. Bij een aanvraag tot financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds dient naar ons oordeel ook te worden nagegaan of bij de landelijke, regionale of lokale overheden mogelijkheden bestaan tot steunverlening aan het desbetreffende blad ten laste van de algemene middelen. Bij de aanvragen die tot dusver ten laste van het Bedrijfsfonds werden gehonoreerd, hebben wij telkens deze vraag mede betrokken.

Ook is in lid 2 het criterium gehandhaafd, dat het project dat aan een aanvraag ten grondslag ligt, uitzicht moet bieden op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode.

Wij achten het nuttig hier uitdrukkelijk aan te tekenen, dat het in het onderhavige artikel bedoelde project "dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode" niet zonder meer een reorganisatieplan behoeft in te houden. Het bedoelde project kan er bij voorbeeld ook op gericht zijn een rendabele exploitatie te bereiken door middel van een in- of extensiever (lezers)acquisitiebeleid, wijzigingen in de redactionele opzet binnen het kader van de redactionele zelfstandigheid, of kostenbesparingen binnen een redelijke termijn door efficiëntere technische produktiewijzen, zonder dat dit tot een ingrijpende reorganisatie of herstructurering voert. Reeds eerder vestigden wij de aandacht van de NDP op dit feit, naar aanleiding van een door deze vereniging uitgesproken vrees, dat het in dit artikel bedoelde project een reorganisatieplan zou moeten inhouden met ingrijpende consequenties voor de redactionele zelfstandigheid (Jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1978, pag. 13).

We hebben ons in dit verband – en overigens ook bij de bespreking van art. 1 onder II van de richtlijnen – afgevraagd of de mogelijkheid zou kunnen worden geïntroduceerd, dat aanvragen tot financiële bijstand eveneens zouden kunnen worden ingediend door andere belanghebbenden dan uitgevers. Het is nl. denkbaar dat een uitgever zelf om welke reden dan ook een dergelijke aanvraag niet kan of wil indienen. In dat geval kan het uit een oogpunt van pluriformiteit toch van belang zijn, dat door middel van een steunaanvraag wordt getracht het voortbestaan van dit blad te waarborgen. Vooral gelet op de gegevens die bij een aanvraag moeten worden overgelegd zien wij niet in, op welke wijze ook anderen dan de verantwoordelijke uitgever als aanvrager zouden kunnen fungeren en in die

positie als vertegenwoordiger van de exploitatie zouden kunnen optreden. Wanneer de uitgever zo'n aanvraag niet zou indienen en andere belanghebbende personen daarentegen wel van oordeel zijn dat een steunaanvraag moet worden ingediend, staan er zowel binnen als buiten de onderneming wegen open om dit geschil uit te praten. Daarbij staat het onder omstandigheden partijen vrij tevens het oordeel van de rechter in dat verband te vragen. Overigens tekenen wij hierbij nog aan, dat wij onverminderd ook beschikbaar zijn voor overleg met betrokkenen over problemen bij het voorbereiden van steunaanvragen. Waar mogelijk zijn wij bereid met hen over oplossingen van die problemen mee te denken.

Artikel 8

Huidige tekst

1. Aanvragen tot verlening van kredieten worden gericht tot het bestuur van de stichting.
 2. Na ontvangst van een aanvraag publiceert het bestuur een korte mededeling daarover, zonder vermelding van in de aanvraag opgenomen vertrouwelijke gegevens.
 3. De door het bestuur in behandeling genomen kredietaanvragen worden onderzocht door een door de minister aan te wijzen bankinstelling, die ook de verleende kredieten voor de stichting beheert.
 4. Het bestuur toetst de aanvraag aan de criteria, vermeld in de artikelen 2 tot en met 5, en brengt aan de minister advies uit over de kredietaanvraag en de eventueel daaraan verbonden verlening van kredietfaciliteiten, waarbij ook het rapport, dat ter zake door de in het vorige lid bedoelde bankinstelling aan het bestuur is uitgebracht, aan de minister wordt overgelegd.
 5. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur mede.
 6. De beslissing van de minister alsmede de motivering die daartoe heeft geleid worden gepubliceerd. Indien de beslissing van de minister afwijkt van het door het bestuur uitgebrachte advies, wordt ook het advies van het bestuur, te zamen met de beslissing van de minister, gepubliceerd.
- In alle gevallen geldt, dat bij publikatie gegevens van vertrouwelijke aard achterwege blijven.
7. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.

Aanbevolen nieuwe tekst

1. Aanvragen tot verlening van financiële bijstand worden gericht tot het bestuur van de stichting.
 2. Na ontvangst van een aanvraag beslist het bestuur of de aanvraag in behandeling kan worden genomen. Hierbij toetst het bestuur de aanvraag aan de criteria, vermeld in de artikelen 2 tot en met 5 van deze statuten, en aan de voorschriften, vermeld in de door de minister vastgestelde richtlijnen voor de werkzaamheden van de stichting, bedoeld in artikel 23 van deze statuten.
 3. Het bestuur deelt de in het vorige lid bedoelde beslissing mede aan de minister en aan de indiener van de aanvraag.
- Ingeval het bestuur besluit een aanvraag niet in behandeling te nemen, gaat de mededeling inzake deze beslissing vergezeld van een uiteenzetting van de motieven die daartoe hebben geleid. In dat geval kan de indiener van de aanvraag tegen deze beslissing bezwaar aantekenen bij de minister. Deze kan daarop het bestuur verzoeken de aanvraag alsnog in behandeling te nemen.
4. Over het in behandeling nemen van een aanvraag publiceert het bestuur een korte mededeling, zonder vermelding van eventuele in de aanvraag opgenomen vertrouwelijke gegevens.
 5. In behandeling genomen aanvragen tot financiële bijstand worden onderzocht door een door de minister aan te wijzen bankinstelling, die ook de verleende financiële bijstand voor de stichting beheert.
 6. Na ontvangst van het rapport, dat de in lid 5 bedoelde bankinstelling aan het bestuur uitbrengt over het onderzoek naar een in behandeling genomen aanvraag tot financiële bijstand, brengt het bestuur aan de minister advies uit over deze aanvraag, waarbij ook het desbetreffende bankrapport aan de minister wordt overgelegd.
 7. Na ontvangst van het in het vorige lid bedoelde advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur en aan de indiener van de aanvraag mede. Die beslissing zal tevens de uiteindelijke beslissing inhouden ter zake van de wijze waarop de aanvraag voldoet aan de criteria, vermeld in de artikelen 2 tot en met 5 van deze statuten. Indien de minister voornemens is van het door het bestuur uitgebrachte advies af te wijken, brengt de minister het bestuur hiervan op de hoogte en stelt de minister het bestuur in de gelegenheid op dat voornemen te reageren binnen een door de minister vastgestelde termijn.
 8. De beslissing van de minister, alsmede de motivering die daartoe heeft geleid, het door het bestuur uitgebrachte advies en de eventuele reactie van het bestuur op de voorgenomen beslissing van de minister, als bedoeld in het vorige lid, worden gepubliceerd met inachtneming van de bepalingen van de Wet Openbaarheid van Bestuur.
 9. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.

Toelichting

De in dit artikel aanbevolen wijzigingen vloeien allereerst voort uit onze eerdere aanbeveling in dit advies, ook de mogelijkheid van verlening van financiële bijdragen à fonds perdu in te voeren, naast kredietverlening (art. 3, lid 2).

Voorts beogen wij in dit artikel aanvulling op resp. wijziging van de bevoegdheden en de procedure ter zake van het in behandeling nemen van aanvragen door ons bestuur. Bij die procedure wordt een aanvraag getoetst o.a. aan de criteria, vastgelegd in de omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers (art. 2, lid 2). De beslissing van ons bestuur ter zake vormt evenwel niet de uiteindelijke beslissing over de positie van het desbetreffende persorgaan ten aanzien van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds, zoals we in het voorgaande reeds hebben opgemerkt. Immers, bij een beslissing van de minister over een aanvraag na ontvangst van ons advies, doet deze pas ook de uiteindelijke uitspraak over de wijze waarop het blad aan de criteria van de werkingssfeer voldoet. Dit onderscheid in bevoegdheden tussen ons bestuur en de minister komt niet duidelijk genoeg tot uitdrukking in de huidige tekst van artikel 8. Onze aanbevolen nieuwe tekst beoogt een verandering op dit punt.

Bij die wijziging adviseren wij bovendien de mogelijkheid in te voeren van een beroep op de minister tegen een beslissing van ons bestuur, een aanvraag niet in behandeling te nemen (aanbevolen nieuwe tekst: art. 8, lid 3). Een dergelijke beroepsmogelijkheid, die thans nog niet bestaat*, is naar ons oordeel wenselijk, vooral wanneer ingevolge onze aanbevelingen betreffende de tekst van art. 2, lid 2, uitbreiding aan de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds wordt gegeven en daardoor mogelijk ook aan onze werkzaamheden in dat verband.

Ook voorzien de huidige bepalingen van artikel 8 niet in een mededeling aan de minister en aan de aanvrager over een beslissing onzerzijds, een aanvraag in behandeling te nemen. Hoewel over zo'n beslissing een persbericht wordt uitgegeven en de minister en de aanvrager langs die weg kennis kunnen nemen van de beslissing, achten wij het gepaster hen hiervan bij afzonderlijke brieven van ons bestuur op de hoogte te stellen, zeker wanneer de statuten daarbij een beroepsmogelijkheid zouden gaan bieden (art. 8, lid 3, aanbevolen nieuwe tekst).

Tevens adviseren wij in dit artikel vast te leggen, dat de beslissing van de minister over een aanvraag niet alleen aan ons bestuur maar ook aan de indiener van de aanvraag wordt medegedeeld (art. 8, lid 7, aanbevolen nieuwe tekst). Met een dergelijke bepaling zou de tot dusver gevolgde procedure in dit verband ook in de statuten verankerd worden.

De wijzigingen die wij voor het 5e lid en het 6e lid van de huidige tekst van artikel 8 (aanbevolen nieuwe tekst: lid 7 en lid 8) aanbevelen, vloeien vooral voort uit de invoering van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wet van 9 november 1978, Stbld. 581, in werking getreden op 1 mei 1980). Door inschrijving in het register van niet-ambtelijke adviescommissies, als bedoeld in artikel 3 van die wet, werd die wet ook van toepassing op de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers. Dientengevolge worden adviezen van ons bestuur sedert de invoering van die wet gepubliceerd binnen dertig dagen nadat de adviezen zijn ontvangen.

Daarmee verviel de grondslag van de regeling inzake de publikatie van adviezen van ons bestuur, neergelegd in artikel 8, lid 6, van de huidige statuten. Die regeling hield de verplichting in tot publikatie van onze adviezen alleen in gevallen waarin de beslissing van de minister zou afwijken van het desbetreffende advies. Tot de invoering van de Wet Openbaarheid van Bestuur werden overigens al onze adviezen inzake steunaanvragen reeds gepubliceerd, terwijl de beslissingen van de minister in die gevallen steeds conform onze adviezen waren.

De bepaling van de huidige statuten inzake de publikatie van onze adviezen had met name tot doel, het zwaarwegende karakter van de adviezen van ons bestuur accent te geven**. Nu door de invoering van de Wet Openbaarheid van Bestuur al onze adviezen gepubliceerd moeten worden en de huidige statutaire bepaling ter zake niet meer opportuun is, geven wij in overweging het zwaarwegende karakter van onze adviezen op andere wijze te accentueren. Daartoe bevelen wij hier aan, in artikel 8 een bepaling op te nemen (aanbevolen nieuwe tekst lid 7) die erin voorziet dat de minister ingeval deze voornemens is een advies van ons bestuur niet over te nemen, ons bestuur in de gelegenheid stelt een reactie hierop te geven binnen een door de minister te bepalen termijn. Aldus kan er, alvorens de desbetreffende beslissing een definitief karakter verkrijgt, nog een gelegenheid zijn de minister te attenderen op feiten, omstandigheden of opvattingen die in de besluitvorming over een aanvraag een bijzondere weging verdienen, of die nog niet eerder bekend waren.

Zoals wij in lid 8 van de aanbevolen nieuwe tekst van dit artikel hebben geadviseerd worden de (gemotiveerde) beslissing van de minister met ons advies en onze eventuele nadere reactie gepubliceerd met inachtneming van de bepalingen van de Wet Openbaarheid van Bestuur. Op grond van deze bepalingen zal de publikatie van deze stukken dienen plaats te vinden binnen dertig dagen na de ontvangst van ons advies.

Volledigheidshalve tekenen wij hierbij nog aan, dat de in lid 7 van de aanbevolen nieuwe tekst van dit artikel bedoelde procedure alleen betrekking heeft op adviezen van ons bestuur en beslissingen van de minister inzake individuele steunaanvragen. Dit artikel is derhalve niet van toepassing op adviezen en beslissingen betreffende andere aangelegenheden.

Artikel 15

Huidige tekst

... artikel 8, derde lid, ...

Aanbevolen nieuwe tekst

... artikel 8, vierde lid, ...

Toelichting

Zie de toelichting bij artikel 8.

* *Het is ons althans niet duidelijk of en in hoeverre de Wet administratieve Rechtspraak Overheidsbeschikkingen (AROB) een beroepsvoorziening biedt tegen beslissingen van ons bestuur op dit punt. Om duidelijkheid in dit verband te bevorderen, alsmede om te voorkomen dat een - tijdrovende - AROB-procedure moet worden bewandeld wanneer een aanvrager zich in zijn belangen geschaad voelt door een dergelijke beslissing, zou de hier door ons beoogde beroepsmogelijkheid kunnen worden ingevoerd.*

** *Op dit karakter van de adviezen van ons bestuur heeft de minister bij verschillende gelegenheden gewezen onder meer in het mondeling overleg met de Vaste Commissie voor CRM van de Tweede Kamer op 17 juni 1974, Tweede Kamer, zitting 1973-1974, 12600, hoofdstuk XVI, nr. 34.*

Artikel 17

Huidige tekst
... kredietaanvragen ...

Aanbevolen nieuwe tekst
... aanvragen tot financiële bijstand ...

Toelichting
Zie de toelichting bij artikel 3, lid 2.

3. Aanbevelingen tot wijziging van de richtlijnen voor de werkzaamheden van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

II, artikel 1

Huidige tekst
Het bestuur van de Stichting neemt slechts kredietaanvragen in behandeling, indien deze aanvragen afkomstig zijn van rechtspersonen die direct of indirect een of meer dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen uitgeven als bedoeld in artikel 2, lid 2, en artikel 3, lid 1, van de statuten van de Stichting.

Aanbevolen nieuwe tekst
Het bestuur van de Stichting neemt slechts aanvragen tot financiële bijstand in behandeling, indien deze aanvragen afkomstig zijn van natuurlijke of rechtspersonen die direct of indirect een of meer persorganen uitgeven, als bedoeld in artikel 2, lid 2, van de statuten van de Stichting.

Toelichting
In de hier aanbevolen gewijzigde tekst is rekening gehouden met onze eerdere aanbevelingen tot wijziging van artikel 3, lid 2 ("aanvragen tot financiële bijstand" in plaats van "kredietaanvragen") en van artikel 2, lid 2 (nieuwe omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers). Omdat in de voorgestelde nieuwe tekst van het laatstgenoemde artikel ook de voorwaarden zijn verwerkt, genoemd in artikel 3, lid 1, van de huidige statuten, heeft in dit nieuwe artikel van de richtlijnen niet tevens naar art. 3, lid 1, van de statuten te worden verwezen.

Artikel 2, lid 1, onder c

Huidige tekst
c. rentabiliteitsprognoses voor de onderneming als economische eenheid, die de aanvraag heeft ingediend, met een afzonderlijke prognose voor de dagblad-, nieuwsblad-, of opinieweekbladexploitatie waarop de aanvraag betrekking heeft;

Aanbevolen nieuwe tekst
c. rentabiliteitsprognoses voor de onderneming als economische eenheid, die de aanvraag heeft ingediend, met afzonderlijke prognoses voor de exploitatie van het desbetreffende persorgaan waarop de aanvraag betrekking heeft.

Toelichting
In de hier aanbevolen nieuwe tekst zijn eerder in dit advies gegeven aanbevelingen verwerkt, t.w. betreffende de nieuwe omschrijving van bladen binnen de werkingssfeer van het fonds (artikel 2, lid 2, statuten).

Artikel 3 en artikel 5

Huidige tekst
artikel 3: ... aanvraag voor krediet of voor kredietfaciliteiten ...
... kredietonderzoek ...
artikel 5: ... kredietaanvragen ...
... kredietonderzoek ...
... aanvragen voor krediet of voor kredietfaciliteiten ...
... verleende kredieten ...

Aanbevolen nieuwe tekst
artikel 3: ... aanvraag tot financiële bijstand ...
... financieel-economisch onderzoek ...
artikel 5: ... aanvragen tot financiële bijstand ...
... financieel-economisch onderzoek ...
... aanvragen tot financiële bijstand ...
... verleende financiële bijstand ...

Toelichting
Deze tekstvoorstellen vloeien voort uit de in dit advies aanbevolen wijziging van artikel 3, lid 2, van de statuten. Met die wijziging beogen wij de introductie van de mogelijkheid tot het verlenen van financiële bijdragen à fonds perdu, al dan niet in combinatie met kredietverlening.

Oprichtingsakte Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

Heden zestien september negentienhonderd vier en zeventig, verscheen voor mij mr. Theodorus Willibrordus Johannes Maria van Nierop, notaris ter standplaats 's-Gravenhage:
de heer drs. Johannes Hendrikus Jozeph van den Heuvel, hoofd van de afdeling Algemene Beleidsontwikkeling van de directie Radio, Televisie en Pers van het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, wonende te Voorburg, Laan van Swaensteyn 30, ten deze vertegenwoordigende de staat der Nederlanden, daartoe gemachtigd blijkens een onderhandse akte van volmacht, welke na voor echterkenning overeenkomstig de wet aan deze akte zal worden gehecht door de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. De comparant verklaarde bij deze in zijn gemelde hoedanigheid, met het oog op het culturele en maatschappelijke belang van het behoud van een gedifferentieerde dagbladpers, nieuwsbladpers en opinieweekbladpers in Nederland, uitvoering gevend aan een daartoe strekkend besluit van de regering, in het leven te roepen een stichting met een daartoe afgezonderd kapitaal van honderd gulden (f 100,-) en daarvoor vast te stellen de volgende statuten.

Artikel 1

De stichting draagt de naam: Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, verder te noemen: de stichting en is gevestigd te Rijswijk (Zuid-Holland).

Artikel 2

1. Waar in deze statuten gesproken wordt van de minister, is daarmee bedoeld de minister belast met de zaken van de pers.
2. Voor deze statuten wordt verstaan onder:
 - a. "dagbladen": ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
 - b. "nieuwsbladen": minder dan zes keer per week, niet in koppelverkoop met een of meer dagbladen, verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
 - c. "opinieweekbladen": onafhankelijke weekbladen, die tegen abonnementsstarief en tevens in, over het gehele land uitgezette, losse verkoop verkrijgbaar zijn en die de maatschappelijke actualiteit in haar algemeenheid op de voet volgen met analyse, commentaar en achtergrondinformatie in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied.

Artikel 3

1. De stichting heeft tot doel – in het belang van de pluriformiteit van de pers als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – binnen de financiële mogelijkheden bedoeld in artikel 7 en volgens de in artikel 8 voorgeschreven procedure, mede te werken aan het, op een daartoe gedane aanvraag, verlenen van financiële bijstand ten behoeve van in artikel 2, lid 2, omschreven persorganen, voor zover deze in de Nederlandse taal in Nederland worden uitgegeven en door een zelfstandige redactie op basis van een tussen de uitgever en de redactie van elk persorgaan gesloten (hoofd)redactiestatuut worden geredigeerd.
2. Onder de in het vorige lid bedoelde financiële bijstand wordt verstaan kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten.

Artikel 4

1. Kredieten als in artikel 3 bedoeld strekken tot het in stand houden van de bestaande pluriformiteit, voor zover die uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische maatschappij van belang is, in afwachting van de vaststelling – na de behandeling van een nota van de regering ter zake in de Tweede Kamer der Staten-Generaal – van het beleid van de regering ten aanzien van de massamedia.
2. Alle kredieten, daaronder begrepen eventuele kredietfaciliteiten, worden verstrekt onder het voorbehoud, dat de voorwaarden waaronder zij zijn verleend kunnen worden gewijzigd na de in het eerste lid bedoelde vaststelling van het regeringsbeleid, met dien verstande dat uitvoering van het (de) reorganisatieplan(nen) waarvoor krediet, waaronder begrepen eventuele kredietfaciliteiten, is verleend, daardoor niet in gevaar wordt gebracht, zulks ter beoordeling van het bestuur.

Artikel 5

1. Kredieten als in artikel 3 bedoeld kunnen worden verstrekt ten behoeve van de uitgave van de in artikel 2, lid 2, bedoelde persorganen, indien de continuïteit van de exploitatie van het betrokken blad in gevaar is of kan komen en kredietverlening door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van de regeling Bijzondere Financiering niet of niet in voldoende mate mogelijk is.
2. De kredieten worden slechts verleend op basis van een door de verantwoordelijke uitgever ingediend en door het bestuur van de stichting aanvaard project, dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode.

Artikel 6

De middelen van de stichting bestaan uit:

- a. het uit 's Rijks kas afgezonderde bedrag bij de oprichting van de stichting;
- b. andere door de minister toegewezen of nog aan te wijzen middelen;
- c. andere wettige baten.

Artikel 7

De minister bepaalt elk jaar tot welk bedrag in totaal in dat jaar kredieten ten laste van de stichting kunnen worden verleend.

Artikel 8

1. Aanvragen tot verlening van kredieten worden gericht tot het bestuur van de stichting.
 2. Na ontvangst van een aanvraag publiceert het bestuur een korte mededeling daarover, zonder vermelding van in de aanvraag opgenomen vertrouwelijke gegevens.
 3. De door het bestuur in behandeling genomen kredietaanvragen worden onderzocht door een door de minister aan te wijzen bankinstelling, die ook de verleende kredieten voor de stichting beheert.
 4. Het bestuur toetst de aanvraag aan de criteria, vermeld in de artikelen 2 tot en met 5, en brengt aan de minister advies uit over de kredietaanvraag en de eventueel daaraan verbonden verlening van kredietfaciliteiten, waarbij ook het rapport, dat ter zake door de in het vorige lid bedoelde bankinstelling aan het bestuur is uitgebracht, aan de minister wordt overgelegd.
 5. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur mede.
 6. De beslissing van de minister alsmede de motivering die daartoe heeft geleid worden gepubliceerd. Indien de beslissing van de minister afwijkt van het door het bestuur uitgebrachte advies, wordt ook het advies van het bestuur, te zamen met de beslissing van de minister, gepubliceerd.
- In alle gevallen geldt, dat bij publikatie gegevens van vertrouwelijke aard achterwege blijven.
7. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.

Artikel 9

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit zeven leden, die door de minister worden benoemd en ontslagen.
2. De minister wijst uit de leden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter aan.
3. De minister benoemt, in overleg met het stichtingsbestuur, een secretaris en een plaatsvervangend secretaris.
4. De benoeming van de leden geschiedt telkens voor een periode van twee jaar. De leden die in de loop van de tweejarige periode zijn benoemd treden tegelijk met de andere leden af. De leden zijn terstond herbenoembaar.
5. Bij gemeenschappelijke beschikking van de minister en de minister van Financiën kan aan de leden een vergoeding ten laste van de middelen van de stichting worden toegekend.

Artikel 10

De voorzitter of diens plaatsvervanger en de secretaris of diens plaatsvervanger vertegenwoordigen gezamenlijk de stichting in en buiten rechte.

Artikel 11

1. Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer ten minste twee bestuursleden daarom verzoeken. In het laatste geval wordt de vergadering niet later dan vier weken na ontvangst van het verzoek gehouden.
2. De plaats van de bijeenkomst wordt door de voorzitter bepaald.

Artikel 12

De voorzitter of, bij diens afwezigheid, de plaatsvervangend voorzitter is belast met de leiding van de bestuursvergaderingen en draagt zorg voor de handhaving van de statuten en andere voor de stichting geldende regelen en bepalingen.

Artikel 13

1. De oproep voor de te houden vergaderingen wordt door de secretaris ten minste tien dagen voordat de vergadering plaatsvindt verzonden met vermelding van de agendapunten.
- In spoedeisende gevallen, ter beoordeling van de voorzitter, kan hiervan worden afgeweken.
2. Voorstellen van een of meer leden worden als onderwerp op de agenda vermeld, indien zij uiterlijk veertien dagen vóór de datum van de vergadering ter kennis van de secretaris zijn gebracht.
- De laatste zin van lid 1 van dit artikel is hier mede toepasselijk.

Artikel 14

De secretaris voert onder toezicht van de voorzitter de correspondentie, houdt de notulen en beheert het archief van de stichting.

Artikel 15

In de vergaderingen van het bestuur wordt op verzoek van de in artikel 8, derde lid, bedoelde bankinstelling een vertegenwoordiger van die instelling in de gelegenheid gesteld het resultaat van het in die bepaling bedoelde onderzoek toe te lichten.

Artikel 16

1. Voor een bestuursbesluit is de aanwezigheid van ten minste vijf leden vereist.
2. Alle besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Staken de stemmen, dan beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 17

De leden van het bestuur zijn gehouden tot geheimhouding van alle te hunner kennis gebrachte gegevens, die met de kredietaanvragen verband houden.

Artikel 18

1. Het bureau van de stichting staat onder leiding van de secretaris, zulks onder toezicht van de voorzitter.
2. De arbeidsvoorwaarden van de werknemers van de stichting worden vastgesteld door het bestuur, onder goedkeuring van de minister.
3. De kosten van het bureau komen ten laste van de middelen der stichting.

Artikel 19

Het bestuur zendt jaarlijks aan de minister een verslag van de werkzaamheden van de stichting zonder dat daarin gegevens van vertrouwelijke aard over individuele ondernemingen worden vermeld, welk verslag door de minister wordt gepubliceerd.

Artikel 20

Het boekjaar van de stichting valt samen met het kalenderjaar.

Artikel 21

De begroting van de stichting wordt door het bestuur bij de minister ingediend voor één mei van dat jaar voorafgaande aan dat, waarop zij betrekking heeft.

Artikel 22

1. Telkenjare zendt het bestuur voor één mei de rekening over het boekjaar dat op een en dertig december daaraan voorafgaande is geëindigd, vergezeld van een daarop betrekking hebbend accountantsrapport, bij de minister in.

Goedkeuring van de jaarrekening door de minister houdt in décharge aan het bestuur voor het in dat boekjaar gevoerde beleid.

2. De minister, de minister van Financiën en de Algemene Rekenkamer zullen te allen tijd in staat worden gesteld desgewenst door boekonderzoek of anderszins die inlichtingen in te winnen of te doen inwinnen die zij noodzakelijk achten.

Artikel 23

Richtlijnen voor de werkzaamheden van de stichting worden door de minister vastgesteld.

Artikel 24

Wijzigingen in de statuten worden door de minister aangebracht, gehoord het bestuur van de Persraad.

Artikel 25

1. De minister besluit over de ontbinding van de stichting, al of niet op voordracht van het bestuur.

2. Het op het moment van de ontbinding aanwezige bestuur is met de vereffening belast.

De minister kan anderen als vereffenaars aanwijzen.

3. Het na de vereffening aanwezige batige saldo wordt in 's Rijks schatkist gestort.

De comparant is mij, notaris, bekend, waarvan akte.

Verleden te 's-Gravenhage, ten tijde als in het hoofd dezer akte is gemeld. Na zakelijke opgave van de inhoud van deze minuut-akte aan de comparant heeft deze verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen, en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Vervolgens is deze akte na beperkte voorlezing door de comparant en mij, notaris, ondertekend.

Getekend: J. H. J. van den Heuvel, Th. van Nierop.

Richtlijnen Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

Gelet op artikel 8, derde lid, en artikel 23 van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Ned. Stcrt. 1974, nr. 190);

BESLUIT:

I

Als bankinstelling, bedoeld in artikel 8, derde lid, van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, wordt aangewezen de Nationale Investeringsbank N.V. te 's-Gravenhage.

II

Vast te stellen de volgende richtlijnen voor de werkzaamheden van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers:

Artikel 1

Het bestuur van de Stichting neemt slechts kredietaanvragen in behandeling, indien deze aanvragen afkomstig zijn van rechtspersonen die direct of indirect een of meer dagbladen, nieuwsbladen of opinieweekbladen uitgeven als bedoeld in artikel 2, lid 2, en artikel 3, lid 1, van de statuten van de Stichting.

Artikel 2

1. Het bestuur neemt slechts een aanvraag in behandeling indien de aanvraag vergezeld gaat van
 - a. een omschrijving van het project, als bedoeld in artikel 5, lid 2, van de statuten van de Stichting;
 - b. accountantsrapporten over een periode van ten minste drie jaar voorafgaande aan de datum van de aanvraag;
 - c. rentabiliteitsprognoses voor de onderneming als economische eenheid, die de aanvraag heeft ingediend, met een afzonderlijke prognose voor de dagblad-, nieuwsblad- of opinieweekbladexploitatie waarop de aanvraag betrekking heeft;
 - d. een overzicht van de eventuele personele consequenties die uit het project voortvloeien;
 - e. de schriftelijke vastgelegde visie van de betrokken redactie(s) en ondernemingsraad(raden) omtrent de aanvraag.
2. Indien de aanvraag niet vergezeld gaat van de in het eerste lid bedoelde bescheiden, moet uit de aanvraag blijken waarom deze niet zijn overgelegd; in dat geval beslist het bestuur of de aanvraag in behandeling zal worden genomen.

Artikel 3

Het bestuur doet elke in behandeling genomen aanvraag voor krediet of voor kredietfaciliteiten aan de door de minister aangewezen bankinstelling toekomen voor een kredietonderzoek als bij de bank gebruikelijk is.

Artikel 4

Het bestuur betreft het rapport van de bank in de overweging van zijn advies aan de minister.

Artikel 5

Het bestuur regelt de verhouding tussen de Stichting en de bank, ter zake van de behandeling van kredietaanvragen en het kredietonderzoek door de bank, alsmede alle andere zaken die met de inschakeling van de bank bij aanvragen voor krediet of voor kredietfaciliteiten, respectievelijk bij het beheer van de verleende kredieten, verband houden, in een overeenkomst tussen partijen. Deze overeenkomst behoeft voorafgaande goedkeuring van de minister.

Deze beschikking, die in de Nederlandse Staatscourant zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, treedt in werking met ingang van heden.

Rijswijk, 6 mei 1975

RTP U 64289

BIJVOEGSEL B: Brieven ministers CRM, Economische Zaken en Financiën inzake de compensatieregeling voor dagbladen

Brief van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
Aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal
Rijswijk, 22 april 1982
kenmerk: RTP U 76485 I

Op 3 februari jl. heb ik tijdens de behandeling van de begroting van mijn departement in de Tweede Kamer der Staten-Generaal de toezegging gedaan zo snel mogelijk tot een definitief standpunt te zullen komen ten aanzien van het advies van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers van 27 november 1981 over een compensatieregeling voor dagbladen. Ik heb daarbij opgemerkt eerst een gesprek te willen hebben met het fondsbestuur ter toelichting van zijn advies. Dit gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden. Het is mij thans mogelijk tot een definitief oordeel te komen over het eerder genoemd advies.

Zoals ik de Tweede Kamer op 3 februari reeds meedeelde overwoog ik mij positief op te stellen ten aanzien van de geadviseerde compensatieregeling met alle daaraan verbonden voorwaarden. Ook na het gesprek met het bestuur van het Bedrijfsfonds blijf ik mij positief opstellen ten aanzien van de aanbevolen compensatieregeling, hoewel daaraan naar mijn oordeel bezwaren en onzekerheden blijven kleven. Naar mijn mening overwegen echter de voordelen van de regeling boven haar nadelen. Ik zal daarop in het navolgende ingaan.

Het overheidsbeleid ten aanzien van de pers is er mede op gericht voorwaarden te scheppen voor het behoud van de pluriformiteit van de pers. Vanuit deze verantwoordelijkheid werd in de Medianota van 1975 het voorstel gedaan een compensatieregeling te ontwerpen voor dagbladen, als aanvullende steunmaatregel naast de reeds bestaande mogelijkheid tot individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Deze regeling zou onderdeel moeten zijn van een overheidsbeleid voor de pers, dat er op gericht is financiële hulp vooral daar te bieden, waar deze het meest nodig is. Aanvankelijk werd daarbij de mogelijkheid overwogen met behulp van de te ontwerpen regeling de invloed van de ongelijke concurrentieverhoudingen die op de advertentiemarkt bestaan te compenseren. Het uitgangspunt van de thans voorliggende regeling is daarin gelegen dat dagbladen in aanmerking kunnen komen die voor wat betreft hun oplage in combinatie met hun geografische verspreiding in een relatief ongunstige positie verkeren. De uitkeringen van de regeling worden berekend aan de hand van het papierverbruik voor redactionele pagina's van de desbetreffende kranten.

Het totaal overziende, is naar mijn oordeel het overwegend voordeel van de door het Bedrijfsfonds voorgestelde compensatieregeling dat zij, zoals in het advies (p. 16) wordt geconcludeerd, zal kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het persbeleid als een voorwaardenbeleid, waarin condities worden geschapen die kunnen leiden tot vermindering van verschillen in financieel-economische voorwaarden waaronder persorganen als immaterieel produkt aan de onderlinge concurrentie deelnemen. Ik deel de conclusie van het Bedrijfsfondsbestuur dat de thans uitgewerkte regeling, ondanks de onvermijdelijke bezwaren en vraagpunten die daaraan mijns inziens nog kleven en die ook door het Bedrijfsfonds werden onderkend, als voorshands de meest passende kan worden aangemerkt.

Niettemin wil ik niet voorbijgaan aan de bezwaren die aan invoering van de regeling zullen kleven. Zo kan de vraag rijzen of er concurrentievervalsende elementen in de regeling zitten. Immers, zij voorziet binnen de persbedrijfstak alleen in uitkeringen aan dagbladen (niet aan nieuwsbladen, noch aan tijdschriften), terwijl voorts binnen de dagbladsector alleen verlieslijdende bladen voor compensatie in aanmerking komen. In reactie hierop breng ik in herinnering dat de regeling juist gericht is op het corrigeren van de concurrentieverhoudingen tussen dagbladen onderling, zodanig, dat de in een structureel ongunstige positie verkerende bladen op minder ongelijke voet de concurrentie kunnen aangaan. Voorts wijs ik er op dat door middel van het stellen van bijzondere voorwaarden aan de compensatie-uitkeringen getracht zal worden wervingsactiviteiten uit te sluiten die tot wezenlijke schade bij concurrenten kunnen leiden. Voor zover er overigens verlieslijdende bladen zijn die buiten de regeling zouden vallen, kan overwogen worden daarvoor speciale aanvullende maatregelen voor bijzondere doeleinden in het leven te roepen. Ook wijs ik er op dat dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen die buiten de regeling vallen onverminderd in aanmerking komen voor individuele kredietverlening ten laste van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Zoals in de Medianota reeds werd aangekondigd zal nog worden gezien of de compensatieregeling ook voor de nieuwsbladpers van toepassing gebracht kan en moet worden. Zolang echter geen nadere gegevens over deze sector ter beschikking van het Bedrijfsfonds staan, kan deze vraag door het fondsbestuur niet beoordeeld worden.

Wat de positie van de opinieweekbladpers betreft heb ik mij verenigd met een advies van het Bedrijfsfonds van 25 juli 1980, waarin werd geconcludeerd dat door het geringe aantal opinieweekbladen en de grote diversiteit in verschijningsvormen van deze bladen het onmogelijk is een passende gericht generieke compensatieregeling voor deze sector te ontwerpen. Onverminderd het voorgaande kunnen nieuws- en opinieweekbladen overigens wel een beroep doen op de bestaande mogelijkheden voor individuele steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Voorts kan men zich afvragen of de nog niet uitgewerkte criteria voor de toerekening van kosten en opbrengsten van de voor de regeling in aanmerking komende bladen en de uitwerking van andere benodigde definities, wel verwezenlijkt zullen kunnen worden.

Naar de mening van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers, dat mij meedeelde met de uitwerking van de bedoelde criteria reeds een aanvang te hebben gemaakt, is de oplossing van dit probleem echter binnen handbereik.

Mijn ambtgenoot van Economische Zaken heeft mij overigens gewezen op de mogelijkheid de nadere uitwerking van de door het Bedrijfsfonds voor de Pers voorgestelde aanvullende maatregelen bij de compensatieregeling in principe te doen plaatsvinden binnen het voor het sectorbeleid van dit departement beschikbare instrumentarium. Ik sta positief ten opzichte van deze gedachte; ik ben bereid het Bedrijfsfonds – in het kader van een verzoek tot nadere uitwerking van de aanvullende maatregelen – te vragen daarin tevens de mogelijkheden die daarvoor door mijn ambtgenoot van Economische Zaken in beginsel geboden worden, te betrekken.

Gelet op de hiervoor genoemde overwegingen kom ik thans tot de navolgende besluiten:

1. de door het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers geadviseerde compensatieregeling voor de dagbladers met de daarbij behorende aanvullende maatregelen zal onder de daarbij door het fonds genoemde voorwaarden worden ingevoerd met terugwerkende kracht tot 1 januari 1981, conform de wens van de Tweede Kamer, neergelegd in de motie-Van der Sanden (Kamerstuk 16400, nr. 26, van 8-12-1980);
2. de invoering van deze regeling zal plaatsvinden op experimentele basis, vooralsnog voor de duur van drie jaren. Gedurende deze periode zullen de effecten van de regeling op de structuur van de dagbladers bestudeerd worden. Afhankelijk van de evaluatie van deze resultaten zal worden bezien of de werkingsperiode van de regeling zal worden uitgebreid tot 5 jaar, zoals in het advies van het Bedrijfsfonds voor de Pers werd aanbevolen. De vooralsnog tot drie jaren beperkte werkingsduur van de regeling impliceert, dat voor deze periode maximaal f 60 mln. aan compensatie beschikbaar zal worden gesteld (3 x f 15 mln. 's jaars voor de regeling + 3 x f 5 mln. 's jaars voor aanvullende maatregelen);
3. het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers zal gevraagd worden mij te adviseren over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van de regeling en zorg te dragen voor de uitvoering daarvan;
4. de regeling zal worden bekostigd ten laste van de reclame-opbrengsten. In de in de nota van toelichting bij het Besluit waarmee de omroepbijdragetarieven voor het jaar 1983 worden vastgesteld op te nemen ramingen, zal daarmee rekening worden gehouden.

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(w.g.) A. van der Louw

Brief van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
Aan het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers
Rijswijk, 24 mei 1982
kenmerk: RTP U 76843 II

Geacht bestuur,

Nadat uw college op 27 februari jl. in de gelegenheid is geweest een mondelinge toelichting te geven op zijn advies van 27 november 1981 over een compensatieregeling voor dagbladen, heb ik nadien op 22 april jl. de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal in kennis gesteld van mijn definitief oordeel over en standpunt inzake uw eerdergenoemd advies. In deze brief, die ik te uwer kennisneming hierbij voeg, heb ik de beide Kamers voorts medegedeeld uw bestuur te zullen benaderen met het verzoek mij te adviseren over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van de compensatieregeling en zorg te dragen voor de uitvoering daarvan. In het navolgende zal ik deze mededeling verder toelichten.

In de eerste plaats vraag ik de aandacht van uw bestuur voor een centraal vraagstuk dat nog niet is opgelost.

Voor een feitelijke uitvoering van de regeling is het onontbeerlijk dat ten behoeve van de berekening van de afzonderlijke uitkeringsbedragen criteria worden geformuleerd voor de wijze van bepaling van de kosten en opbrengsten van de voor de regeling in aanmerking komende bladen. In het bijzonder is dit vraagstuk van belang waar, zoals uw bestuur in zijn advies reeds opmerkte, dagbladen vaak in concernverband worden uitgegeven en deze omstandigheid ertoe kan leiden dat de exploitatieresultaten van de afzonderlijke bladen moeilijk zichtbaar te maken zijn.

Voorts ware het in dit verband nuttig een duidelijke omschrijving van het begrip "verlieslijdend" op te stellen, aangezien deze term door verschillende instanties en instellingen soms verschillend wordt gehanteerd.

Aangezien ook de begrippen "redactionele pagina" en "dagblad" gehanteerd worden in of althans nodig zijn bij de toepassing van de formule voor de berekening van de compensatiebedragen, ware door uw college, zoals overigens ook in uw advies al werd aangegeven, eveneens een omschrijving te formuleren van deze centrale begrippen.

Voorts ware door uw bestuur nader inhoud te geven aan de wijze van berekening van het papierverbruik voor redactionele pagina's, hetgeen door u als grondslag van de uitkeringen gekozen is.

In het bijzonder vraag ik de aandacht van uw college voor een nadere uitwerking van de door u aanbevolen aanvullende maatregelen op de compensatieregeling.

Zoals ik in mijn brief aan de Eerste en Tweede Kamer reeds vermeldde, heeft mijn ambtgenoot van Economische Zaken mij per brief van 23 maart jl. gewezen op de mogelijkheid de nadere uitwerking van de door uw college voorgestelde aanvullende maatregelen in principe te doen plaatsvinden binnen het voor het sectorbeleid van dit departement beschikbare instrumentarium. Een afschrift van deze brief is te uwer kennisneming hierbij gevoegd.

Ik heb mij positief opgesteld tegenover deze gedachte. Immers, waar het sectorbeleid van mijn ambtgenoot zich richt op de versterking van de structuur van onderscheiden sectoren van het bedrijfsleven door het tijdig wegnemen van knelpunten en voorts door het inspelen op perspectiefrijke mogelijkheden voor ontplooiing en ontwikkeling, meen ik dat de mogelijkheid bestaat dat de doelstellingen van het persbeleid in dit opzicht kunnen samenvallen met die van het sectorbeleid.

Wellicht kunnen door deze omstandigheid meer mogelijkheden en (financiële) middelen ter beschikking komen ter realisering van de doelstellingen van het beleid ten aanzien van de sector van de dagbladpers.

In eerste aanleg komt het mij voor dat vooral de navolgende in uw advies van 27 november 1981 genoemde mogelijkheden in aanmerking komen voor nadere uitwerking:

- a. aan de voor de compensatieregeling in aanmerking komende verlieslijdende dagbladen wordt de mogelijkheid geboden van een organisatie-onderzoek, waarvan de kosten ten laste van het Bedrijfsfonds (c.q. ten laste van de voor het sectorbeleid ter beschikking staande middelen) worden gebracht. De desbetreffende dagbladen kunnen zelf zo'n onderzoek aanvragen;
- b. de verlening van financiële bijdragen à fonds perdu ten behoeve van bijzondere doeleinden, waarbij gedacht kan worden aan onderzoek naar de mogelijkheden voor samenwerking van persorganen op het gebied van bepaalde (niet-redactionele) activiteiten betreffende de exploitatie zoals de distributie, technische productie of van de werving van advertenties;
- c. de verlening van financiële steun aan gezamenlijke projecten die de ontwikkeling van de gehele bedrijfstak ten goede komen, voor zover deze projecten althans (mede) voor een pluriforme pers van belang zijn;
- d. het opzetten van verder onderzoek in de dagbladpers, op basis van meer verfijnde gegevens en gericht op het verkrijgen van meer inzicht in oorzaken van verlieslijdendheid en op verbetering van structurele posities.

Gelet op de praktische bezwaren die een strikt formele procedure bij het uitwerken van deze suggesties met zich zou brengen, ware door uw bestuur wellicht te overwegen of het aanbeveling verdient in voorkomende gevallen deel te nemen in een overleggroep die op ad hoc basis in het leven wordt geroepen en waarin – afhankelijk van het voorliggende geval – ambtelijke vertegenwoordigers van diverse bij het onderwerp betrokken departementen kunnen deelnemen. In eerste instantie denk ik hierbij aan het departement van CRM, van Economische Zaken, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en (wellicht) van Binnenlandse Zaken. In de overleggroep ware te bezien of in het voorkomende geval de verschillende

gestelde beleidsdoelstellingen zodanig samenvallen dat daarin aanleiding wordt gezien een beroep te doen op de voor de uitvoering van het *sectorbeleid* ter beschikking staande middelen.

Indien uw bestuur overigens geen aanleiding ziet zelf deel te nemen in een dergelijke overleggroep, ware te overwegen dat deze op initiatief van mijn ambtgenoot van Economische Zaken en van mij weliswaar tracht tot een oordeel te komen over de invulling van vorengenoemde aanvullende maatregelen, maar wanneer tot uitvoering daarvan besloten wordt, uw bestuur zal worden gevraagd daarvoor zorg te dragen. Gaarne zal ik de reactie van uw college op deze procedurele overwegingen vernemen.

In het eerder genoemd advies heeft uw bestuur zich bereid verklaard mij met nader advies bij te staan voor wat betreft de juridische uitwerking van uw aanbevelingen. Met betrekking tot de juridische basis voor de compensatieregeling, althans de mogelijkheid van financiële bijdragen à fonds perdu, bent u reeds ingegaan in uw advies van 18 december 1981 over de wijziging van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds.

Wellicht echter is het in het kader van de nadere uitwerking van de compensatieregeling en de aanvullende maatregelen, in het bijzonder de hiervoren genoemde, en de praktische uitvoering/daarvan wenselijk dat uw bestuur het hem ter kennisneming aangeboden interim-rapport van de Werkgroep Perswet over een herziening van de Wet Voorziening Perswezen 1951 mede in zijn overwegingen betreft. Uw reactie op deze suggestie zie ik met belangstelling tegemoet.

Te uwer informatie deel ik u ten slotte mede dat ik heden eveneens een afschrift van mijn brief van 22 april jl. aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Persraad ter kennisneming heb aangeboden.

Hoogachtend,
De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(w.g.) A. van der Louw

Brief van de minister van Economische Zaken

Aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

23 maart 1982

kenmerk: 282/VI/6526

onderwerp: compensatieregeling dagbladen

Naar aanleiding van uw brief, kenmerk RIP 75.471 IV, van 30 december 1981, over bovengenoemd onderwerp deel ik u – mede verwijzend naar de brief, kenmerk 280/VI/5804, van 1 september 1980 van minister Van Aardenne aan minister Gardeniers – het volgende mede:

Ik ben van mening, dat de compensatieregeling voor dagbladen, zoals voorgesteld door het Bedrijfsfonds voor de Pers in haar advies van november 1981, in principe aanvaardbaar is, maar ik verbind hieraan de volgende kanttekeningen:

- a. Hoewel ik begrip heb voor uw zorg voor het handhaven van de pluriformiteit in de dagbladpers, meen ik dat de voorgestelde regeling niet ten koste van de overige segmenten binnen de uitgeversector, zoals de tijdschrift- en nieuwsbladuitgevers, mag gaan. Ik vraag mij dan ook af of de werkingssfeer van een compensatieregeling beperkt dient te blijven tot de dagbladen, zeker gezien het concurrentievervalsende element in de regeling.
- b. Ik constateer dat in het nader advies van het Bedrijfsfonds voor de Pers als voorwaarde voor steunverlening vereist is het aantonen van voldoende perspectief. Deze voorwaarde wordt ook in het door mij voorgestane beleid gehanteerd.

Ik constateer echter tevens, dat de criteria om dit perspectief aan te tonen niet zijn uitgewerkt en vraag mij overigens af, of gezien de overige in het nader advies genoemde aanvullende voorwaarden, deze criteria wel zijn te verwezenlijken. Ook uit de reacties van werkgevers- en werknemersorganisaties blijkt deze twijfel.

In tegenstelling tot het advies van het Bedrijfsfonds is voor mij uitgangspunt voor de beslissing of een dagblad voor financiële steun in aanmerking komt, de financiële positie en exploitatie van het concern onder wiens verantwoordelijkheid de exploitatie plaatsvindt en niet de exploitatie van het desbetreffende dagblad in engere zin.

- c. Ten slotte merk ik op, dat een nadere uitwerking van de door het Bedrijfsfonds voor de Pers gewenste "aanvullende maatregelen" in principe mogelijk is binnen het beschikbare instrumentarium dat mijn ministerie heeft ten behoeve van het sectorbeleid.

Ik zal het op prijs stellen wanneer over het bovenstaande op korte termijn – en vóór definitieve standpuntbepaling over de voorliggende compensatieregeling – ambtelijk overleg kan worden gevoerd.

De minister van Economische Zaken

Brief van de minister van Financiën

Aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

's-Gravenhage, 1 juni 1982

kenmerk: 482-2565

onderwerp: compensatieregeling dagbladen

In ons telefoongesprek op 22 april jl. heb ik medegedeeld in het algemeen te kunnen instemmen met de hoofdlijnen van een steunverleningsbeleid aan de pers zoals u dit hebt verwoord in uw brief aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Uitgaande van deze algemene instemming wil ik nog de volgende kanttekeningen maken bij de ontworpen regeling.

De voorwaarden en modaliteiten waaronder de steunverlening in uw voorstel ter beschikking komt aan het Bedrijfsfonds voor de Pers bieden naar mijn mening geen perspectief voor een oplossing van de structurele problemen zoals deze in de uitgeverijsector bestaan.

Een subsidie in de exploitatieverliezen, als gevolg van geconstateerde marktimperfecties, biedt op termijn immers geen antwoord op een verscheidenheid aan oorzaken die tot deze verliesposities leiden. Met name mis ik in de voorgestelde regeling een beoordeling van de financiële en commerciële positie van de ondernemingen in deze sector, duidelijke voorwaarden t.a.v. het concurrentiegedrag van de gesteunde bedrijven alsmede een afstemming op het mediabeleid die de toekomstige marktpositie van de ondernemingen in deze sector ingrijpend zullen bepalen.

Teneinde te bevorderen dat met de regeling een structurele oplossing voor de problemen in deze sector wordt bereikt, stel ik voor dat op korte termijn in gezamenlijk overleg tussen onze beide departementen en dat van onze ambtgenoot van Economische Zaken de modaliteiten van deze compensatieregeling, rekening houdend met eerder genoemde bezwaren, nader worden uitgewerkt, daarbij kunnen mede de voorwaarden waaronder deze regeling zal worden geëvalueerd onder de loep worden genomen.

Een afschrift van deze brief doe ik toekomen aan de minister van Economische Zaken.

De minister van Financiën

BIJVOEGSEL C: Brief Vereniging NNP aan minister CRM d.d. 23 april 1982 met commentaar hierop van het bestuur Bedrijfsfonds voor de Pers

Brief van het bestuur van de Nederlandse Nieuwsbladpers

Aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

's-Gravenhage, 23 april 1982

kenmerk: H/75/O

onderwerp: uitwerking compensatieregeling voor dagbladen

Excellentie,

Met onze brief van 15 januari 1982, kenmerk B/5/B, maakten wij u deelgenoot van onze verontrusting op enkele onderdelen van de inhoud van het "Nader advies compensatieregeling voor dagbladen", dat het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers op 27 november 1981 aan u heeft uitgebracht.

Ten vervolge hierop zenden wij u hierbij een exemplaar van onze nota van 15 april 1982 "Tien kanttekeningen bij het advies van het bestuur Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers over de compensatieregeling dagbladen". Deze kanttekeningen zijn opgesteld teneinde te voorkomen dat bij de uitwerking en toepassing van de compensatieregeling dagbladen mogelijkheden voor misbruik of concurrentievervalsing binnensluipen, en wij dringen er daarom met klem op aan ze bij de uitwerking van de compensatieregeling te betrekken.

De in de laatste alinea van bovengenoemde brief van 15 januari 1982 aangekondigde enquête heeft inmiddels plaatsgevonden. Wij hopen u het resultaat hiervan binnenkort te kunnen toezenden.

Afschrift van deze brief en van de bijlage zenden wij aan uw ambtgenoot van Economische Zaken.

Met de meeste hoogachting,
De Nederlandse Nieuwsbladpers.
Namens het bestuur,

(w.g.) mr. C. E. I. M. Hoogeweegen

Tien kanttekeningen bij het advies van het Bestuur Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers over de compensatieregeling dagbladen, uitgebracht aan de minister van CRM op 27 november 1981

1. Het Bedrijfsfondsbestuur heeft de compensatieregeling geheel gericht naar *afzonderlijke dagbladtitels*. Binnen één onderneming (of concern) kunnen dus winstgevende en verliesgevende dagbladen worden uitgegeven. Bovendien kunnen nog andere uitgaven binnen de onderneming worden geproduceerd. Deze spelen geen rol, noch het exploitatieresultaat van de onderneming. Uitsluitend de afzonderlijke dagbladtitels worden op hun resultaat beoordeeld en kunnen in aanmerking komen voor compensatie.
2. De *verlies- en winstrekeningen* dezer dagbladen zullen worden opgesteld onder meer *op basis van toerekeningsformules binnen het bedrijf*. Behalve de direct toerekenbare kosten van een titel, zal deze ook met een aandeel in de overhead worden belast.
De druktechnische kosten zullen op een of andere wijze worden berekend. Welke criteria worden hierbij aangehouden? Een eigen kostprijsberekening? Die zou dan per blad/onderneming verschillend kunnen zijn. Het druktarief van het Verbond voor Grafische Ondernemingen? Dan zou de drukkerij-afdeling een behoorlijke winst ontvangen ten laste van de dagbladtitel die, mede daardoor, wellicht verlies lijdt. Het bovenstaande dient slechts om aan te duiden dat de verlies- en winstberekeningen van afzonderlijke titels zijn gebaseerd op calculatorische toerekeningen.
Er zal hier volstrekte duidelijkheid moeten komen welke methode van toerekening zodanig is dat zij *voor alle bladen gelijk is en dat zij geen versluierde verschuivingen binnen de onderneming toelaat*, waardoor kunstmatige verliezen zouden kunnen worden gecreëerd.
3. In dit verband is het niet duidelijk waarom het bestuur van het Bedrijfsfonds zich beperkt tot de mededeling "dat de instantie die met de uitvoering wordt belast, bevoegd wordt *om de criteria op te stellen voor de wijze van bepaling van kosten en opbrengsten* van de voor de regeling in aanmerking komende bladen". Men heeft immers reeds een aantal jaren geëxerceerd met gegevens welke door de NDP zijn verstrekt.
Het EIT heeft diverse opdrachten gehad om de validiteit van een aantal aangedragen gegevens te toetsen. De gehele formule die thans voorligt is empirisch tot stand gekomen, waarbij de aangedragen verlies- en winstcijfers van afzonderlijke dagbladtitels als grondslag hebben gediend.
Ook zullen in de praktijk van de compensatieregeling deze verlies- en winstcijfers uitgangspunt zijn van de uit te keren bedragen.
De conclusie hiervan kan niet anders zijn dan dat alsnog meer duidelijkheid moet worden verschaft in de methodiek van de verlies- en winstberekening van afzonderlijke dagbladtitels binnen de onderneming. De criteria moeten immers nog worden vastgesteld en van deze criteria kan uiteindelijk afhangen wat onder onkosten en inkomsten wordt verstaan en hoe de winst- of verliesberekening plaatsvindt. *Dit dient een openbaar stuk te zijn, dat ook door niet bij dagbladuitgeverijen betrokken instanties moet kunnen worden getoetst.*
4. Het Bedrijfsfondsbestuur schenkt wel aandacht aan de redelijkheid van het toerekenen van een *vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen*.
Op zich lijkt dat ook redelijk, doch het is dan wel de vraag aan welk vermogen wordt gedacht. Hebben afzonderlijke dagbladtitels binnen een ondernemings/concernverband een eigen vermogen? Wordt de rentabiliteit van het ondernemingsvermogen niet reeds verrekend in de toegerekende calculatorische kosten? Zoals bij voorbeeld in de druktechnische kosten de rentabiliteit van het in de drukkerij geïnvesteerde vermogen is verwerkt? En zoals in de toegerekende huur van de eigen opstallen hetzelfde zal gebeuren. Ook hier dus behoefte aan *duidelijke richtlijnen die dubbelstellingen uitsluiten* en die voor alle betreffende bladen tot een gelijke methodiek leiden.
5. Op bladzijde 25 van het advies wordt de vraag opengelaten in hoeverre *kopbladen van dagbladen of edities* ook als afzonderlijke exploitaties zouden kunnen gelden en op die grond tot de compensatieregeling zouden kunnen worden toegelaten.
Hetgeen hierboven is vermeld onder punt 2. geldt uiteraard in versterkte mate voor de hier opgeworpen vraag.
Daar komt bij dat, indien kopbladen of edities als afzonderlijke eenheden zouden worden beoordeeld, dit zou inhouden dat de exploitatie van het hoofdblad buiten beschouwing zou kunnen worden gelaten. Hetgeen tot grote onrechtvaardigheden zou kunnen leiden. Het zou zelfs de verleiding groot maken om perifere verspreidingseenheden onder afzonderlijke titel met enige wisselpagina's uit te brengen.
De kans dat zo gecreëerde onderdelen van het hoofdblad wel onder de regeling zouden vallen, terwijl dat in geconsolideerd verband niet het geval zou zijn, lijkt reëel aanwezig.
De concurrentievervalsing ten opzichte van andere in hetzelfde gebied verschijnende bladen zou in dat geval niet meer te ontkennen zijn.
6. De *toelatingseisen* (<150.000 oplagen en <25% verspreidingsdichtheid) zijn op empirische wijze tot stand gekomen.
Bladen die niet voldoen aan deze voorwaarden komen niet voor compensatie in aanmerking, ook al zouden deze verlies lijden.
Men zou uit het advies twee verschillende conclusies kunnen trekken:
 - a. deze beide criteria zijn gebaseerd op de gegevens die in de periode 1976-1980 beschikbaar waren. Zij zijn daarmee getoetst aan de praktijk en thans als het ware vastgesteld en bevroren.
Bladen die ondanks de afwijkende voorwaarden toch verlies lijden, worden geacht slachtoffers te zijn van mismanagement, slecht beheer of verkeerde organisatie, etc. In ieder geval dus een endogene

oorzaak die oplosbaar moet zijn.

Derhalve geen grond voor compensatie;

- b. de criteria zijn gebaseerd op de cijfers van de periode 1976-1980.

Indien in de toekomst ook bladen die niet aan de criteria voldoen toch verlies lijden, dan dienen de criteria te worden bijgesteld. Dit zou bij voorbeeld best het gevolg kunnen zijn van de conjuncturele terugloop van advertentie-omzetten, welke vooralsnog toch moet worden gezien als een tijdelijk effect, verband houdend met de gehele conjunctuur.

Zou de *conclusie onder b.* echter door het Bedrijfsfondsbestuur worden aangehangen dan rijst de vraag: vanwaar dan toch deze ingewikkelde structuur? Immers dan zou het erop neerkomen dat uiteindelijk ieder dagblad, ongeacht de oorzaak, verliescompensatie zou kunnen ontvangen. Weliswaar wordt door de toegepaste, overigens zeer vindingrijke, formule het compensatiebedrag gemodificeerd, doch dat doet ten aanzien van het principe weinig af.

Ook daar waar grote potentiële winstmogelijkheden aanwezig zijn, zou toch worden gecompenseerd indien de onderneming er niet in slaagde deze winstpositie te realiseren.

Hier is dan wel sprake van een hellend vlak.

Niet de ongelijke concurrentiepositie als gevolg van exogene omstandigheden wordt dan bestreden door het Bedrijfsfonds, maar conjuncturele schommelingen, slechte bedrijfsvoering, etc. zouden in wezen worden gecompenseerd.

Op grond hiervan lijkt het voor de hand te liggen dat de conclusie onder a. de meest voor de hand liggende is en in de gegeven omstandigheden voor wat betreft het doel van het Bedrijfsfonds ook de juiste.

7. Voorts dient erop te worden gewezen dat het Bedrijfsfondsbestuur aan een compensatie de voorwaarde stelt dat een plan wordt opgesteld en uitgevoerd dat tot *structurele verbetering* zal strekken.

Hier kan op een ernstig probleem worden gestuit. Verschillende dagbladtitels zullen structureel dienen te worden beoordeeld binnen het ondernemingsgebeuren. Er zijn voorbeelden van afzonderlijke titels die verlieslijdende exploitaties hebben doch die stellig, door een beter gecoördineerde organisatie binnen de onderneming, tot betere resultaten zouden komen.

De structurele aanpak kan zich dus niet beperken tot ieder blad afzonderlijk doch zal ook ondernemings- of concernsgewijs dienen te geschieden, wil hij tenminste effect sorteren.

In het advies wordt daarvan echter nergens melding gemaakt en wordt er steeds van uitgegaan dat iedere aanvraag als een afzonderlijke entiteit behandeld en structureel verbeterd dient te worden (zie pagina's 28 en 29).

Gevreesd moet worden dat hiermede het doel voorbijgeschoten wordt en er van diverse "structurele verbeteringen" weinig terecht zal komen indien deze niet in ondernemingsverband beoordeeld en tot stand worden gebracht.

8. Aansluitend op punt 7. valt op te merken dat *compensatiegelden*, die dan wel aan een verlieslijdende titel worden toegekend, *in wezen het exploitatieresultaat van de onderneming ten goede komen!* Het zou denkbaar zijn dat het voor een onderneming vruchtbaarder is enige verlieslijdende titels te exploiteren, dan door interne reorganisatie de verlieslijdendheid van deze titels op te heffen.

Deze gedachtengang leidt ertoe dat bij het toekennen van compensatiegelden ook het ondernemings/concernresultaat bij de overwegingen dient te worden betrokken. In ieder geval zal de relatie tussen het resultaat van de afzonderlijke titels en dat van de geconsolideerde verlies- en winstrekening moeten worden erkend.

9. Binnen dit ondernemings/concernverband worden vele *huis-aan-huis-bladen* uitgegeven. Diverse daarvan zijn nauw vervlochten, middels combinatietarieven, met de uitgegeven dagbladtitels. Bij structurele verbeteringsplannen kunnen dit soort combinaties niet buiten beschouwing worden gelaten. Hetgeen ook het geval dient te zijn bij iedere compensatie-aanvraag zelf. De wisselwerking onderling en de invloed daarvan op het resultaat van de dagbladtitel is onmiskenbaar. Hieraan kan niet worden voorbijgegaan.

10. Indien men, om welke reden ook, de hierboven onder 7, 8 en 9 genoemde omstandigheden of factoren buiten beschouwing wenst te laten is de mogelijkheid aanwezig dat de compensatieregeling op een oneigenlijke wijze zal gaan worden toegepast, tot onbillijkheden zal gaan leiden en tevens het doel om, door middel van tijdelijke compensatiegelden, te geraken tot een economisch-structurele verbetering niet of onvoldoende tot zijn recht zal komen.

Aanbeveling

Voorgaande tien kanttekeningen zijn opgesteld teneinde te voorkomen dat bij de uitwerking en toepassing van de Compensatie Regeling Dagbladen mogelijkheden voor misbruik of concurrentievervalsing binnensluipen.

De Nederlandse Nieuwsbladpers dringt er met klem op aan dat voorgaande kanttekeningen bij de uitwerking van de compensatieregeling worden betrokken.

15 april 1982

Commentaar van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers op de "tien kanttekeningen" van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP)

ad 1. De compensatieregeling voor dagbladen is uitsluitend op afzonderlijke dagbladen gericht. Dit impliceert dat ook ingeval een dagblad onderdeel vormt van een concern dat meerdere bladen uitgeeft, uitsluitend de resultaten van de afzonderlijke exploitatie van het dagblad worden beoordeeld. Indien die resultaten daartoe aanleiding geven kan het afzonderlijke dagblad voor compensatie in aanmerking komen. Eén van de voorwaarden die daarvoor gelden is wel, dat de exploitatie van het dagblad in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid moet kunnen worden onderscheiden.

ad 2. In de richtlijnen van bijlage 1 bij de beschikking die wij in dit advies in ontwerp aanreiken, beogen wij toerekeningsvoorschriften te geven. Deze voorschriften hebben tot doel, met betrekking tot alle bladen binnen de regeling zoveel mogelijk gelijke regels te geven voor de berekening van hun afzonderlijke exploitatieresultaat. De regels zijn erop gericht "versluierde verschuivingen" binnen de onderneming "waardoor kunstmatige verliezen zouden kunnen worden gecreëerd" te voorkomen.

ad 3. Wij onderschrijven de opvatting van de NNP dat de criteria voor de wijze van bepaling van kosten en opbrengsten openbaar moeten worden gemaakt. Uitgaande van deze opvatting hebben wij in dit advies aanbevolen de criteria vast te leggen in een bijlage (bijlage 1) bij de beschikking volgens welke de compensatieregeling van kracht zou kunnen worden. Zowel de beschikking als de bijlagen en de daarbij gegeven toelichting dienen, zo hebben wij in dit advies aanbevolen, te worden gepubliceerd. Door de publikatie van het onderhavige advies en het daarin geformuleerde ontwerp van de criteria (bijlage 1 bij de beschikking) wordt reeds de mogelijkheid geboden dat ook niet bij de dagbladuitgeverijen betrokken instanties de ontwerp-criteria toetsen.

ad 4. De richtlijnen van bijlage 1 bij de in dit advies opgenomen beschikking bevatten richtlijnen ten aanzien van het toerekenen van een vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen (punt 14). Volgens deze richtlijnen wordt het vermogen aan bedrijfsonderdelen, w.o. aan de afzonderlijke exploitatie van het betrokken dagblad, toegerekend naar rato van de omzet. In andere kostenposten mag geen vergoeding voor het eigen vermogen worden opgenomen.

ad 5. Met de vraag in hoeverre kopbladen van dagbladen of edities als afzonderlijke exploitaties zouden kunnen gelden en op die grond tot de compensatieregeling zouden kunnen worden toegelaten, hebben wij in dit advies rekening gehouden (zie artikel 2, eerste lid onder c., met de toelichting daarop). Wij leggen er hier de nadruk op dat de regeling naar ons oordeel alleen dient open te staan voor dagbladen met een zelfstandige redactie en met een exploitatie die in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid kan worden onderscheiden.

Per geval zal moeten worden beoordeeld of de dagbladen die een aanvraag voor een compensatie-uitkering hebben ingediend ook aan deze voorwaarden voldoen. Wij betrekken dit punt ook in ons advies over elke afzonderlijke aanvraag aan de minister van CRM, die dan de beslissing tevens hierover zal nemen. Bij voortzetting van de compensatieregeling ook voor de boekjaren na 1981, zullen wij bezien op welke wijze de desbetreffende voorwaarden genuanceerd of verfijnd kunnen worden.

Overigens tekenen wij hier nog aan dat wij de door de NNP gesignaleerde kans op gelegenhedskopbladen gering achten, omdat een beperkte regionale uitgave naar verwachting niet snel onder de in de beschikking (in artikel 2, eerste lid onder b) aangegeven grens voor de spreidingsdichtheid van .25 zal blijven.

ad 6. De NNP vraagt zich in deze kanttekening in feite af of de compensatieregeling een structurele dan wel een conjuncturele maatregel vormt. Wij hebben ons gerealiseerd dat de toelatingsgrenzen van de regeling vastgesteld zijn op basis van gegevens over de periode, waarin de dagbladpers als geheel in een relatieve hoogconjunctuur verkeerde.

Dit impliceert dat bladen die in die periode in een rendabele positie verkeerden, bij verslechtering van de algemene conjunctuur minder rendabel respectievelijk verlieslijdend geworden kunnen zijn. De vraag of, ingeval die mogelijkheid zich zou voordoen, de grenzen zouden moeten worden bijgesteld en of de regeling daarmee dan een conjuncturele maatregel zou vormen, kunnen wij op voorhand niet beantwoorden. Zoals wij reeds in ons nadere advies van 27 november 1981 tot uitdrukking hebben gebracht, heeft de onderhavige regeling een experimenteel karakter. Het tot dusver verrichte onderzoek, uitgevoerd op basis van beschikbare gegevens, heeft geen nader antwoord gegeven op de vraag naar de oorzaken van verlieslijdendheid van dagbladen anders dan oplage in combinatie met geografische verspreiding. Met het oog daarop en ook gelet op andere vraagpunten en bezwaren die met betrekking tot de ontworpen regeling kunnen worden aangevoerd, hebben wij dit experimentele karakter aanbevolen.

Bij de uitvoering van de regeling met de aanvullende maatregelen kunnen nadere gegevens beschikbaar komen door middel waarvan de regeling verder kan worden verfijnd. Dergelijke nadere gegevens zullen wellicht ook meer inzicht geven in oorzaken van verlieslijdendheid. In dat verband kan tevens worden bezien of de toelatingsgrenzen van de regeling bijstelling behoeven.

ad 7. Wij onderkennen dat het in een aantal gevallen nodig zal zijn dat de toekomstplannen van afzonderlijke dagbladexploitaties binnen een concern ook op concernniveau beoordeeld worden en tot stand worden gebracht. De door ons beoogde regeling sluit een dergelijke mogelijkheid niet uit, zoals b.v. moge blijken uit de bepaling in artikel 5, vierde lid, van de in dit advies aanbevolen beschikking. Krachtens die bepaling zijn aanvragers verplicht inzage te geven in alle boeken en bescheiden ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en van de controle op de naleving van de voorwaarden van de regeling. Ingeval de gevraagde documenten berusten onder het concern, waarin een dergelijk blad is opgenomen, zal de aanvrager al het nodige in het werk moeten stellen de inzage mogelijk te maken.

De bepaling inzake het project dat bij de aanvraag dient te worden gevoegd (artikel 6, eerste lid) sluit voorts niet uit dat in het kader van dat project structuurverbeterende maatregelen worden nagestreefd die mede op concernniveau tot stand worden gebracht.

ad 8. De NNP wijst op de mogelijkheid dat het voor een onderneming met het oog op de compensatieregeling vruchtbaarder is enige verlieslijdende titels te exploiteren dan door interne reorganisatie de verlieslijdendheid van deze titels op te heffen. Een dergelijke mogelijkheid kan de doelstelling van de regeling, het handhaven respectievelijk het bevorderen van een pluriform perswezen, ten goede komen.

Wij tekenen hierbij voorts nog aan dat in de in dit advies aanbevolen richtlijnen voor de berekening van het exploitatieresultaat (bijlage 1 beschikking) ook een richtlijn is opgenomen die voorziet in nader onderzoek indien zich voor bepaalde onderdelen van het exploitatieresultaat sterke afwijkingen zouden voordoen in verhouding tot andere dagbladen. Dit nadere onderzoek kan ertoe leiden dat bij het beoordelen van de aanvraag van andere bedragen voor de desbetreffende kosten- of opbrengstenpost wordt uitgegaan.

ad 9. Zoals uit bijlage 1 bij de in dit advies aanbevolen beschikking moge blijken, zijn de daarin gegeven richtlijnen er mede op gericht de exploitaties van huis-aan-huis-bladen te onderscheiden van die van de dagbladen die voor de compensatieregeling in aanmerking beogen te komen. Dit onderscheid dient naar ons oordeel niet alleen in acht te worden genomen bij het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkering. Ook zullen mogelijke combinaties van huis-aan-huis-bladen met dagbladen niet buiten beschouwing kunnen blijven bij het beoordelen van structurele verbeteringsplannen van dagbladen die een compensatie-uitkering willen ontvangen respectievelijk ontvangen hebben. Uitgangspunt bij het opstellen en uitvoeren van deze plannen zal moeten zijn de gerichtheid van die dagbladen op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het afzonderlijke dagblad als zodanig. Hierop zal bij het uitvoeren van de regeling moeten worden toegezien.

ad 10. De in de kanttekeningen 7, 8 en 9 genoemde omstandigheden of factoren zullen, zoals in het voorgaande is opgemerkt, bij het uitvoeren van de compensatieregeling niet buiten beschouwing blijven. Tevens memoreren wij in dit verband nog de door ons aanbevolen voorwaarde (vastgelegd in artikel 6, derde lid, van de in dit advies aanbevolen beschikking) waarin is bepaald dat de rechtspersonen die ten behoeve van hun dagbladen voor de compensatieregeling in aanmerking komen, alsmede de eventuele andere daarmee in concernverband verbonden rechtspersonen, zich dienen te onthouden van die lezers- of advertentiewerving, die de positie van andere qua functie en marktpositie vergelijkbare persorganen wezenlijke schade zou toebrengen, zulks op straffe van stopzetting of terugvordering van de compensatie-uitkeringen.

Ook wijzen wij erop dat de door ons aanbevolen beschikking eveneens de bepaling bevat (in artikel 5, tiende lid), volgens welke een compensatiebedrag eerst wordt uitgekeerd nadat een schriftelijke mededeling van de aanvrager en – indien de aanvrager onderdeel van een concern vormt – van de centrale leiding van het concern is ontvangen dat de financiële steun met de voorwaarden, w.o. de vorengenoemde voorwaarde, wordt aanvaard.

Advies van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur over de compensatieregeling dagbladen d.d. 11 november 1982

Mijnheer de minister,

Namens het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers wil ik u hierbij in kennis stellen van de bezorgdheid die in ons bestuur is ontstaan over het uitblijven van de beslissing over het in werking treden van de compensatieregeling voor dagbladen met de aanvullende maatregelen.

Bij brief van 7 september jl. legden wij uw ambtsvoorganger van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk ons advies voor over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van bedoelde regelingen. In dat advies reikten wij onder meer een ontwerp-tekst aan voor een wijziging van de huidige statuten van het fonds en voor een beschikking, door middel waarvan de regelingen spoedig van kracht zouden kunnen worden.

Reeds eerder, t.w. bij brief van 22 april 1982, had minister Van der Louw van CRM aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal laten weten de compensatieregeling voor dagbladen met de daarbij behorende aanvullende maatregelen onder de daarbij door ons bestuur genoemde voorwaarden met terugwerkende kracht tot 1 januari 1981 te zullen invoeren.

Na ons bestuur per brief van 24 mei d.o.v. gevraagd te hebben te adviseren over de nadere financieel-technische en juridische uitwerking van deze regelingen, nodigde uw ambtsvoorganger van CRM mij uit voor een gesprek hierover, welk gesprek op 1 juli jl. plaatsvond. In dat gesprek legde hij mij met het oog op zorgwekkende geluiden over economische problemen in de dagbladpers de vraag voor, of er mogelijkheden zijn spoed te betrachten met het nadere advies. In mijn antwoord daarop bracht ik de bereidheid van ons bestuur tot uitdrukking, spoedig het advies te zullen uitbrengen, zoals wij ook steeds hebben getracht met voortvarendheid onze werkzaamheden in dit verband te vervullen.

Bij bovengenoemde brief van 7 september jl. reikten wij uw ambtsvoorganger dit nadere advies aan. Van de ontvangst van dit advies maakte hij vervolgens melding in zijn rede voor de jaarvergadering van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) op 9 september d.o.v. Hij voegde aan die mededeling nog het volgende toe:

"Bij het advies is ook een concept-tekst voor de ministeriële beschikking gevoegd, die weldra mogelijk moet maken dat dagbladen compensatie aanvragen. Ik kan u zeggen dat het mijn ernstig voornemen is om op zeer korte termijn de beschikking te doen uitgaan. Dat zal betekenen dat de compensatie-uitkeringen voor 1981 niet later dan eind 1982 zullen worden verleend. We zullen snel werken. Dat zeg ik u toe, want verdere vertraging is ongewenst, gezien de problemen waar menig dagblad mee wordt geconfronteerd."

In dit verband tekenen wij voorts aan, dat ook in het in oktober jl. afgesloten Regeerakkoord is vastgelegd dat de compensatieregeling voor de pers nog in 1982 tot uitbetaling moet komen (punt 9 van de paragraaf "Medialeidend" van het rapport van Werkgroep B, welk rapport integraal onderdeel van het Regeerakkoord vormt).

Wij maken u erop attent dat, nu de compensatieregeling met de aanvullende maatregelen thans nog niet in werking zijn getreden, het niet meer mogelijk is nog in 1982 uitkeringen op basis van de compensatieregeling te verlenen, indien de regeling wordt uitgevoerd volgens de door ons bestuur aanbevolen procedure. Die procedure, uitgewerkt in ons advies van 7 september jl., houdt in dat de desbetreffende dagbladen tot twee maanden na het in werking treden van de regeling de gelegenheid hebben, aanvragen voor uitkeringen bij ons bestuur in te dienen (art. 5, eerste lid, van de ontwerp-beschikking). De uitkeringen worden dan eerst na het verstrijken van die twee maanden verleend (art. 9, tweede lid), omdat het dan pas mogelijk is de hoogte van de afzonderlijke uitkeringen vast te stellen.

In aansluiting op een opmerking in ons advies van 7 september jl., delen wij u ten slotte mede dat wij ons gaarne beschikbaar houden om u bij de nadere beschouwing van de door ons aanbevolen statutenwijziging en beschikking verder van advies te dienen, ingeval die beschouwing aanleiding zou geven tot wijzigingen van principiële aard. Indien de thans opgetreden vertraging bij het effectueren van bedoelde regelingen het gevolg is van het overwegen van dergelijke wijzigingen, stellen wij het in het bijzonder op prijs met u hierover nader overleg te voeren, zulks ter bespoediging van het in werking treden van de regelingen. De urgentie van de economische problemen in de dagbladpers vraagt thans in toenemende mate om een dergelijke bespoediging.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J. W. Schoonderbeek,
voorzitter

Statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 28 december 1982 zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 januari 1983, nr. 11

Heden acht en twintig december negentienhonderd twee en tachtig verscheen voor mij, mr. dr. Willem Gerardus Cornelius Maria Lourijzen, notaris ter standplaats te 's-Gravenhage: de heer drs. René Edouard Marie Asselbergs, plaatsvervangend hoofd van de afdeling Algemene Beleidsontwikkeling van de Directie Radio, Televisie en Pers van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, wonende te Zoetermeer, Waterland 3, volgens zijn verklaring ten deze handelende als lasthebber – blijkens een onderhandse akte van volmacht, welke na voor echt-erkenning overeenkomstig de wet aan deze akte zal worden gehecht – van de heer mr. drs. Leendert Cornelis Brinkman, minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, wonende te Leiden, Damastroos 10, die de last verstrekte in zijn gemelde hoedanigheid van minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, als zodanig belast met de zaken van de pers, als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de statuten van de te Rijswijk (Zuid-Holland) gevestigde stichting: Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers.

De comparant, handelend als gemeld, verklaarde overeenkomstig artikel 24 van de statuten van genoemde stichting, gehoord het bestuur van genoemde stichting en de Persraad, de statuten van genoemde stichting in dier voege te wijzigen, dat deze voortaan luiden als volgt:

Artikel 1

De stichting draagt de naam: Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, verder te noemen: de stichting en is gevestigd te Rijswijk (Zuid-Holland).

Artikel 2

1. Waar in deze statuten gesproken wordt van de minister, is daarmee bedoeld de minister belast met de zaken van de pers.

2. Voor deze statuten wordt verstaan onder:

- a. "dagbladen": ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
- b. "nieuwsbladen": minder dan zes keer per week, niet in koppelverkoop met een of meer dagbladen, verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in losse verkoop verkrijgbare kranten;
- c. "opinie-weekbladen": onafhankelijke weekbladen, die tegen abonnementsstarief en tevens in, over het gehele land uitgezette, losse verkoop verkrijgbaar zijn en die de maatschappelijke actualiteit in haar algemeenheid op de voet volgen met analyse, commentaar en achtergrondinformatie in het belang van de opinievorming op staatkundig gebied.

Artikel 3

1. De stichting heeft tot doel – in het belang van de pluriformiteit van de pers als nader omschreven in artikel 4, eerste lid – binnen de financiële mogelijkheden bedoeld in artikel 7 en volgens de in artikel 8 voorgeschreven procedure, mede te werken aan het, op een daartoe gedane aanvraag, verlenen van financiële bijstand ten behoeve van in artikel 2, lid 2, omschreven persorganen, voor zover deze in de Nederlandse taal in Nederland worden uitgegeven en door een zelfstandige redactie op basis van een tussen de uitgever en de redactie van elk persorgaan gesloten (hoofd)redactiestatuut worden geredigeerd.
2. Onder de in het vorige lid bedoelde financiële bijstand wordt verstaan kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten alsmede financiële bijdragen à fonds perdu. Financiële bijdragen à fonds perdu kunnen uitsluitend worden verleend ten behoeve van in artikel 5, lid 2, bedoelde projecten die met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten niet op doeltreffende wijze kunnen worden uitgevoerd.
3. De stichting heeft eveneens tot doel om in andere gevallen dan in de vorige leden bedoeld, mee te werken aan het verlenen van financiële bijstand in het belang van de pluriformiteit van de pers – als nader omschreven in artikel 4, lid 1 – krachtens door de minister te stellen regelen.

Artikel 4

1. Financiële bijstand als in artikel 3 bedoeld strekt tot het in stand houden van de bestaande pluriformiteit, voor zover die uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische maatschappij van belang is, in afwachting van de vaststelling – na de behandeling van een nota van de regering ter zake in de Tweede Kamer der Staten-Generaal – van het beleid van de regering ten aanzien van de massamedia.
2. Alle financiële bijstand wordt verstrekt onder het voorbehoud, dat de voorwaarden, waaronder zij is verleend kunnen worden gewijzigd na de in het eerste lid bedoelde vaststelling van het regeringsbeleid, met dien verstande dat uitvoering van het (de) reorganisatieplan(nen) waarvoor financiële bijstand is verleend, daardoor niet in gevaar wordt gebracht, zulks ter beoordeling van het bestuur.

Artikel 5

1. Financiële bijstand als in artikel 3 bedoeld kan worden verstrekt ten behoeve van de uitgave van de in artikel 2, lid 2, bedoelde persorganen, indien de continuïteit van de exploitatie van het betrokken blad in gevaar is of kan komen en financiële steunverlening door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van de regeling Bijzondere Financiering niet of niet in voldoende mate mogelijk is.
2. De financiële bijstand wordt slechts verleend op basis van een door de verantwoordelijke uitgever ingediend en door het bestuur van de stichting aanvaard project, dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode.

Artikel 6

De middelen van de stichting bestaan uit:

- a. het uit 's Rijks kas afgezonderde bedrag bij de oprichting van de stichting;

- b. andere door de minister toegewezen of nog aan te wijzen middelen;
- c. andere wettige baten.

Artikel 7

De minister bepaalt elk jaar tot welk bedrag in totaal in dat jaar financiële bijstand ten laste van de stichting kan worden verleend.

Artikel 8

1. Aanvragen tot verlening van financiële bijstand worden gericht tot het bestuur van de stichting.
 2. Na ontvangst van een aanvraag publiceert het bestuur een korte mededeling daarover, zonder vermelding van in de aanvraag opgenomen vertrouwelijke gegevens.
 3. De door het bestuur in behandeling genomen aanvragen voor financiële bijstand worden onderzocht door een door de minister aan te wijzen bankinstelling, die ook de verleende financiële bijstand voor de stichting beheert.
 4. Het bestuur toetst de aanvraag aan de criteria, vermeld in de artikelen 2 tot en met 5, en brengt aan de minister advies uit over de aanvraag voor financiële bijstand, waarbij ook het rapport, dat ter zake door de in het vorige lid bedoelde bankinstelling aan het bestuur is uitgebracht, aan de minister wordt overgelegd.
 5. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur mede.
 6. De beslissing van de minister alsmede de motivering die daartoe heeft geleid worden gepubliceerd. Indien de beslissing van de minister afwijkt van het door het bestuur uitgebrachte advies, wordt ook het advies van het bestuur, te zamen met de beslissing van de minister, gepubliceerd.
 7. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.
- In alle gevallen geldt, dat bij publikatie gegevens van vertrouwelijke aard achterwege blijven.

Artikel 9

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit zeven leden, die door de minister worden benoemd en ontslagen.
2. De minister wijst uit de leden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter aan.
3. De minister benoemt, in overleg met het stichtingsbestuur, een secretaris en een plaatsvervangend secretaris.
4. De benoeming van de leden geschiedt telkens voor een periode van twee jaar. De leden die in de loop van de tweejarige periode zijn benoemd treden tegelijk met de andere leden af. De leden zijn terstond herbenoembaar.
5. Bij gemeenschappelijke beschikking van de minister en de minister van Financiën kan aan de leden een vergoeding ten laste van de middelen van de stichting worden toegekend.

Artikel 10

De voorzitter of diens plaatsvervanger en de secretaris of diens plaatsvervanger vertegenwoordigen gezamenlijk de stichting in en buiten rechte.

Artikel 11

1. Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig acht of wanneer ten minste twee bestuursleden daarom verzoeken. In het laatste geval wordt de vergadering niet later dan vier weken na ontvangst van het verzoek gehouden.
2. De plaats van de bijeenkomst wordt door de voorzitter bepaald.

Artikel 12

De voorzitter of, bij diens afwezigheid, de plaatsvervangend voorzitter is belast met de leiding van de bestuursvergaderingen en draagt zorg voor de handhaving van de statuten en andere voor de stichting geldende regelen en bepalingen.

Artikel 13

1. De oproep voor de te houden vergaderingen wordt door de secretaris ten minste tien dagen voordat de vergadering plaatsvindt verzonden met vermelding van de agendapunten. In spoedeisende gevallen, ter beoordeling van de voorzitter, kan hiervan worden afgeweken.
2. Voorstellen van een of meer leden worden als onderwerp op de agenda vermeld, indien zij uiterlijk veertien dagen vóór de datum van de vergadering ter kennis van de secretaris zijn gebracht. De laatste zin van lid 1 van dit artikel is hier mede toepasselijk.

Artikel 14

De secretaris voert onder toezicht van de voorzitter de correspondentie, houdt de notulen en beheert het archief van de stichting.

Artikel 15

In de vergaderingen van het bestuur wordt op verzoek van de in artikel 8, derde lid, bedoelde bankinstelling een vertegenwoordiger van die instelling in de gelegenheid gesteld het resultaat van het in die bepaling bedoelde onderzoek toe te lichten.

Artikel 16

1. Voor een bestuursbesluit is de aanwezigheid van ten minste vijf leden vereist.
2. Alle besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Staken de stemmen, dan beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 17

De leden van het bestuur zijn gehouden tot geheimhouding van alle te hunner kennis gebrachte gegevens, die met de aanvragen voor financiële bijstand verband houden.

Artikel 18

1. Het bureau van de stichting staat onder leiding van de secretaris, zulks onder toezicht van de voorzitter.
2. De arbeidsvoorwaarden van de werknemers van de stichting worden vastgesteld door het bestuur, onder goedkeuring van de minister.
3. De kosten van het bureau komen ten laste van de middelen der stichting.

Artikel 19

Het bestuur zendt jaarlijks aan de minister een verslag van de werkzaamheden van de stichting zonder dat daarin gegevens van vertrouwelijke aard over individuele ondernemingen worden vermeld, welk verslag door de minister wordt gepubliceerd.

Artikel 20

Het boekjaar van de stichting valt samen met het kalenderjaar.

Artikel 21

De begroting van de stichting wordt door het bestuur bij de minister ingediend voor één mei van het jaar voorafgaande aan dat, waarop zij betrekking heeft.

Artikel 22

1. Telkenjare zendt het bestuur voor één mei de rekening over het boekjaar dat op één en dertig december daaraanvoorafgaande is geëindigd, vergezeld van een daarop betrekking hebbend accountantsrapport, bij de minister in. Goedkeuring van de jaarrekening door de minister houdt in décharge aan het bestuur voor het in dat boekjaar gevoerde beleid.
2. De minister, de minister van Financiën en de Algemene Rekenkamer zullen te allen tijde in staat worden gesteld desgewenst door boekonderzoek of anderszins die inlichtingen in te winnen of te doen inwinnen die zij noodzakelijk achten.

Artikel 23

Richtlijnen voor de werkzaamheden van de stichting worden door de minister vastgesteld.

Artikel 24

Wijzigingen in de statuten worden door de minister aangebracht, gehoord het bestuur en de Persraad.

Artikel 25

1. De minister besluit over de ontbinding van de stichting, al of niet op voordracht van het bestuur.
2. Het op het moment van de ontbinding aanwezige bestuur is met de vereffening belast. De minister kan anderen als vereffenaars aanwijzen.
3. Het na de vereffening aanwezige batige saldo wordt in 's Rijks schatkist gestort.

De comparant is mij, notaris, bekend.

Waarvan akte.

Verleden te 's-Gravenhage, ten tijde als in het hoofd dezer akte is gemeld. Na zakelijke opgave van de inhoud van deze minuut-akte aan de comparant heeft deze verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Vervolgens is deze akte na beperkte voorlezing door de comparant en mij, notaris, ondertekend.

Getekend: R. E. M. Asselbergs;
W. Lourijzen

Besluit Compensatieregeling Dagbladen d.d. 5 januari 1983, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 januari 1983, nr. 11

RTP 78457

Besluit houdende regelen betreffende een compensatieregeling voor dagbladen en aanvullende steunmaatregelen voor de pers ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers

5 januari 1983/Nr. 78457 Directie Radio, Televisie en Pers

De minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Overwegende dat het voor een pluriforme informatievoorziening en opinievorming in een democratisch staatsbestel wenselijk is dat de overheid in haar beleid ten aanzien van de pers voorwaarden schept voor een verscheidenheid in het perswezen;

dat het in het kader van dat persbeleid wenselijk is de bestaande vorm van financiële steunverlening ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers uit te breiden met een compensatieregeling voor dagbladen en met aanvullende maatregelen;

dat deze uitbreiding van de financiële steunverlening aan de pers met het oog op het experimentele karakter daarvan een beperkte werkingsduur zal hebben;

Gezien de adviezen van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 27 november 1981 en d.d. 7 september 1982;

Gehoord de Persraad,

Besluit:

§ 1. Begripsbepaling

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de minister: de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
- b. het bestuur: het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers;
- c. de statuten: de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, laatstelijk gewijzigd bij notariële akte d.d. 28-12-1982 (Staatscourant nr.);
- d. dagbladen: ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in de losse verkoop verkrijgbare kranten.

§ 2. De compensatieregeling voor dagbladen

Artikel 2

1. Aan dagbladen kunnen compensatie-uitkeringen worden verstrekt indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a. de exploitatie van het dagblad over het boekjaar 1981, berekend overeenkomstig de in bijlage 1 bij dit besluit aangegeven richtlijnen, heeft in een verlieslijdende positie verkeerd;
- b. het dagblad had begin 1981 een gemiddelde betaalde oplage van ten hoogste 150.000 exemplaren en had tevens begin 1981 een spreidingsdichtheid van ten hoogste .25;
- c. het dagblad wordt in de Nederlandse taal in Nederland uitgegeven, wordt geredigeerd op basis van een tussen de uitgever en de redactie van het dagblad gesloten (hoofd)redactiestatuut en de redactionele inhoud wordt voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie vervaardigd;
- d. de exploitatie van het dagblad wordt in administratief-organisatorische zin als een zelfstandige eenheid onderscheiden.

2. a. Onder de in het eerste lid, onder b, bedoelde gemiddelde betaalde oplage begin 1981 wordt verstaan de som van het gemiddeld aantal abonnementen berekend over het eerste kwartaal van 1981 en de gemiddelde losse verkoop in het jaar voorafgaande aan 1 april 1981.

b. Onder de in het eerste lid, onder b, bedoelde spreidingsdichtheid wordt verstaan het percentage van de totale oplage van een dagblad verkocht op de thuismarkt van het blad, vermenigvuldigd met het dekkingspercentage op de thuismarkt.

c. De thuismarkt van een dagblad is het nodale gebied waarin dat blad zijn hoogste aantal abonnees heeft plus de omliggende nodale gebieden waarin het dekkingspercentage niet meer dan 15% verschilt van het nodale gebied waarin het blad zijn hoogste aantal abonnees heeft.

d. Onder nodale gebieden worden verstaan de gebieden aangegeven op de in bijlage 2 opgenomen kaart van Nederland.

e. Onder dekkingspercentage op de thuismarkt wordt verstaan het aantal abonnees in het gebied waarin het dagblad zijn hoogste oplage heeft gedeeld door het totaal aantal huishoudens in het betrokken gebied.

Artikel 3

1. Een compensatie-uitkering krachtens dit besluit wordt verstrekt in de vorm van een financiële bijdrage à fonds perdu.
2. De uitkering kan ineens of in gedeelten worden verstrekt.
Voorschotten worden niet verstrekt.

Artikel 4

1. De hoogte van de compensatie-uitkering, bedoeld in artikel 3, wordt bepaald op grond van de formule

$$S_i = F \left[2 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} \right] \cdot K_i$$

De symbolen hebben de volgende betekenis:

- S_i = het door dagblad i te ontvangen compensatiebedrag;
- O_i = de oplage van dagblad i begin 1981;
- D_i = de spreidingsdichtheid van dagblad i begin 1981;
- $O_{\max}$ = de toelatingsgrens voor de oplage: 150.000 exemplaren;
- $D_{\max}$ = de toelatingsgrens voor spreidingsdichtheid: .25;
- F = schaafactor, berekend volgens de in het tweede lid aangegeven methode;
- K_i = de waarde voor dagblad i van het aantal kilogrammen verbruikt papier voor redactionele tekst.
Onder redactionele tekst wordt verstaan de tekst van de inhoud van een dagblad die geen als zodanig aangeduide advertenties bevat.

2. De F -waarde en de K -waarde van de in het eerste lid genoemde formule worden berekend op basis van de in bijlage 3 aangegeven richtlijnen.

3. Voor de berekening van de uitkeringen wordt tevens als grondslag genomen 75% van het totaal van de in het boekjaar 1981 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen, van de in artikel 2 bedoelde dagbladen, die overeenkomstig artikel 5 een aanvraag hebben ingediend, onverminderd het bepaalde van artikel 9, derde lid.

4. De compensatie-uitkeringen aan de in artikel 2 bedoelde dagbladen zullen ten hoogste gelijk zijn aan 75% van het in het boekjaar 1981 geleden verlies, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen van het desbetreffende blad.

Artikel 5

1. Aanvragen tot verlening van compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3, worden door de rechtspersonen die direct de in artikel 2 bedoelde dagbladen uitgeven, binnen twee maanden na de datum waarop deze beschikking in werking is getreden ingediend bij het bestuur.

2. De aanvraag gaat vergezeld van

- a. de naam en het adres van de rechtspersoon die de aanvraag indient en die de uitgaverechten bezit van het desbetreffende dagblad;
- b. een omschrijving van de juridische structuur van de bij de aanvraag betrokken onderneming(en);
- c. een omschrijving van de juridische en economische verhoudingen indien de rechtspersoon die de aanvraag indient in concernverband verbonden is met één of meer andere rechtspersonen;
- d. gegevens over de wijze waarop het dagblad volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen zijn in artikel 2, eerste lid onder a, bedoelde verlieslijdende positie heeft berekend, alsmede het accountantsrapport over de jaarrekening van de onder a bedoelde rechtspersoon;
- e. gegevens over de oplage en verspreiding van het dagblad voor de bepaling van de positie van het blad ten opzichte van de grenzen aangegeven in artikel 2, eerste lid onder b;
- f. accountantsverklaringen betreffende de onder d en e bedoelde gegevens;
- g. gegevens over het in artikel 6, eerste lid, bedoelde project, omvattend de voorgenomen maatregelen gericht op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het dagblad;
- h. de schriftelijk vastgelegde visie van de betrokken (hoofd)redactie en de ondernemingsraad omtrent het in artikel 6, eerste lid, bedoelde project;
- i. het redactiestatuut van het dagblad en gegevens waaruit blijkt dat het dagblad een redactionele inhoud heeft die voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie wordt vervaardigd.

3. Indien de aanvraag niet vergezeld gaat van de in het tweede lid bedoelde bescheiden, moet uit de aanvraag blijken waarom deze niet zijn overgelegd.

4. De aanvrager verleent inzage aan door het bestuur aangewezen personen in alle boeken en bescheiden die nodig zijn ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en van de controle op de naleving van de aan de compensatie-uitkering verbonden voorwaarden. De aangewezen personen kunnen van deze documenten zonodig afschrift nemen.

Ingeval de gevraagde documenten berusten onder één of meer rechtspersonen waarmee de aanvrager in concernverband is verbonden, verbindt het concern zich de inzage mogelijk te maken.

De door het bestuur aangewezen personen zijn gehouden tot geheimhouding van alle gegevens waarvan zij door middel van deze inzage kennis dragen.

5. Het bestuur kan ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en voor het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkering onderzoek laten verrichten respectievelijk advies inwinnen. De aanvrager zal steeds medewerking verlenen aan de uitvoering van het onderzoek respectievelijk aan de voorbereiding van het advies.

6. Het bestuur brengt gemotiveerd advies over de aanvraag uit aan de minister.
7. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur en aan de indiener van de aanvraag mede.
8. Indien de minister voornemens is van het door het bestuur uitgebrachte advies af te wijken, brengt de minister het bestuur hiervan op de hoogte en stelt de minister het bestuur in de gelegenheid op het voornemen te reageren binnen een door de minister vastgestelde termijn.
9. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.
10. De compensatie-uitkering krachtens dit besluit wordt eerst beschikbaar gesteld, nadat de indiener van de aanvraag binnen drie weken een schriftelijke verklaring aan het bestuur heeft toegezonden, waarin wordt medegedeeld dat de financiële steun onder de voorwaarden op grond van dit besluit wordt aanvaard. Ingeval de aanvrager in concernverband met één of meer andere rechtspersonen is verbonden, wordt deze mededeling ook door de centrale leiding van het desbetreffende concern onderschreven.
11. Het bestuur ziet toe op de naleving van de voorwaarden die aan de krachtens dit besluit verstrekte financiële bijstand zijn verbonden en brengt hierover halfjaarlijks een rapport aan de minister uit.
12. De beslissing van de minister en het advies van het bestuur dat daaraan ten grondslag ligt en de eventuele reactie van het bestuur op een voornemen van de minister van het advies van het bestuur af te wijken worden, onverminderd het bepaalde in de Wet openbaarheid van bestuur, gepubliceerd. In het jaarverslag van het bestuur wordt een overzicht gegeven van de bedragen die ingevolge de beslissingen van de minister op basis van dit besluit worden verleend en van de dagbladen die deze bedragen hebben ontvangen.

Artikel 6

1. Een compensatie-uitkering krachtens deze regeling wordt slechts verleend op voorwaarde van de uitvoering van een door de in artikel 5, tweede lid onder a, bedoelde rechtspersoon ingediend project, dat maatregelen en beleidslijnen omvat die het dagblad na ontvangst en mede met behulp van de financiële steun in de komende jaren ten uitvoer beoogt te brengen en die gericht zijn op een structurele verbetering van de exploitatiepositie van het dagblad.
2. De rechtspersoon die een compensatie-uitkering krachtens deze regeling ontvangt, alsmede de eventuele andere rechtspersonen die met die rechtspersoon in concernverband verbonden zijn, dienen zich te onthouden van die lezers- of advertentiewerving die de positie van andere wat betreft functie en marktpositie met het desbetreffende dagblad vergelijkbare persorganen wezenlijke schade zou kunnen toebrengen.
3. De minister kan de financiële compensatie-uitkeringen krachtens deze regeling na advies van het bestuur beëindigen en kan de reeds uitgekeerde bedragen opeisen, indien:
 - a. enige voorwaarde van deze regeling niet wordt nagekomen;
 - b. de ter verkrijging van de compensatie-uitkeringen ingediende gegevens zodanig onjuist zijn dat een andere beslissing zou zijn genomen indien de juiste gegevens bekend waren geweest;
 - c. binnen een jaar na de datum waarop de compensatie-uitkering is verleend een surséance van betaling of een faillissement van de aanvrager is uitgesproken;
 - d. tijdens de looptijd van het project niet langer aannemelijk gemaakt kan worden dat het beoogde doel van een rendabele exploitatie bereikt zal kunnen worden.

§ 3. Verder onderzoek

Artikel 7

1. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de in par. 2 bedoelde compensatieregeling.
- b. Aan de verlening van de financiële compensatie-uitkeringen krachtens de in par. 2 bedoelde compensatieregeling wordt tevens de voorwaarde verbonden, dat de rechtspersonen die een compensatie-uitkering krachtens bedoelde regeling hebben ontvangen, naar vermogen medewerking aan het onderzoek zullen verlenen.
- c. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.
2. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe bij het bestuur ingediende gemotiveerde aanvraag voor maximaal $\frac{1}{3}$ van de kosten financiële bijstand worden verleend aan organisatie-onderzoek naar de oorzaken van de exploitatieresultaten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen en van andere dagbladen waarvan de exploitatie over het boekjaar 1981 volgens de in bijlage 1 van dit besluit aangegeven richtlijnen in een verlieslijdende positie heeft verkeerd of dreigde te komen.
- b. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, uitgezonderd die van het eerste lid en van het tweede lid onder g en h, van overeenkomstige toepassing.
3. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan onderzoek dat de persbedrijfstak als geheel ten goede komt, betreffende andere vraagstukken dan de in het eerste en het tweede lid bedoelde, mits die vraagstukken verband houden met de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

b. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.

§ 4. Financiële steun aan gezamenlijke projecten van persorganen

Artikel 8

1. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe gedane gemotiveerde aanvraag tevens financiële bijstand worden verleend aan projecten van meerdere in artikel 2, tweede lid, van de statuten omschreven persorganen gezamenlijk, gericht op verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen, mits die projecten passen in de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

2. De in het vorige lid bedoelde financiële bijstand kan uitsluitend worden verstrekt wanneer is vastgesteld dat financiële steunverlening aan bedoelde projecten door of vanwege de overheid of door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van andere regelingen niet of niet in voldoende mate kan worden verkregen.

3. Op de in het eerste lid bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing.

§ 5. Algemene bepalingen

Artikel 9

1. De minister maakt in de Staatscourant de bedragen bekend die voor enig kalenderjaar beschikbaar zijn voor het aangaan van verplichtingen uit hoofde van financiële steunmaatregelen bedoeld in dit besluit, op in dat kalenderjaar ingediende aanvragen.

2. De compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3 worden slechts verleend nadat de minister de in het eerste lid bedoelde bedragen bekend heeft gemaakt en nadat de in artikel 5, eerste lid, genoemde termijn voor het indienen van aanvragen is verstreken.

3. De som van de compensatie-uitkeringen, berekend volgens de bepalingen van artikel 4, zal ten hoogste gelijk zijn aan het bedrag dat de minister krachtens de bepaling van het eerste lid ten behoeve van die uitkeringen in het totaal beschikbaar heeft gesteld.
Indien de som van de berekende uitkeringen het door de minister voor de compensatieregeling beschikbaar gestelde totale bedrag overschrijdt, wordt dat verschil op de berekende afzonderlijke uitkeringen in mindering gebracht naar rato van de hoogte van de afzonderlijke uitkeringen.

4. Een aanvraag voor financiële bijstand als bedoeld in artikel 7, tweede lid, en artikel 8 van dit besluit, ofwel voor financiële steun à fonds perdu kan worden afgewezen indien door voorafgaande toekenningen de bedragen die voor in het desbetreffende kalenderjaar ingediende aanvragen beschikbaar zijn, zijn uitgeput dan wel die bedragen door toekenning overschreden zouden worden.

5. Met het oog op het bepaalde in het vierde lid worden aanvragen afgehandeld in de volgorde, overeenstemmend met de op elke aanvraag aangetekende datum van de dag waarop het secretariaat van het bestuur die aanvraag of het afschrift daarvan heeft ontvangen.

Artikel 10

Dit besluit kan worden aangehaald als: Besluit compensatieregeling dagbladen.

Artikel 11

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die van zijn plaatsing in de Nederlandse Staatscourant.

Rijswijk, 5 januari 1983.

De minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
L. C. Brinkman

Artikelsgewijze toelichting

Algemeen

In de considerans is vermeld dat het Besluit compensatieregeling dagbladen, wegens het experimentele karakter van deze vorm van financiële bijstand, een beperkte werkingsduur zal hebben.

Vooralsnog zal de regeling alleen worden toegepast over het jaar 1981. Het Bedrijfsfonds heeft er op gewezen dat de thans gekozen structurele criteria voor wat 1981 betreft op een aanvaardbare wijze kunnen onderscheiden tussen winstgevende en verlieslijdende kranten.

In de brief van 22 april 1982 van de minister van CRM aan de voorzitter van de Tweede Kamer is echter gesteld dat het in de bedoeling ligt de regeling voor drie jaren van kracht te doen zijn.

Aangezien thans nog niet te zeggen valt of toepassing van dezelfde criteria (als hierboven genoemd) op de exploitatie-uitkomsten over 1982 en te zijner tijd over 1983 tot vergelijkbare resultaten zal leiden – gelet ook op de economische ontwikkeling van de dagbladpers als geheel – heb ik er op advies van het Bedrijfsfonds de voorkeur aan gegeven de voor de toepassing van de regeling te hanteren criteria van jaar tot jaar opnieuw te bezien. De regeling over 1982 zou daarvoor medio 1983 in een nieuw Besluit kunnen worden

geregeld, terwijl eenzelfde procedure kan worden gevolgd bij de voorbereiding van de compensatieregeling over 1983 waarvoor de juridische basis medio 1984 zou kunnen worden geëffectueerd.

In het kader van deze regeling is voorts vooralsnog afgezien van het bieden van mogelijkheden voor financiële steunverlening ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers ten behoeve van de oprichting van nieuwe persorganen. De voorstellen van het Bedrijfsfonds dienaangaande zullen worden bestudeerd in samenhang met eerdere voorstellen van het fonds voor wijziging van zijn statuten (adviezen van 23-7-1980 en 18-12-1981) alsmede met voorstellen van de Werkgroep Perswet daaromtrent, zoals neergelegd in haar interim-rapport van 29-1-1982.

Artikel 2, eerste lid, onder c

Van de drie eigenschappen waaraan dagbladen die voor een compensatie-uitkering in aanmerking willen komen, krachtens deze bepaling moeten voldoen, gelden de eerste twee (Nederlandse taal in Nederland en redactiestatuut) ook voor de individuele steunverlening. De derde eigenschap: een voor ten minste 40% door de eigen zelfstandige redactie vervaardigde redactionele inhoud, is voor deze compensatieregeling geïntroduceerd, omdat deze regeling uitsluitend bedoeld is voor specifieke redactioneel zelfstandige dagbladen. Daartoe is in artikel 2, eerste lid onder d, ook bepaald dat de exploitatie van bedoelde dagbladen in administratief-organisatorische zin als een eenheid wordt onderscheiden.

Artikel 5, eerste lid

De bij het bestuur in te dienen aanvragen kunnen worden toegezonden aan het Secretariaat van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk Z.H.

Artikel 6, eerste lid

Het in dit artikel bedoelde project gericht op structuurverbetering van het desbetreffende dagblad wordt opgesteld en bij de aanvraag ingediend door de aanvrager zelf. Ook de uitvoering van het project geschiedt onder uitsluitende verantwoordelijkheid van de aanvrager zelf. Het bestuur zal in het kader van zijn advisering over de aanvraag beoordelen of het ingediende project een project vormt als bedoeld in artikel 6, eerste lid.

Artikel 7, tweede lid onder a

Alleen gemotiveerde aanvragen voor organisatie-onderzoek worden in behandeling genomen. Dit zijn aanvragen waarin onder meer een plan wordt uiteengezet voor de opzet en uitvoering van het onderzoek.

Bijlage 1 bij Besluit Compensatieregeling Dagbladen

Richtlijnen voor de berekening van het exploitatieresultaat van dagbladen, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid onder a

Met de in deze bijlage gehanteerde indeling en aanduidingen van kostensoorten, kostenplaatsen, opbrengstensoorten en opbrengstenplaatsen, worden de indeling en aanduidingen bedoeld, welke in de bedrijfsvergelijkende enquêtes van dagbladen gebruikelijk zijn. De berekening dient plaats te vinden aan de hand van de definitieve gegevens over 1981.

A. Voor de berekening van de kosten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. *Papier*

Opgegeven dient te worden het bruto papierverbruik in geld en in kilogrammen. Van belang is het papiergebruik voor de totale oplage, dus inclusief inschiet en gebruik voor acquisitie. Direct aanwijsbare kosten van opslag, waaronder veem- of magazijnkosten moeten worden inbegrepen.

2. *Zetten, drukken en verzendklaar maken*

Indien deze werkzaamheden door derden worden verricht dienen de door deze derden in rekening gebrachte kosten te worden opgegeven. Indien binnen een concern meerdere bladen worden gezet, gedrukt op één pers, respectievelijk verzendklaar worden gemaakt, dienen de kosten daarvan aan de afzonderlijke bladen te worden toegerekend. Deze kosten omvatten onder meer lonen, salarissen en sociale lasten van het betrokken personeel, afschrijvingen, kosten van verbruikte materialen en verzekeringspremies. De kosten voor drukken – in vele gevallen annex verzendklaar maken – worden als volgt toegerekend. Uitgegaan wordt van het standaard aantal uren voor het gebruik van de persen waarop het desbetreffende dagblad wordt gedrukt. Deze standaard wordt berekend op basis van de gemiddelde bezetting van de laatste vijf jaren van deze persen. Na overleg met het betrokken bedrijf kan een andere standaard worden vastgelegd ingeval het opgegeven aantal standaarduren sterk afwijkt van het gemiddelde van de andere bladen van het betrokken concern. Vervolgens worden de kosten gedeeld door het aantal standaardbezettingsuren. Deze deling levert de standaard uurkosten op. Aan ieder op de persen gedrukt blad worden nu de kosten toegerekend gelijk aan het werkelijk gedraaide aantal uren voor dat blad vermenigvuldigd met de standaard uurkosten.

3. *Externe expeditie*

In dit verband worden bedoeld alle kosten van vervoer tot de eerste aflegplaats. Indien de expeditie gezamenlijk met meerdere dagbladen wordt uitgevoerd dienen de kosten naar rato van het aantal gereden kilometers en aantal vervoerde kilogrammen over die bladen te worden verdeeld.

4. *Bezorging*

In dit verband worden bedoeld de kosten van bezorging bij abonnees, dus voornamelijk bezorglonen en lonen van inspecteurs. Deze kosten worden specifiek aan het desbetreffende blad toegerekend.

5. *Redactiekosten*

De redactiekosten dienen integraal en specifiek voor het desbetreffende blad te worden berekend. Indien meerdere bladen een gezamenlijke redactie voeren moeten de kosten naar rato van de oplage worden toegerekend. Indien binnen een concern een redactionele tekst van de redactie van een blad door de redactie van een ander blad op tariefbasis wordt overgenomen, kunnen de op basis van deze gehanteerde tarieven berekende bedragen als kosten worden toegerekend.

6. *Advertentie-acquisitie en -administratie*

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke advertentie-omzetten.

7. *Abonnementenacquisitie en -administratie*

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke oplagen.

8. *Huisvesting*

Huisvestingskosten worden naar rato van de omzet over samenwerkende bladen verdeeld.

9. *Afschrijving gebouwen*

Afschrijvingen op gebouwen worden berekend op basis van actuele waarde en levensduur.

10. *Afschrijving personen*

Afschrijvingen op personen worden berekend op basis van actuele waarde en levensduur.

11. *Overige afschrijvingen*

Overige activa kunnen vanwege hun kortere levensduur op basis van historische waarde worden afgeschreven.

12. Afschrijvingen algemeen

Voor iedere afschrijvingscategorie dient te worden aangegeven welk afschrijvingspercentage wordt gehanteerd.

13. Algemene leiding en dienstverlening

Indien meerdere bladen gebruik maken van de voorzieningen algemene leiding en dienstverlening worden de integrale kosten toegerekend naar rato van hun afzonderlijke omzetten.

14. Rente op vreemd vermogen

Rente op vreemd vermogen kan als kostenpost worden berekend.

Vermogenskosten worden aan de onderdelen van een concern toegerekend naar rato van de omzet.

B. Voor de berekening van de opbrengsten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. Abonnementsopbrengsten

Abonnementsopbrengsten kunnen specifiek worden toegerekend.

2. Advertentie-opbrengsten

Indien een advertentie slechts in één blad wordt geplaatst kunnen de advertentie-opbrengsten direct worden toegerekend. Wordt een advertentie in een combinatie van dagbladen of in een combinatie van dagbladen en andere uitgaven geplaatst dan gebeurt dit tegen een combinatietarief. Dit combinatietarief wordt toegerekend door middel van de volgende formule:

$$A_i^t = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^n A_i} \times C$$

De symbolen van de formule hebben de volgende betekenis:

A_i^t = toegerekende advertentie-opbrengsten voor blad i uit een combinatie van n bladen.

A_i = het advertentietarief voor losse plaatsing in blad i.

C = het combinatietarief bij plaatsing in de bladen A_1 t/m A_n .

Toelichting:

De formule verdeelt dus de opbrengsten tegen combinatietarief naar verhouding van de tarieven voor losse plaatsing in de afzonderlijke bladen.

C. Overige richtlijnen

1. Ten aanzien van incidentele kosten en opbrengsten zal per geval worden beslist of zij in de berekening van het exploitatieresultaat kunnen worden meegenomen. Bedoelde posten dienen expliciet en met een duidelijke omschrijving vermeld te worden.

2. Voor alle onderdelen van het exploitatieresultaat kan bij het beoordelen van de aanvraag volgens de in artikel 5 geregelde procedure worden nagegaan of zich sterke afwijkingen in verhouding tot andere dagbladen voordoen. Wanneer dat het geval is kan, na overleg met het betrokken blad, een nader onderzoek hiernaar worden ingesteld als bedoeld in artikel 5, vijfde lid. Met inachtneming van de resultaten van dit onderzoek kan het bestuur bij het beoordelen van de aanvraag uitgaan van andere bedragen voor de kostenplaats en -soort en de opbrengstenplaats en -soort ten aanzien waarvan sterke afwijkingen zijn vastgesteld.

Indeling van Nederland in z.g. afgeronde provincies, 49 verzorgingsgebieden en 80 nodale gebieden

De indeling van Nederland in 80 nodale gebieden aangegeven op de navolgende kaart is opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek in Den Haag en is te beschouwen als een detaillering van de indeling in 49 verzorgingsgebieden, opgesteld door het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit te Amsterdam, en eveneens aangegeven op de hierbij afgebeelde kaart.

- 1 Groningen
- 2 Winschoten-Veendam
- 3 Leeuwarden-Franeker-Dokkum
- 4 Sneek
- 5 Heerenveen
- 6 Smallerland
- 7 Assen-Hoogeveen
- 8 Meppel-Steenwijk
- 9 Emmen-Coevorden
- 10 Enschede-Hengelo
- 11 Zwolle-Kampen
- 12 Almelo
- 13 Deventer
- 14 Arnhem-Doetinchem
- 15 Nijmegen
- 16 Winterswijk-Zutphen
- 17 Apeldoorn
- 18 Tiel
- 19 Utrecht-Zeist-Woerden
- 20 Amersfoort
- 21 Amsterdam-Purmerend
- 22 Haarlem-Beverwijk-Velsen
- 23 Hilversum
- 24 Zaandam
- 25 Alkmaar
- 26 Enkhuizen-Hoorn
- 27 Den Helder-Schagen
- 28 Rotterdam-Schiedam
- 29 's-Gravenhage
- 30 Delft
- 31 Leiden-Alphen a.d. Rijn
- 32 Dordrecht
- 33 Gouda
- 34 Gorinchem
- 35 Middelburg-Vlissingen
- 36 Goes
- 37 Terneuzen-Hulst
- 38 Oostburg
- 39 Zierikzee
- 40 Eindhoven-Helmond
- 41 's-Hertogenbosch
- 42 Tilburg
- 43 Breda
- 44 Bergen op Zoom-Roosendaal en Nispen
- 45 Heerlen
- 46 Maastricht
- 47 Roermond-Weert
- 48 Venlo
- 49 Sittard-Geleen

Bijlage 3 bij Besluit Compensatieregeling Dagbladen

Richtlijnen voor de berekening van de F-waarde en de K-waarde van de in artikel 4, eerste lid genoemde formule voor de compensatieregeling dagbladen

1. Berekend wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van elk in artikel 2 bedoeld dagblad dat overeenkomstig artikel 5 een aanvraag heeft ingediend in 1981. Onder het redactionele gedeelte wordt verstaan dat gedeelte van de inhoud van een dagblad dat geen als zodanig aangeduide advertenties bevat.

De berekening van het papierverbruik voor het bedoelde redactionele gedeelte geschiedt als volgt. Vastgesteld worden het totale papierverbruik in kilogrammen in 1981 van het betrokken dagblad (a), het jaargemiddelde van het totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeelten per nummer in 1981 van het betrokken dagblad (b) en het jaargemiddelde van het aantal millimeters van het redactionele gedeelte in 1981 van het betrokken dagblad (c). Bij het bepalen van het gewicht van het papierverbruik wordt uitgegaan van de voor de dagbladpers gebruikelijke papierkwaliteit. Het papierverbruik voor het redactionele gedeelte in kilogrammen van het betrokken dagblad wordt gevonden door het gemiddelde aantal millimeters voor het redactionele gedeelte (c) te delen door het gemiddelde totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeelten (b) en de uitkomst daarvan te vermenigvuldigen met het totale papierverbruik in kilogrammen (a).

2. Vervolgens wordt de totale omvang vastgesteld van de in het boekjaar 1981 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen van de betrokken dagbladen.

Deze totale omvang van de geleden verliezen kan worden aangeduid als het bedrag V.

3. Vervolgens wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van elk onder 1 bedoeld dagblad afzonderlijk, berekend volgens de onder de eerste richtlijn aangegeven methode, vermenigvuldigd met de volgende grootte van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule die de positie van elk dagblad ten opzichte van de grenzen voor oplage en spreiding aangeeft:

$$2 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}}$$

4. De uitkomsten van de onder de derde richtlijn bedoelde vermenigvuldiging wordt voor alle onder 1 bedoelde dagbladen opgeteld. Dit totale aantal kilo's kan worden aangeduid als ΣK -waarde.

5. De F-waarde van de in artikel 4, eerste lid, genoemde formule wordt gevonden door 75% van het onder de tweede richtlijn gevonden bedrag V te delen door de onder 4 gevonden ΣK -waarde.

6. Het te compenseren bedrag per kilogram verbruikt papier voor het redactionele gedeelte voor elk onder 1 bedoeld dagblad (de K_i -waarde van de in artikel 4, eerste lid genoemde formule) wordt vervolgens berekend door de onder 5 gevonden F-waarde te vermenigvuldigen met de in 3 aangegeven formulegrootte. Het totale te compenseren bedrag per blad wordt nu gevonden door het te compenseren bedrag per kilogram verbruikt papier voor het redactionele gedeelte van het desbetreffende blad te vermenigvuldigen met het aantal kilogrammen verbruikt papier voor het redactionele gedeelte van het blad.

7. Indien de som van de in de zesde richtlijn bedoelde berekende bedragen hoger zou zijn dan het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling als bedoeld in artikel 9, eerste lid, wordt dat verschil, ingevolge het bepaalde in het derde lid van artikel 9, op elk van de berekende bedragen in mindering gebracht naar rato van de hoogte van die bedragen.

Interim-advies Werkgroep Perswet

aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

over een nieuwe wet voorziening Perswezen d.d. 29 januari 1982

Excellentie,

Namens de Werkgroep Perswet bieden wij u hierbij een interim-advies aan met een Voorontwerp van een nieuwe wettelijke regeling inzake voorzieningen op het gebied van de pers.

Deze werkgroep werd op 26 maart 1980 door uw ambtsvoorganger geïnstalleerd*. Krachtens haar instellingsbeschikking, waarvan de volledige tekst als bijlage 1 bij dit advies wordt gevoegd, heeft de werkgroep tot taak de onderwerpen voor zo'n wettelijke regeling te inventariseren en voor zover mogelijk ook een voorontwerp van een wet tot stand te brengen. In de werkgroep zijn op persoonlijke titel enkele leden van de Persraad en van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers en enkele ambtenaren opgenomen, zoals ook wordt aangegeven in het bijgevoegde overzicht van de samenstelling van de werkgroep (pag. 1 van het advies).

Het interim-advies dat de werkgroep u hierbij aanreikt, bevat een Voorontwerp met aanbevelingen voor wettelijke voorzieningen met name betreffende taak en samenstelling van de Persraad en het Bedrijfsfonds voor de Pers. In het kader van de ontwerp-regeling ter zake van het Bedrijfsfonds voor de Pers worden tevens aanbevelingen gegeven voor een wettelijke grondslag van de financiële steunverlening aan de pers. In het Voorontwerp zijn geen nadere bepalingen opgenomen betreffende eventuele compensatieregelingen voor persorganen. In deze fase heeft de werkgroep namelijk nog niet kunnen overzien of en zo ja op welke wijze dergelijke compensatieregelingen tot stand zullen worden gebracht en wil zij voorts de eventuele inwerkingtreding van compensatieregelingen niet vertragen.

Evenmin bevat het Voorontwerp bepalingen inzake een controleregeling voor persfusies. Het is de werkgroep bekend dat de Persraad een studie over de wenselijkheid en de mogelijkheid van zo'n regeling verricht. Op de resultaten hiervan, die naar de werkgroep hoopt binnen niet al te lange termijn beschikbaar zullen komen, heeft zij in deze fase niet willen vooruitlopen.

Met het oog op het ontbreken van aanbevelingen over het laatstgenoemde onderwerp heeft dit advies van de werkgroep het karakter van een interim-advies. De werkgroep stelt zich voor om, zodra zij van de resultaten van de studie van de Persraad op de hoogte zal zijn gesteld, u met voortvarendheid hierover nader van advies te dienen. In afwachting daarvan is de werkgroep – zij het met enige aarzelingen van enkele leden – thans van oordeel, dat het in dit interim-advies aangereikte Voorontwerp van een nieuwe wet voorziening perswezen in beginsel reeds spoedig tot een wettelijke regeling zal kunnen leiden. De werkgroep adviseert u dan ook aan de hand van dit advies de voorbereiding van een wetsontwerp ter hand te doen nemen.

Hoogachtend,
namens de werkgroep,

(w.g.) dr. J. Verhoeve, voorzitter;
(w.g.) mr. P. B. Hugenholtz, secretaris

* De installatierede van minister Gardeniers-Berendsen is met het antwoord van de voorzitter van de Werkgroep Perswet gepubliceerd in de Staatscourant van 10 april 1980, nr. 70.

Inhoud interim-advies

	pag.
Samenstelling Werkgroep Perswet	79
Voorontwerp Wet Voorziening Perswezen 1982	80
Wetstekst	
Hoofdstuk I : Begripsbepalingen	80
Hoofdstuk II : De Persraad	80
Hoofdstuk III: Het Bedrijfsfonds voor de Pers	81
Hoofdstuk IV: Slotbepalingen	83
Memorie van Toelichting	84
I. Overwegingen voor het vervaardigen van een nieuwe wet voorziening perswezen	84
II. Taak en samenstelling van de Persraad en van het Bedrijfsfonds voor de Pers	85
A. Eventuele Integratie adviescolleges	85
B. De taak van de Persraad	85
C. De samenstelling van de Persraad	86
D. De taak van het Bedrijfsfonds voor de Pers	87
E. De samenstelling van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers	88
III. Artikelsgewijze toelichting	88
Bijlagen	
1. Instellingsbeschikking Werkgroep Perswet d.d. 11 maart 1981	91
2. Overzicht van de inhoud van enkele informatienota's, vervaardigd ten behoeve van de Werkgroep Perswet	93

Samenstelling van de Werkgroep Perswet

Voorzitter: dr. J. Verhoeve, Directeur-Generaal voor Natuurbehoud, Recreatie en Media van het ministerie van CRM.

Overige leden:

– van de zijde van het departement van CRM:

mr. J. N. M. Kroon, medewerker Centrale Directie Wetgeving en Juridische Zaken,

mr. J. H. Brouwer, medewerker Directie Radio, Televisie en Pers;

– van de zijde van de Persraad, op persoonlijke titel:

mr. A. Stempels,

mr. J. J. Nouwen,

M. M. de Bok;

– van de zijde van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, op persoonlijke titel:

mr. W. C. D. Hoogendijk*,

prof. dr. J. van Putten.

Waarnemer namens de Persraad en namens het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers:

drs. L. H. A. Lichtenberg**.

Secretaris:

tot 23 november 1981: drs. R. E. M. Asselbergs, medewerker Directie Radio, Televisie en Pers, ministerie van CRM;

vanaf 23 november 1981: mr. P. B. Hugenholtz, medewerker Directie Radio, Televisie en Pers, ministerie van CRM.

* Het lid van de Werkgroep, de heer Hoogendijk, heeft in verband met drukke werkzaamheden niet aan de afronding van dit interim-advies kunnen meewerken. Inmiddels heeft hij aangekondigd, vanwege tijdgebrek, genoodzaakt te zijn de minister te verzoeken hem per 1 februari 1982 van zijn functie in de werkgroep te ontheffen.

** De heer Lichtenberg geeft sedert medio november 1981, in het kader van een studie-opdracht op persoonlijke titel ten behoeve van de Werkgroep Perswet, tevens medewerking aan de voorbereiding van de werkzaamheden van de werkgroep.

Tekst Voorontwerp Wet Voorziening Perswezen

HOOFDSTUK I BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Artikel 1

Deze wet verstaat onder:

- a. Onze minister: Onze minister, belast met de zaken de pers betreffende;
- b. de raad: de Persraad bedoeld in artikel 2.1;
- c. het fonds: het Bedrijfsfonds voor de Pers bedoeld in artikel 3.1;
- d. persorgaan: een regelmatig ten minste twee maal per jaar verschijnende uitgave.

HOOFDSTUK II DE PERSRAAD

par. 1 Taak

Artikel 2.1

Er is een Persraad, die aan Onze minister desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengt over het regeringsbeleid op het terrein van de pers.

par. 2 Samenstelling

Artikel 2.2

1. De raad bestaat uit 18 leden, waaronder de voorzitter en de vice-voorzitter.
2. De voorzitter, de vice-voorzitter en de overige leden worden door Ons op voordracht van Onze minister benoemd en ontslagen.
3. De hieronder genoemde aantallen leden zijn afkomstig uit de volgende sectoren:
 - a. drie leden uit de kring van uitgevers van dagbladen;
 - b. een lid uit de kring van uitgevers van nieuwsbladen;
 - c. twee leden uit de kring van uitgevers van tijdschriften;
 - d. vier leden uit de kring van journalisten;
 - e. twee leden uit de kring van niet-journalistieke werknemers in de perswereld.
4. De voorzitter en de vice-voorzitter zijn niet betrokken bij enig persorgaan, enige persexploitatie of enige organisatie op het gebied van de pers.
5. Onze minister nodigt, alvorens een voordracht tot een benoeming te doen, voor de in het derde lid onder a. tot en met e. bedoelde leden representatieve organisaties uit de betrokken sectoren, uit, voorkeuren ter zake aan hem kenbaar te maken. Voor een voordracht tot een benoeming van de overige leden hoort Onze minister de Persraad.
6. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaren. Zij zijn terstond herbenoembaar. De periode van lidmaatschap van tussentijds benoemde leden eindigt tegelijk met die van de overige leden.
7. Aan de leden wordt met ingang van de eerstvolgende maand na het bereiken van de tweeënzeventigjarige leeftijd door Ons ontslag verleend.

Artikel 2.3

1. De raad kan ten behoeve van de vervulling van zijn taak commissies instellen, die hem advies uitbrengen of verslag doen. Daarin kunnen naast leden van de raad ook andere deskundigen zitting hebben.
2. Ten aanzien van deelneming in zijn commissies door ambtenaren tot wier functie behoort het adviseren van de minister onder wie zij ressorteren over het beleid met betrekking tot de pers, behoeft de raad de toestemming van het desbetreffende bevoegd gezag. Deze ambtenaren hebben in de commissies een adviserende stem.

Artikel 2.4

1. De raad kan zich wenden tot overheidsdiensten, openbare en particuliere instellingen en groeperingen voor het verkrijgen van de informatie die hij behoeft. Ten aanzien van overleg met ambtenaren behoeft de raad de toestemming van het desbetreffende bevoegd gezag.
2. Indien een adviesaanvraag, of het voornemen tot een advies uit eigen beweging, naar het oordeel van de raad mede het terrein bestrijkt van de Omroepraad of het fonds, stelt de raad deze instelling met het oog op de coördinatie van de advisering daarvan in kennis.
3. De raad kan bij de voorbereiding van een in het vorige lid bedoeld advies overleg voeren met de Omroepraad of het fonds. Dat overleg kan ertoe leiden dat de betrokken colleges een gezamenlijk advies uitbrengen.

Artikel 2.5

1. Onze minister voegt aan de raad een secretariaat toe.
2. Wij benoemen en ontslaan de secretaris op voordracht van Onze minister. Alvorens Onze minister een voordracht ter zake doet, hoort hij de voorzitter van de raad.
3. Het overige personeel wordt benoemd en ontslagen door Onze minister.
4. De secretaris en de medewerkers van het secretariaat kunnen geen lid van de raad zijn.

Artikel 2.6

1. De raad stelt nadere regels voor zijn werkwijze, in ieder geval betreffende de openbaarheid van zijn vergaderingen. Deze nadere regels alsmede wijzigingen daarin treden niet in werking dan na goedkeuring van Onze minister.
2. Wie als lid van de raad en van de door hem ingestelde commissies de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot

bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van deze wet de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 2.7

De adviezen worden opgesteld overeenkomstig het gevoelen van de meerderheid van de leden van de raad. Indien een lid een afwijkende mening heeft, kan daarvan melding worden gemaakt; desgewenst kan dat lid een minderheidsnota aan het advies toevoegen.

Artikel 2.8

De raad brengt jaarlijks aan Onze minister schriftelijk verslag uit over zijn werkzaamheden.

HOOFDSTUK III HET BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

par. 1 Taak

Artikel 3.1

Er is een Bedrijfsfonds voor de Pers. Het fonds heeft rechtspersoonlijkheid en is gevestigd in de gemeente Rijswijk.

Artikel 3.2

Het fonds heeft tot taak:

- a. het, met inachtneming van het overige in deze wet bepaalde, verlenen van financiële bijstand aan individuele persorganen;
- b. het uitvoering geven aan besluiten van Onze minister betreffende andere vormen van de verlening van financiële bijstand aan persorganen, met inachtneming van bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regelen;
- c. het desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen aan Onze minister over financiële steunverlening aan persorganen en daarmee, in het licht van de verscheidenheid van de pers, samenhangende zaken.

par. 2 Het bestuur

Artikel 3.3

1. Het bestuur bestaat uit zeven leden, waaronder de voorzitter en de vice-voorzitter.
2. De voorzitter, de vice-voorzitter en de overige leden worden door Ons op voordracht van Onze minister benoemd en ontslagen.
3. De leden van het bestuur mogen niet betrokken zijn bij enig persorgaan, enige persexploitatie of enige organisatie op het gebied van de pers.
4. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaren. Zij zijn terstond herbenoembaar. De periode van tussentijds benoemde leden eindigt tegelijk met die van de overige leden.
5. Aan de leden wordt met ingang van de eerstvolgende maand na het bereiken van de tweeënzeventigjarige leeftijd door Ons ontslag verleend.

Artikel 3.4

Onze minister nodigt, alvorens een voordracht tot een benoeming van de voorzitter, de vice-voorzitter en de overige leden te doen, het bestuur uit voorkeuren ter zake aan hem kenbaar te maken.

par. 3 Verlening van financiële bijstand

Artikel 3.5

1. Het fonds kan op aanvraag financiële bijstand verlenen aan individuele persorganen, indien dat in het belang is van de verscheidenheid van de pers, voor zover die uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische samenleving van belang is.
2. Voor financiële bijstand komen uitsluitend persorganen in aanmerking die aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - a. zij worden in Nederland uitgegeven en zijn bestemd voor het publiek in Nederland;
 - b. zij bevatten in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar of achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, vooral in het belang van de politieke meningsvorming;
 - c. zij worden geredigeerd door een zelfstandige redactie op basis van een statuut waaruit de redactionele identiteit van het desbetreffende persorgaan blijkt;
 - d. zij verschijnen regelmatig, ten minste twee maal per maand;
 - e. zij zijn voor iedereen verkrijgbaar;
 - f. zij worden tegen abonnementsgeld verspreid en/of zijn in de losse verkoop verkrijgbaar;
 - g. zij worden niet uitgegeven door of vanwege de overheid;
 - h. zij worden niet uitgegeven of verspreid in samenhang met het lidmaatschap, donateurschap of deelnemerschap van een vereniging, kerkgenootschap of andere organisatie.
3. Gratis verspreide persorganen kunnen in aanmerking komen voor financiële bijstand indien zij voldoen aan de in het tweede lid onder a. t/m e., g. en h. genoemde voorwaarden alsmede aan nadere bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels.
4. Plaatselijke bladen komen voor financiële bijstand op grond van dit artikel slechts in aanmerking indien zij worden uitgegeven en verspreid in een gebied dat ten minste één zelfstandig bestuurlijke eenheid omvat en waarin ten minste één zelfstandige vertegenwoordiging van de plaatselijke of regionale bevolking bestaat in de vorm van een gemeenteraad of een op grond van de Gemeentewet ingesteld vertegenwoordigend orgaan dat bevoegdheden heeft met betrekking tot een deel van de gemeente.
5. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat in andere gevallen dan die bedoeld in het

tweede, derde en vierde lid van dit artikel, financiële bijstand aan individuele persorganen kan worden verleend.

Artikel 3.6

1. Financiële bijstand aan individuele persorganen wordt slechts verleend, indien de continuïteit van de exploitatie van het persorgaan in gevaar is of dreigt te komen en de mogelijkheid voor financiële steunverlening ten laste van de algemene middelen van de overheid, door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van andere regelingen niet of niet in voldoende mate aanwezig is.
2. De financiële bijstand wordt slechts verleend indien de verantwoordelijke uitgever een project indient, dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode en dat door het bestuur van het fonds wordt goedgekeurd.
3. De financiële bijstand wordt verleend onder voorwaarde van uitvoering van het goedgekeurde project.
4. De financiële bijstand kan worden verleend in de vorm van kredieten en eventueel daaraan te verbinden kredietfaciliteiten en in de vorm van subsidie. Subsidies kunnen uitsluitend worden verleend aan in het tweede lid bedoelde projecten die niet op doeltreffende wijze kunnen worden uitgevoerd met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten.
5. De omvang van de financiële bijstand aan nieuwe persorganen bedraagt ten hoogste de helft van de begrote aanloopkosten van het in het tweede lid bedoelde project.
6. Het beheer van de financiële bijstand stelt het fonds zo mogelijk in handen van een bankinstelling.

Artikel 3.7

1. Het fonds zendt een binnengekomen aanvraag voor financiële bijstand toe aan de in artikel 3.6, zesde lid, bedoelde bankinstelling voor het uitbrengen van een financieel-economisch rapport ter zake, tenzij terstond duidelijk is dat de aanvraag dient te worden afgewezen of onvoldoende is gedocumenteerd. In dat laatste geval wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld aanvullende gegevens te verstrekken.
2. Het fonds stelt Onze minister en de indiener van de aanvraag op de hoogte van de toezending van een aanvraag aan de bankinstelling.
3. Van het toezenden van een aanvraag door het fonds aan de bankinstelling wordt een mededeling gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant. De bekendmaking bevat geen gegevens van vertrouwelijke aard.
4. Na ontvangst van het in het eerste lid bedoelde rapport van de bankinstelling neemt het fonds mede op basis van dat rapport een besluit ter zake van de aanvraag en deelt dat besluit aan de indiener van de aanvraag mede.
5. Van het in het vorige lid bedoelde besluit van het fonds wordt een mededeling gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant. De bekendmaking bevat geen gegevens van vertrouwelijke aard.

Artikel 3.8

1. Een besluit tot toekenning of weigering van financiële bijstand wordt binnen zeven dagen na de dag waarop het is genomen aan Onze minister toegezonden.
2. Onze minister kan, het bestuur van het fonds gehoord, een in het vorige lid bedoeld besluit binnen dertig dagen na de dag waarop Onze minister het besluit heeft ontvangen, vernietigen wegens strijd met de wet. De beschikking tot vernietiging wordt in de Nederlandse Staatscourant geplaatst.
3. Een besluit tot toekenning van financiële bijstand kan eerst in werking treden na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn van dertig dagen of zoveel eerder als Onze minister heeft medegedeeld van zijn bevoegdheid bedoeld in het tweede lid geen gebruik te maken.

Artikel 3.9

Van de middelen van het fonds worden de volgende uitsluitend ten behoeve van de financiële bijstand gebruikt:

- a. de daartoe door Onze minister ter beschikking gestelde gelden;
- b. de daartoe door anderen ter beschikking gestelde gelden;
- c. het batig saldo van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, die zo spoedig mogelijk na het in werking treden van deze wet zal worden ontbonden.

Artikel 3.10

1. De begroting en de jaarrekening van het fonds behoeven goedkeuring van Onze minister.
2. Onze minister kan met betrekking tot inrichting en indiening van deze stukken nadere regels stellen.
3. Onze minister kan een registeraccountant belasten met het uitvoeren van een controle op de jaarrekening. Aan deze accountant en aan de Algemene Rekenkamer wordt inzage gegeven van de boeken en bescheiden en worden alle inlichtingen verstrekt welke zij nodig achten om een juist inzicht te verkrijgen in het geldelijk beheer van het fonds.

Artikel 3.11

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers brengt jaarlijks aan Onze minister schriftelijk verslag uit over zijn werkzaamheden.

par. 4 Inrichting en werkwijze

Artikel 3.12

De artikelen 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 en 2.7 zijn van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK IV SLOTBEPALINGEN

Artikel 4.1

Wij kunnen bij algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van deze wet nadere regels stellen.

Artikel 4.2

De Wet Voorziening Perswezen 1951 wordt ingetrokken.

Artikel 4.3

1. Deze wet kan worden aangehaald als: Wet Voorziening Perswezen.
2. Deze wet treedt in werking met ingang van

Memorie van Toelichting bij Voorontwerp Wet Voorziening Perswezen

I. OVERWEGINGEN VOOR HET VERVAARDIGEN VAN EEN NIEUWE WET VOORZIENING PERSWEZEN

Aan de totstandkoming van deze nieuwe Wet Voorziening Perswezen liggen in hoofdzaak twee overwegingen ten grondslag:

- a. de thans geldende Wet Voorziening Perswezen 1951 is gezien haar bepalingen met betrekking tot de na-oorlogse perszuivering en -ordening verouderd en behoeft derhalve wijziging;
- b. voor het Bedrijfsfonds voor de Pers is een wettelijke grondslag wenselijk.

Ad a.

De huidige wet bevat allereerst beperkende bepalingen betreffende de vervulling van een functie in het perswezen, welke bepalingen verband houden met de na-oorlogse perszuivering. In de tweede plaats geeft deze wet regelingen voor de distributie van zet- en drukcapaciteit. In dat kader was vooral voor de Persraad een taak voorzien. Het derde aspect dat in de huidige wet geregeld is, heeft betrekking op een andere taak van de Persraad, nl. een adviserende taak op het gebied van perszuivering en -ordening, en inzake allerlei andere persaangelegenheden. Zoals hierna nog zal worden toegelicht is dit laatste gedeelte van de adviestaak in feite de taak die de Persraad thans vervult.

De bevoegdheden van de Raad op het gebied van de distributie van zet- en drukcapaciteit hielden verband met de na-oorlogse schaarste aan dergelijke capaciteit, welke schaarste geleidelijk aan werd opgeheven. De regelingen betreffende de perszuivering zijn eveneens achterhaald. De uiterste termijn van uitsluiting uit een functie in de pers (20 jaar) is in 1965 verstreken.

De resterende taak van de Persraad, het adviseren over persaangelegenheden, vraagt mede met het oog op de verouderde bepalingen van de huidige wet een nieuwe regeling, in welke behoefte deze wet beoogt te voorzien.

Ad b.

De huidige juridische grondslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers wordt gevormd door de statuten en de richtlijnen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers. Deze regelingen kwamen in 1974 resp. 1975 tot stand, uitgaande van de behoefte aan een spoedige totstandkoming van het Bedrijfsfonds. Enkele jaren daarvoor was een Commissie, ingesteld door de regering ter bestudering van de wenselijkheid en mogelijkheid van zo'n steunfonds, t.w. de Commissie Bedrijfsfonds voor de Pers, tot de conclusie gekomen dat een regeling van het fonds bij de wet voorkeur verdiende*.

Omdat de oprichting van het fonds bij wet naar verwachting geruime tijd zou vragen, drong de Tweede Kamer bij motie van het lid Van der Sanden c.s. in juni 1972 onder meer erop aan het fonds bij notariële akte op te richten**. Het duurde evenwel nog tot september 1974 voordat het fonds op deze wijze in de vorm van een stichting werd opgericht.

In de Nota over het Massamedia-beleid van maart 1975 kondigde de regering aan, bij een toekomstige evaluatie van het functioneren van het Bedrijfsfonds ook de vraag naar de wenselijkheid dan wel noodzakelijkheid van een wettelijke grondslag van het fonds aan de orde te stellen. Van de zijde van de Persraad en van organisaties op het gebied van de pers waren inmiddels eveneens pleidooien gevoerd voor een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds. Als overwegingen werden hierbij vooral genoemd de noodzaak objectief toetsbare criteria op deze wijze vast te leggen. Regelingen op het gebied van de persvrijheid zouden, zo luiden deze overwegingen, door de formele wetgever dienen te worden uitgevaardigd en mogen niet aan de incidentele beoordeling van minister en parlement worden overgelaten. Door middel van een formele wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds zou de volksvertegenwoordiging haar beslissend oordeel over vorm en inhoud van bepalingen betreffende financiële steunverlening uit het fonds kunnen geven. Ook zou door middel van een wet kunnen worden voorkomen dat de volksvertegenwoordiging, bij haar controle op de regering, in de positie wordt gebracht haar oordeel over individuele gevallen van steunverlening te geven.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers vestigde in een advies van oktober 1975 over de Medianota*** de aandacht op twee gezichtspunten betreffende een wettelijke regeling van het fonds. In de eerste plaats wees het bestuur erop dat de Grondwet in artikel 87 voorschrijft dat vaste colleges van advies en bijstand bij de wet dienen te worden ingesteld. Wanneer het Bedrijfsfonds zou worden gecontinueerd, rijst de vraag of de huidige structuur zich wel met de Grondwet verdraagt. Een ander gezichtspunt is naar de mening van het Bedrijfsfondsbestuur de sterke roep uit de maatschappij om een wettelijke regeling. Verzet tegen een dergelijk verlangen naar een wet zou de legitimiteit van het fonds en daarmee van de bestuurshandelingen kunnen ondergraven en schade kunnen toebrengen aan het doel waarvoor het Bedrijfsfonds is ingesteld. Ook na 1975 werden vanuit het parlement en vanuit organisaties in de pers pleidooien gehouden voor een wettelijke regeling van het Bedrijfsfonds.

Met het Bedrijfsfonds is inmiddels ruim zeven jaar ervaring opgedaan. In die periode heeft het bestuur

* *Memorandum van de Commissie Bedrijfsfonds voor de Pers aan de Kabinets(in)formateur, Tweede Kamer, zitting 1970-1971, 11 326, nr. 1. Deze commissie, die haar eindrapport in 1972 aan de minister van CRM uitbracht (Tweede Kamer, zitting 1971-1972, 11 762, nr. 1) was ingesteld op aanbeveling van een interdepartementale commissie, de Commissie Concentratie-tendensen in de pers. In de aanbevelingen van deze interdepartementale commissie, voorgelegd aan de minister in een rapport van mei 1970 (Tweede Kamer, zitting 1969-1970, 9 571, nr. 3, pag. 18-19) sprak de commissie haar instemming uit met een denkbeeld van de Persraad, een studie te verrichten naar de oprichting van een bedrijfsfonds voor de pers.*

** *Tweede Kamer, zitting 1971-1972, 11 762, nr. 8 aangenomen op 29-6-1972.*

*** *Jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1974-1975, pag. 24 en 64-79.*

van het fonds tal van adviezen uitgebracht met betrekking tot vraagstukken op het terrein van de financiële steunverlening aan persorganen. Ook heeft het uitvoering gegeven aan beslissingen van de minister over financiële steun aan individuele persorganen. Daarnaast liet het bestuur onderzoek en studies verrichten ten dienste van het overheidsbeleid ten aanzien van de pers, in het bijzonder voor wat de financiële steunverlening betreft. Het Bedrijfsfonds heeft op deze wijze naar de mening van de ondertekenaars vorm en inhoud gegeven aan de in de Medianota uitgesproken verwachting, dat "dit fonds in zijn huidige vorm en werkwijze als een van de hoekstenen van het persbeleid beschouwd kan worden" (pag. 41 Medianota). Met het oog op de functie die het fonds tot op heden heeft vervuld menen de ondertekenaars dat het Bedrijfsfonds voor de Pers dient te worden gecontinueerd. Dientengevolge en uitgaande van de wens de criteria van de financiële steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds in een wettelijke regeling neer te leggen, wordt aan het fonds een wettelijke grondslag gegeven.

II. TAAK EN SAMENSTELLING VAN DE PERSRAAD EN VAN HET BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS

A. Eventuele integratie adviescolleges

De ondertekenaars hebben overwogen of het voorkeur zou verdienen de Persraad en het Bedrijfsfonds voor de Pers samen te voegen en of het daarbij tevens wenselijk dan wel mogelijk is, een integratie door te voeren van het aldus gevormde college met de Omroepraad. Vanuit het parlement is meerdere malen op zo'n Mediaraad aangedrongen.

Gelet op de onderscheiden taken van deze colleges zien de ondertekenaars thans echter geen voordeel in dergelijke integratie. Deze zou naar verwachting ertoe leiden dat binnen het dan uit deze colleges gevormde nieuwe orgaan toch afzonderlijke afdelingen (Kamers) worden ingesteld voor de behandeling van de specifieke problemen waarmee de colleges zich thans afzonderlijk bezighouden.

Veeleer wordt een voordeel gezien in vormen van informatie-uitwisseling, overleg en eventuele gezamenlijke advisering door de afzonderlijke colleges, welke vormen in artikel 2.4 als eis resp. als mogelijkheden worden genoemd.

B. De taak van de Persraad

De Persraad werd bij het Tijdelijk Persbesluit van 1945* opgericht en geïnstalleerd door de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op 25 oktober van dat jaar. Dit college was bedoeld als vast orgaan voor de verlening van advies en bijstand aan de regering vooral op het gebied van de perszuivering en -ordening. In dat verband werd de Persraad belast met de advisering over de herverschijning van bladen, over het intrekken van vergunningen tot verschijning, over het ter beschikking stellen van outillage, en over de benoeming van bewindsvoerders bij persbedrijven. De uitvoerende taak die de Raad in dat kader werd toebedeeld bestond uit het doen opnemen van berichten in kranten, het treffen van voorzieningen tot het doen drukken, verschijnen en verspreiden van kranten en het geven van voorschriften betreffende oplagen, formaat, en verschijningsfrequentie. Ook werd de Raad, zoals reeds eerder is opgemerkt, bij zijn oprichting de ruimere taak gegeven van advies over "alle aangelegenheden, de Nederlandse pers betreffende". In 1947 werd het genoemde Tijdelijk Persbesluit vervangen door een overgangswet, de Wet Noodvoorziening Perswezen**. De bepalingen van het Besluit betreffende de Persraad werden in deze noodwet overgenomen, met enkele wijzigingen voor wat betreft onderdelen van de taken van de raad op het gebied van perszuivering en -ordening. De Wet Noodvoorziening Perswezen 1947 werd in 1951 vervangen door de huidige Wet Voorziening Perswezen***. De wettelijke grondslag van de Persraad ondervond daarbij echter nauwelijks wijziging.

In de zes jaren vanaf de oprichting van de Persraad in 1945 tot de invoering van de huidige Wet Voorziening Perswezen in 1951 werden voorts nog verschillende andere – vergeefse – pogingen ondernomen, de wettelijke bepalingen te wijzigen of aan te vullen. Deze pogingen zijn, naast de voorgeschiedenis van de hier genoemde wettelijke regelingen, elders uitvoerig uiteengezet****.

Zoals in het voorgaande reeds tot uitdrukking is gebracht, resteerde voor de Persraad aan het einde van de vijftiger jaren, nadat aan de na-oorlogse perszuivering en -ordening een einde was gekomen, feitelijk alleen de adviserende bevoegdheid over andere persaangelegenheden. Daarmee raakte de huidige wet van 1951 verouderd. De periode na 1951 tot op heden telde slechts één poging om door middel van een Voorontwerp tot wijziging van de verouderde wet te komen. In 1968 legde de Persraad een dergelijk Voorontwerp van een nieuwe perswet***** aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk voor. Dat Voorontwerp bevatte voorstellen tot modernisering van de huidige wet – het schrappen van de bepalingen betreffende perszuivering en persordening – maar ook bevatte dat ontwerp aanbevelingen voor een regeling voor controle op persfusies. Met name de laatstgenoemde aanbevelingen gaven aanleiding tot afwijzende reacties van diverse organisaties op het Voorontwerp, dat mede daardoor niet tot indiening van een wetsontwerp heeft geleid.

In de thans geldende Wet Voorziening Perswezen 1951 is de adviestaak van de Persraad omschreven als de bevoegdheid tot het uitbrengen van advies in alle aangelegenheden, de Nederlandse pers betreffende. Blijkens adviezen die de Persraad in het verleden heeft uitgebracht, moet het begrip "Nederlandse pers" niet in beperkende zin worden opgevat.

In de werkzaamheden van dat college zijn namelijk ook vraagstukken aan de orde gekomen die verband houden met de vrijheid van meningsuiting en de functie van het perswezen in dat kader in bredere zin,

* Tijdelijk Persbesluit 1945, Stb. F 177 van 18-9-1945.

** Wet Noodvoorziening Perswezen van 28-6-1947, Stb. H 211.

*** Wet van 25 april 1951, Stb. nr. 130.

**** H. van den Heuvel, *De vrijheid van de pers*, Baarn 1981.

***** Voorontwerp Wet Voorziening Perswezen 1968, aangeboden door de Persraad aan de minister van CRM bij brief van 26-11-1968 en gepubliceerd door de Voorlichtingsdienst van het ministerie van CRM.

alsmede met problemen op het terrein van de internationale communicatie. Ook is het denkbaar dat vraagstukken op het gebied van de pers van en voor ethnische minderheden in ons land tot het adviserende werk van de Persraad zullen behoren. Met het oog hierop en om misverstanden te vermijden wordt in artikel 2.1 het werkterrein van de Persraad aangeduid als "de pers".

C. De samenstelling van de Persraad

De bepaling in artikel 2.2 betreffende de samenstelling van de Persraad wijkt op verschillende punten af van de desbetreffende bepaling in de thans geldende wet (artikel 3, lid 2). In de eerste plaats is in de voorgestelde nieuwe tekst expliciet de procedure vastgelegd die in de loop der jaren sedert de oprichting van de Persraad gebruik is geworden bij de benoeming van nieuwe leden van dit college. Dit gebruik houdt in dat bij vacatures in de Raad, organisaties op het gebied van de pers* worden uitgenodigd aanbevelingen te doen voor de vervulling van deze vacatures. Bij de benoeming van 12 van de 17 leden wordt thans deze procedure gevolgd en wordt aldus nagestreefd dat de Raad leden telt met praktijkervaring op de onderscheiden gebieden van de pers. De overige leden, w.o. de voorzitter en de vice-voorzitter, worden zonder een dergelijke raadpleging van organisaties – overigens wel van de Persraad zelf – benoemd, maar hierbij wordt uitsluitend gelet op specifieke deskundigheid en ervaring op verschillende andere vakgebieden (bijv. staatsrecht, economie, massacommunicatie). Deze groep van leden wordt ook wel aangeduid als Kroonleden.

Het thans in de wet vastleggen dat een aantal leden afkomstig dient te zijn uit de daarbij aangegeven sectoren is bedoeld om de duidelijkheid van deze procedure en daardoor van de achtergronden van de onderscheiden leden te bevorderen.

Daarbij wordt tevens in de getalsverhoudingen tussen de verschillende groepen van leden in de Raad een zekere mate van pariteit gebracht. Hiervan uitgaande wordt voor de Raad een aantal leden voorgesteld van 18 personen, t.w. 6 uit kringen van uitgevers (drie dagbladuitgevers, een nieuwsbladuitgever en twee tijdschriftuitgevers), 6 uit kringen van werknemers (vier journalisten en twee niet-journalistieke werknemers) en 6 zgn. Kroonleden (inclusief de voorzitter en de vice-voorzitter).

De ondertekenaars vestigen er hierbij volledigheidshalve de aandacht op, dat de leden van de Raad onverminderd op persoonlijke titel in dit college zitting hebben zonder enige verantwoordingsplicht ten aanzien van of mandaat van de organisaties of instellingen op die terreinen van de pers, waarop zij deskundig zijn of waaruit zij afkomstig zijn. Een dergelijke plicht of het in acht nemen van een verstrekt mandaat zou immers het onafhankelijk functioneren van de leden van de Persraad bemoeilijken of zelfs verhinderen, terwijl dit juist als een noodzakelijke voorwaarde moet worden beschouwd voor het uitoefenen van hun adviserende taak.

Overigens achten de ondertekenaars het van belang dat per openstaande vacature door de desbetreffende organisatie meer dan één kandidaat, in volgorde van voorkeur, uit de betrokken kring wordt aanbevolen, opdat het mogelijk zij een reële keuze uit verschillende kandidaten te maken.

In artikel 2.2, vijfde lid, betreffende de samenstelling van de Persraad wordt ook bepaald dat voor een voordracht van de overige leden van de Raad het college zelf zal worden geraadpleegd. Een soortgelijke bepaling is in hoofdstuk III opgenomen voor de voordracht tot benoeming van de leden van het Bedrijfsfondsbestuur (art. 3.4). Deze bepalingen zijn erop gericht expliciet de tot dusver gevolgde praktijk bij deze benoemingen vast te leggen**.

* Te weten:

- de organisatie van dagbladuitgevers: de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP);
- de organisatie van nieuwsbladuitgevers: de Vereniging de Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP);
- de organisatie van tijdschriftuitgevers: de Nederlandse Organisatie van Tijdschrift-Uitgevers (NOTU);
- de organisatie van journalisten: de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ);
- de organisaties van grafische werknemers: de Grafische Vak-Organisatie Druk en Papier en de Grafische Bond CNV.

** De Voorzitter en de leden de heren Kroon en Van Putten zijn – in afwijking van de overige leden – geen voorstander van een wettelijk voorschrift (in art. 2.2.5) tot het horen van de Persraad voorafgaand aan de benoeming van de zgn. Kroonleden. Tegen een soortgelijk voorschrift, vastgelegd in artikel 3.4 ten aanzien van de benoeming van de leden van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers, koesteren de voorzitter en de heer Kroon eveneens bezwaren, zij het in mindere mate, omdat het fondsbestuur uitsluitend bestaat uit zgn. Kroonleden. Wat betreft het horen van het fondsbestuur voorafgaand aan een benoeming van een nieuw lid sluit de heer Van Putten zich aan bij het standpunt van de meerderheid van de werkgroep, gezien a. de geringe omvang van het bestuur, b. de taken van het bestuur, c. de gunstige ervaringen met de betrokkenheid van het fondsbestuur bij de vervulling van vacatures in de huidige opzet van het fonds, en d. niet in de laatste plaats het voorschrift dat de leden van het fondsbestuur niet betrokken mogen zijn bij enig persorgaan, enige persexploitatie of enige organisatie op het gebied van de pers.

In samenhang hiermee zijn de voorzitter en de heren Kroon en Van Putten in het algemeen niet overtuigd van de wenselijkheid van een voorschrift, zoals voorgesteld in artikel 2.2, dat het merendeel van de leden van de Persraad afkomstig dient te zijn uit de verschillende sectoren van de pers. Zij zijn ook geen voorstander van het voorstel aan de representatieve organisaties in de verschillende sectoren het recht toe te kennen, hun voorkeur ter zake van de te benoemen personen kenbaar te maken.

Naar hun oordeel valt waar te nemen, dat vele raden in de zin van art. 87 Grondwet naast het fungeren als vast College van Advies en Bijstand aan de Regering, zich hebben ontwikkeld tot "deelparlementen" en hier en daar tot pressiegroepen. Een verdere voortgang op deze weg zou door de hier door het merendeel van de leden van de werkgroep voorgestelde constructie in de hand kunnen worden gewerkt. Mede omdat op de regering een ongewenst zware verantwoordingslast zou komen te rusten wanneer zij zou afwijken van de tot uitdrukking gebrachte voorkeuren, verwachten de genoemde leden dat bij verwezenlijking van die constructie de regering nog wel een formele, maar geen feitelijke vrijheid meer heeft tot het samenstellen van haar College van Advies en Bijstand.

Ten slotte memoreren de ondertekenaars hier nog de uitspraak van de Ministerraad van 2 oktober 1978, dat Kamerleden bij voorkeur niet dienen te worden benoemd in adviescolleges. Parlementsleden zouden immers op deze wijze in een dubbelfunctie kunnen komen te verkeren die hun tegelijkertijd in de rol van adviseur en controleur van de regering brengt. Hoewel de Grondwet (artikel 106) deze figuur niet uitdrukkelijk verbiedt, zal met het oog op het gevaar van rolconflicten bij het vervullen van een dergelijke dubbelfunctie toch de grootste terughoudendheid ten aanzien van dit aspect van het benoemingsbeleid betracht dienen te worden.

D. De taak van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Het Bedrijfsfonds voor de Pers werd in september 1974* opgericht in de vorm van een stichting, waarvan het bestuur fungeert als adviescollege van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk over aanvragen tot financiële steunverlening aan individuele persorganen. De minister neemt aan de hand van deze adviezen de uiteindelijke beslissing over de aanvragen. Vervolgens geeft het bestuur uitvoering aan deze beslissing. De juridische grondslag voor de advisering en de besluitvorming hierover wordt gevormd door de statuten en richtlijnen van de stichting**.

De statuten waren blijkens artikel 4, lid 1, expliciet bedoeld kredietverlening mogelijk te maken voor het in stand houden van de bestaande pluriformiteit, in afwachting van de vaststelling van het mediabeleid van de regering na de behandeling van de Medianota in de Tweede Kamer.

Die Medianota verscheen in maart 1975 en bevatte de aankondiging van de regering, het Bedrijfsfonds te laten voortbestaan, mede tegen de achtergrond van de verwachting, dat "dit fonds in zijn huidige vorm en werkwijze als een van de hoekstenen van het persbeleid beschouwd kan worden". Daarbij tekende de regering aan, dat het onder bepaalde omstandigheden geenszins uitgesloten moet worden dat het bestaande spectrum van bladen wordt uitgebreid door nieuwe initiatieven tot de oprichting van bladen, zulks met financiële steun van het Bedrijfsfonds. Tegen deze achtergrond verklaarde de regering zich ook voorstander van de invoering van een aanloopsubsidie voor nieuwe persorganen. Tevens dacht de regering in genoemde Nota aan de mogelijkheid van subsidieverlening aan niet-redactionele samenwerkingsactiviteiten van persorganen, alsmede aan bladen met plannen voor een eenmalige reorganisatie ter verbetering van hun structurele positie. Ten slotte kan in dit verband nog worden vermeld dat de regering in de Medianota het voorstel deed, financiële compensatieregelingen voor dagbladen en voor opinieweekbladen in te voeren en de uitwerking daarvan aan het Bedrijfsfondsbestuur op te dragen.

In deze wet worden onder meer bepalingen gegeven die erop gericht zijn, voorstellen gedaan in de Medianota te effectueren. Hierbij zij aangetekend dat een eventuele invoering van vorengenoemde compensatieregelingen in deze wet alleen als mogelijkheid wordt genoemd, zulks in het kader van bepalingen betreffende de taakstelling van het Bedrijfsfonds (art. 3.2, i.c. lid b). In deze fase valt namelijk nog niet te overzien of en zo ja op welke wijze zulke compensatieregelingen zullen worden ingevoerd.

Het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft, zoals in het voorgaande reeds tot uitdrukking is gebracht, sedert zijn formele oprichting in 1974 het karakter van een adviesorgaan van de minister van CRM met beperkte uitvoerende bevoegdheden op het gebied van financiële steunverlening aan individuele persorganen. De minister neemt de beslissing over de adviezen van het bestuur van het Bedrijfsfonds en draagt aldus de politieke verantwoordelijkheid voor beslissingen inzake financiële steunverlening uit het fonds. Op deze wijze kunnen die beslissingen ook door het parlement getoetst worden. Tegen deze constructie is in het verleden het principiële bezwaar aangevoerd, dat op deze wijze de overheid direct betrokken wordt bij het voortbestaan of verdwijnen van persorganen en daarmee van uitingsmogelijkheden voor gedachten of gevoelens. Voorts houdt een beslissing van de minister over financiële steunverlening aan persorganen tevens de uiteindelijke beslissing in over de vraag, of het desbetreffende persorgaan binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds valt en of het een bijdrage aan de pluriformiteit van de pers levert. Uit het fonds kan volgens de huidige statutaire regeling namelijk alleen financiële steun worden verleend aan bladen die in die regeling nader zijn omschreven. Tevens wordt aan de te verstrekken financiële steun de voorwaarde gesteld, dat hiermee de pluriformiteit wordt gediend, voor zover die pluriformiteit "uit hoofde van informatie en opinievorming in een democratische maatschappij van belang is" (artikel 4, eerste lid, statuten Bedrijfsfonds).

De verantwoordingsplicht van de minister tegenover het parlement inzake zijn beslissingen over financiële steunverlening aan individuele persorganen zou volgens deze opvattingen ertoe kunnen leiden, dat ook het parlement bij zijn controle op de regering in de positie wordt gebracht, zijn oordeel te geven over individuele gevallen van steunverlening.

Tegen de achtergrond van onder meer deze overwegingen sprak de Tweede Kamer overigens eerder, in 1972, bij de eerder genoemde motie van het lid Van der Sanden c.s., haar voorkeur ervoor uit, dat de uitvoering van het beleid inzake individuele steunverlening ten laste van het Bedrijfsfonds zou worden opgedragen aan een zelfstandige rechtspersoon. Ook de Persraad en de organisaties op het gebied van de pers hebben eerder op grond van overwegingen als de vorengenoemde hun voorkeur voor zo'n zelfstandig karakter van het fonds uitgesproken.

Nu bij deze wet een wettelijke grondslag aan het Bedrijfsfonds voor de Pers wordt gegeven, hebben de ondertekenaars gemeend dat de financiële steunverlening aan persorganen in een ander kader zou dienen te worden geplaatst. Het is naar de mening van de ondertekenaars gewenst te voorkomen dat ook maar de

* In 1971 nam de regering het principebesluit, een bedrijfsfonds voor de pers in te stellen. Dit besluit hield de toezegging in, het Bedrijfsfonds als orgaan op te richten en financiële middelen voor dat orgaan beschikbaar te stellen. Met dit principebesluit beoogde de regering met name ook voorziening te kunnen bieden voor noodgevallen die zich tot de feitelijke oprichting van het Bedrijfsfonds zouden kunnen voordoen. Deze overgangsfase duurde tot 16 september 1974, de datum van de oprichting van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers. De hier in grote lijnen geschetste voorgeschiedenis is uitvoerig behandeld in het eerste hoofdstuk van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1974-1975.

** Statuten voor de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 16-9-1974 (Staatscourant d.d. 1-10-1974, nr. 190) en de Richtlijnen van de minister van CRM voor de werkzaamheden van het fonds d.d. 6-5-1975 (Staatscourant dd. 12-5-1975, nr. 88).

schijn gewekt zou worden, dat de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk in zijn beslissing over verzoeken tot financiële steunverlening aan persorganen zich zou baseren op een oordeel over de redactionele identiteit van die persorganen.

Dit kan, zoals uit de hierboven weergegeven opvatting blijkt, worden bereikt door het fonds een zelfstandige beslissingsbevoegdheid te verlenen over financiële steunverlening aan individuele persorganen. Dit doel zou ook – deels – bereikt kunnen worden door een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de criteria waaraan een persorgaan dient te voldoen om voor steun in aanmerking te komen. In dat geval immers kan de AROB-rechter de door de minister genomen beslissingen toetsen aan deze wettelijke criteria. Bij het formuleren van bedoelde criteria, in artikel 3.5, bleek het echter niet mogelijk zó nauwkeurige omschrijvingen te geven dat het gevaar voor het gebruik van "oneigenlijke" motieven bij een besluit over steunverlening volstrekt uitgesloten kan worden geacht. Centraal in de bepaling staan begrippen als "in het belang van de verscheidenheid van de pers" en "in belangrijke mate nieuws, analyse, etc.", begrippen die enerzijds niet kunnen ontbreken, anderzijds eerst in de praktische toepassing duidelijke invulling kunnen krijgen. Met het oog op het bovenstaande hebben de ondertekenaars gekozen voor een systeem, waarin het zwaartepunt van de beslissing over individuele steunverlening ligt bij een zelfstandig fonds. Aan de minister van CRM is de bevoegdheid gelaten besluiten van het fonds die naar zijn oordeel strijden met de wet te vernietigen, waarna het fonds een nieuw besluit zal dienen te nemen. Tegen een dergelijk besluit van de minister zal, naar verwachting, beroep openstaan op grond van de Wet AROB; voorts kan het parlement de minister ter zake ter verantwoording roepen.

In dit systeem blijft de minister onverminderd ook verantwoordelijk voor de benoeming van de leden van het fondsbestuur. Daarnaast geeft de begrotingswetgever periodiek de financiële grenzen aan waarbinnen het fonds zal kunnen manoeuvreren.

E. De samenstelling van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Sedert de oprichting van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers heeft de minister bij het samenstellen van het Stichtingsbestuur reeds de beleidslijn gevolgd, dat de leden geen bestuurlijke, financiële of andere banden mogen hebben met ondernemingen of persorganen dan wel met organisaties op het gebied van het perswezen. Daarom ook wordt bij de benoeming van de bestuursleden tevoren geen overleg gevoerd met bedoelde organisaties; evenmin is voor die organisaties daarbij een bepaald recht van voordracht of aanbeveling gecreëerd.

Het hoofdmotief hiervoor is dat het niet wenselijk is dat financiële steunaanvragen van individuele persorganen voor advies zouden worden voorgelegd aan personen met andere, eventueel concurrerende relaties op het gebied van de pers.

Overigens heeft deze constructie de mogelijkheid voor het bestuur onverlet gelaten, in zijn oordeelsvorming mede kennis te nemen van de opvattingen van ondernemingen, -organen of organisaties op het gebied van het perswezen*.

Met het oog op deze overwegingen wordt hier aan deze constructie vastgehouden**.

III. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1, lid d

Een persorgaan wordt in dit artikel als een periodiek verschijnende uitgave aangeduid. De ondertekenaars denken hierbij in eerste instantie aan gedrukte media. Daarbij hebben zij zich de mogelijkheid gerealiseerd, dat gedrukte media in de toekomst qua verschijningsvorm wijzigingen zullen ondergaan als gevolg van technische ontwikkelingen. Hierbij wordt bij voorbeeld gedacht aan ontwikkelingen in het kader van het snel voortschrijdende proces van de toepassing van elektronische informatieverwerkende systemen, die ertoe zouden kunnen leiden dat de verschijningsvorm van persorganen wordt gewijzigd.

Omdat het in beginsel niet uitgesloten moet worden geacht dat dergelijke nieuwe vormen binnen de werkingssfeer van deze wet zullen vallen, is hier gekozen voor het ruimere begrip "uitgave" in plaats van "gedrukte media".

Artikel 2.2, derde lid (en artikel 3.3, derde lid)

Onder "betrokken zijn" wordt niet begrepen de hoedanigheid van abonnee of lezer van een bepaald persorgaan.

Artikel 2.2, vierde lid (en artikel 3.3, vierde lid)

In deze bepaling wordt gesproken over een termijn van vier jaren voor de periode van het lidmaatschap van de Raadsleden (en overigens ook van de leden van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers). Deze termijn verschilt van die welke in artikel 3, lid 2, van de Wet Voorziening Perswezen 1951 (en in de statuten van het Bedrijfsfonds in artikel 9, lid 4) wordt genoemd, t.w. twee jaar. Deze termijn van twee jaar wordt als een te beperkte periode ervaren. Voorts strekt een verlenging van de zittingsperiode tot vier jaar ertoe, aan te sluiten bij ter zake geldende bepalingen bij andere adviescolleges, zoals de Omroepraad.

Artikel 2.6, tweede lid

De huidige Wet Voorziening Perswezen bevat in artikel 3, lid 5, de regel, dat de leden van de Persraad de eed of de belofte afleggen ter zake van een onpartijdige taakvervulling en van geheimhouding van vertrouwelijke gegevens. Deze regel houdt vooral verband met de oorspronkelijke taakstelling van de Persraad op het gebied van de perszuivering en met de – gebruikelijke – wijze van samenstelling van dit college.

Nu in het kader van de taakstelling van de Persraad alleen algemene advieswerkzaamheden resteren en niet meer activiteiten m.b.t. zuivering of ordening van de pers, wordt de eis van een eed of belofte niet

* Jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers over 1974–1975, pag. 10.

** Zie voetnoot ** op pag 84.

langer meer noodzakelijk geacht. Met het oog daarop wordt ook de onpartijdigheidsplicht niet meer uitdrukkelijk vastgelegd.

Wel wordt hier de geheimhoudingsplicht gehandhaafd. Nu geeft de Wet Openbaarheid van Bestuur onder meer reeds regels ten aanzien van de geheimhouding van gegevens van vertrouwelijke aard. Daarvan mag alleen worden afgeweken indien daarvoor bijzondere redenen zijn. Omdat de bepalingen van die wet echter niet voorzien in een persoonlijke geheimhoudingsplicht wordt deze plicht nader omschreven en vastgelegd.

Voor deze plicht met de daarbij aangegeven uitzonderingsbepalingen gelden voorts de volgende overwegingen. Met het oog op ambtenaren geldt reeds de geheimhoudingsplicht ex artikel 59 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement. Deze biedt de basis voor disciplinaire sancties tegen ambtenaren die het verbod overtreden alsmede, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, de grondslag voor toepassing van de strafrechtelijke sanctie ex artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht. Naast deze bepaling zou in deze wet geen specifieke geheimhoudingsbepaling behoeven te worden opgenomen, indien de uitvoering van deze wet uitsluitend in handen zou zijn van ambtenaren. Aangezien echter ook niet-ambtenaren daarbij betrokken kunnen worden, is een afzonderlijke bepaling inzake geheimhouding gewenst. Voor de formulering is aansluiting gezocht bij artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht. Deze vrij strakke formulering is gekozen omdat een disciplinaire sanctie voor niet-ambtenaren ontbreekt. In voorkomende gevallen zal direct een vervolging op basis van artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht moeten kunnen plaatsvinden.

De bepaling laat een reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift bestaande geheimhoudingsplicht, met de daaraan verbonden uitzonderingen, onverlet. Voor ambtenaren bij voorbeeld blijft artikel 59 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement gelden, inclusief de uitzonderingen van het tweede lid.

Een uitzondering op de onderhavige bepaling geldt, indien enig wettelijk voorschrift tot het bekend maken van bepaalde gegevens verplicht. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan het bekend maken van gegevens door personen, die "overheidsorganen" in de zin van de Wet Openbaarheid van Bestuur zijn of van zulke organen deel uitmaken, wanneer zij daartoe op grond van die wet gehouden zijn. Voorts wordt door dit voorbehoud bij voorbeeld buiten twiifel gesteld, dat de geheimhoudingsplicht op zichzelf voor iemand, die krachtens wettelijk voorschrift is opgeroepen als getuige te verschijnen, geen rechtvaardigingsgrond oplevert om te weigeren een verklaring af te leggen ter zake van feiten of omstandigheden die hij overigens geheim moet houden.

Voorts is een uitzondering opgenomen, die ertoe strekt te voorkomen, dat de geheimhoudingsplicht aan een goede uitvoering van de wet in de weg zou kunnen staan, doordat ook het bekend maken van gegevens in het kader van die uitvoering zou worden verhinderd.

Artikel 3.1 t/m 3.12 Het Bedrijfsfonds voor de Pers

Bij het opstellen van de bepalingen van dit hoofdstuk is rekening gehouden met een advies dat het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers per brief van 23 juli 1980 aan de minister van CRM heeft uitgebracht over de omschrijving van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds. Tevens is hierbij voor dit onderwerp het advies betrokken van het Bedrijfsfondsbestuur d.d. 18 december 1981 over mogelijke wijzigingen van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds.

Voorts zij aangetekend, dat met "persorganen" in deze artikelen persorganen worden bedoeld voor zover deze binnen de in artikel 3.5 aangegeven werkingssfeer van het Bedrijfsfonds vallen. Dit kunnen zowel bestaande als nieuwe persorganen zijn. Voor nieuwe persorganen wordt, naast algemene ook voor bestaande persorganen geldende voorwaarden, in dit ontwerp een extra-bepaling voorgesteld ter zake van de omvang van de te verlenen financiële steun (artikel 3.6, vijfde lid).

Artikel 3.2, lid a

Onder het "verlenen van financiële bijstand" wordt ook begrepen het uitvoering geven aan besluiten op dit gebied.

Artikel 3.5, tweede lid, onder b

Met "gevarieerd deel" wordt bedoeld: betrekking hebbend op uiteenlopende sectoren van de samenleving.

Artikel 3.5, tweede lid, onder c

De voorwaarde van een statuut waaruit de redactionele identiteit blijkt, wordt hier in het kader van financiële steunverlening aan individuele persorganen gesteld uitgaande van de hoofddoelstelling van het Bedrijfsfonds: handhaven c.q. bevorderen van persverscheidenheid. Redactiestatuten, zoals die sinds enige jaren bij de meeste persorganen functioneren, hebben – naast andere doeleinden – dezelfde doelstelling. Tegen de achtergrond van die doelstelling dient de financiële steunverlening ertoe, redactionele identiteiten van de betrokken persorganen veilig te stellen. Een statuut waarin de redactionele identiteit van een persorgaan door de bij dat persorgaan betrokkenen zelf is vastgelegd, biedt het Bedrijfsfonds een passende mogelijkheid om te toetsen of een individueel persorgaan waarvoor financiële bijstand wordt gevraagd, voldoet aan het criterium van artikel 3.5, eerste lid. Hierbij zij uitdrukkelijk aangetekend, dat de desbetreffende voorwaarde beperkend is geformuleerd, om te voorkomen dat anderen dan bij de persorganen zelf betrokkenen inhoudelijke eisen aan een statuut zouden kunnen stellen*.

* Het lid van de werkgroep, de heer Nouwen, maakt principieel bezwaar tegen het vastleggen van deze voorwaarde in een wettelijke regeling, omdat zo'n voorwaarde naar zijn mening in strijd is met het grondrecht van de vrije meningsuiting. De Grondwet verbiedt de overheid voorafgaande voorwaarden te stellen met betrekking tot het publiceren van persorganen, en derhalve mag de overheid dit ook niet doen indien zij persorganen ondersteunt. Het feit dat de perswereld zichzelf deze voorwaarde heeft gesteld doet hieraan niet af, integendeel, het neemt de eventuele materiële noodzaak van het stellen van deze voorwaarde door de overheid weg. Een dergelijke voorwaarde zou er bovendien toe kunnen leiden, dat ten aanzien van inhoudelijke aspecten van zo'n statuut door anderen dan bij de persorganen rechtstreeks betrokkenen, zelfs door de overheid, eisen worden gesteld.

Voorts wordt hier bepaald, dat de persorganen die voor financiële bijstand in aanmerking willen komen, geredigeerd worden door een zelfstandige redactie. De mate van zelfstandigheid van de redactie wordt dan uiteraard aangegeven door de bepalingen van het statuut.

Artikel 3.5, tweede lid, onder h

Dit artikel is erop gericht, bladen van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds uit te sluiten die uitsluitend in combinatie met een lidmaatschap enz. van een bepaalde organisatie kunnen worden verkregen. Dit zijn overwegend niet-bedrijfsmatig uitgegeven bladen, zoals kerkbladen, verenigingsorganen, personeelsbladen e.d.

Artikel 3.5, derde lid

Voor gratis verspreide persorganen zijn naast de voor alle persorganen binnen de werkingssfeer van het fonds geldende voorwaarden aanvullende regels nodig om te voorkomen dat financiële steun wordt verleend aan bladen waarvoor het Bedrijfsfonds niet is bedoeld. De groep van gratis verspreide bladen telt namelijk naast informatiebladen – die in beginsel voor financiële steun in aanmerking zouden kunnen komen – vele bladen die in hoofdzaak advertenties bevatten waarmee andere, vaak sterk commercieel bepaalde doeleinden worden nagestreefd dan het verschaffen van nieuws enz. in het belang van een pluriforme informatievoorziening en opinievorming.

Teneinde die bladen buiten de werkingssfeer te houden dienen nadere regels te worden gesteld, die bij algemene maatregel van bestuur van kracht kunnen worden. Het vastleggen van dergelijke regels in de wet zou het bezwaar kunnen opleveren dat, gelet op het sterk dynamische karakter van bedoelde bladen, meerdere malen een wetwijziging nodig zal zijn om de regels daaraan aan te passen. Een aanpassing door middel van een wijziging van een algemene maatregel van bestuur kan op doeltreffender wijze worden geëffectueerd.

In bedoelde regels* zou bij voorkeur dienen te worden vastgelegd:

- dat gratis verspreide persorganen die voor financiële steunverlening in aanmerking willen komen, in ieder geval worden uitgegeven door een natuurlijke of rechtspersoon die uitsluitend, althans hoofdzakelijk tot doel heeft het uitgeven van een persorgaan met nieuws, analyse, commentaar of achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, vooral in het belang van de politieke meningsvorming;
- dat de exploitatieresultaten van dergelijke bladen aan dat doel dienstbaar zullen zijn en
- dat de regels eveneens voorschriften geven voor de totale omvang van de financiële bijdragen van lezers van dergelijke bladen aan de kosten van de exploitatie.

Artikel 3.9

De overige middelen van het Bedrijfsfonds kunnen zijn: rentebaten uit hoofde van voor rekening en risico van het fonds aan persorganen verstrekte financiële bijstand, aflossingen op verstrekte steun en rentebaten uit hoofde van (tijdelijk) belegde middelen van het fonds. Deze middelen zijn bedoeld voor de financiering van de beheerskosten van het fonds.

* Aanknopingspunten voor het opstellen van dergelijke regels zijn in eerdere adviezen van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers gegeven, t.w. in het advies d.d. 31 mei 1977 over plaatselijke/regionale informatiebladen (jaarverslag Bedrijfsfonds over 1977, pag. 26–28), het advies d.d. 23 juli 1980 over omschrijving werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers (jaarverslag Bedrijfsfonds over 1980, pag. 72–74) en het advies d.d. 18 december 1981 over mogelijke wijzigingen van de huidige statuten en richtlijnen van het Bedrijfsfonds (Staatscourant 1982, nr. 16).

Bijlage 1 bij het Interim-advies Werkgroep Perswet

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

Overwegende,

dat de vigerende Wet Voorziening Perswezen 1951, gezien haar bepalingen met betrekking tot de na-oorlogse perszuivering en -ordening, verouderd is en derhalve wijziging behoeft;
dat er behoefte bestaat aan voorafgaand overleg tussen rijksoverheid en deskundigen op het gebied van het perswezen omtrent de inhoud van nieuwe wettelijke voorzieningen ten behoeve van de pers;
dat een wettelijke grondslag voor het Bedrijfsfonds voor de Pers wenselijk is;

Besluit:

par. 1. Instelling en taak

Artikel 1

Te rekenen vanaf 26 maart 1980 is een werkgroep ingesteld, hierna te noemen Werkgroep Perswet, die tot taak heeft:

- a. het inventariseren van onderwerpen die in aanmerking komen om geregeld te worden in het kader van nieuwe wettelijke voorzieningen op het gebied van de pers;
- b. het eventueel tot stand brengen – met inachtneming van de resultaten van de sub a bedoelde inventarisatie – van een voorontwerp voor wettelijke voorzieningen die bijdragen tot het scheppen van voorwaarden voor een pluriforme nieuwsvoorziening en voor een pluriforme bijdrage tot de opinievorming door middel van de pers.

Artikel 2

1. In de Werkgroep Perswet hebben zitting:

- a. van de zijde van het departement van CRM:
 - a. de Directeur-Generaal voor Natuurbehoud, Recreatie en Media, dr. J. Verhoeve (voorzitter)
 - b. van de zijde van de directie Radio, Televisie en Pers:
drs. R. E. M. Asselbergs (secretaris)
mr. J. H. Brouwer
 - c. van de zijde van de centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken: mr. J. N. M. Kroon
- B. van de zijde van de Persraad, op persoonlijke titel:
 - a. mr. A. Stempels
 - b. mr. J. J. Nouwen
 - c. M. M. de Bok
- C. van de zijde van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, op persoonlijke titel:
 - a. mr. W. C. D. Hoogendijk
 - b. prof. dr. J. van Putten

2. Waarnemer namens de Persraad en namens het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers is:
drs. L. H. A. Lichtenberg.

par. 2. Inrichting en werkwijze

Artikel 3

1. De Werkgroep Perswet kan subwerkgroepen instellen waaraan ook anderen dan werkgroepleden kunnen deelnemen.
2. De Werkgroep Perswet omschrijft de taken die aan subwerkgroepen worden opgedragen.

Artikel 4

Adviezen van de Werkgroep Perswet worden opgesteld overeenkomstig het gevoelen van de meerderheid van de leden. Zij worden schriftelijk aangeboden aan de minister. Indien een lid een afwijkende mening heeft, kan daarvan melding worden gemaakt. Desgewenst kan het lid een minderheidsnota aan het advies toevoegen.

Artikel 5

De werkzaamheden verbonden aan het secretariaat worden verricht door de directie Radio, Televisie en Pers van het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

par. 3. Vergoedingen

Artikel 6

Aan de daarvoor in aanmerking komende leden van de werkgroep, de subwerkgroepen en aan de waarnemer, bedoeld in artikel 2, tweede lid, zal voor het bijwonen van een vergadering een vacatiegeld worden toegekend volgens de bepalingen van het Vacatiegeldenbesluit 1970.

Artikel 7

Aan de leden van de werkgroep, de subwerkgroepen en aan de waarnemer, bedoeld in artikel 2, tweede lid, wordt een vergoeding voor reis- en verblijfkosten verleend, volgens de regelen, welke voor de vergoeding voor reis- en verblijfkosten wegens reizen voor 's Rijksdienst gelden voor categorie A.

Artikel 8

Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de Werkgroep Perswet geschiedt met inachtneming van de ter zake geldende bepalingen van het Besluit post- en archiefzaken Rijksadministratie 1950 (Stb. K. 425) op overeenkomstige wijze als ten departemente van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

De bescheiden worden bij opheffing van de Werkgroep in het archief van het departement opgenomen.

Van deze beschikking, die in de Nederlandse Staatscourant zal worden bekend gemaakt, wordt een afschrift gezonden aan de Persraad, aan het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers en aan de Algemene Rekenkamer.

De minister voornoemd,
(w.g.) M. H. M. F. Gardeniers-Berendsen

Bijlage 2 bij het Interim-advies Werkgroep Perswet

Overzicht van de inhoud van enkele informatienota's vervaardigd ten behoeve van de Werkgroep Perswet*

Redactionele persvrijheid en redactiestatuut

– een rechtsvergelijkende studie inzake de onafhankelijkheid van de pers en de redactionele medezeggenschap in de Bondsrepubliek Duitsland, Zweden, Frankrijk en Groot-Brittannië –
Deze studie beoogt een bijdrage te leveren tot het verwerven van meer inzicht in processen en opvattingen betreffende de medezeggenschap van journalisten in de verschillende landen. Daarbij wordt het vraagstuk behandeld van een afbakening van rechten en bevoegdheden tussen uitgever en redacteur, tegen de achtergrond van opvattingen in de Duitse literatuur over de zgn. interne persvrijheid. In bijlagen bij deze nota worden voorbeelden gegeven van regelingen op dit punt bij enige buitenlandse persorganen.

Voorontwerp van een Duitse raamwet voor de pers

Deze nota bevat een vertaling van de tekst van het derde voorontwerp van een Duitse raamwet voor de pers (Presserechtsrahmengesetz) met toelichting. Het geheel is voorzien van een inleiding, waarin in grote lijnen ontwikkelingen worden beschreven inzake pogingen van de Duitse wetgever, regelingen te ontwerpen gericht op het bevorderen van vrijheid en onafhankelijkheid van de pers. De nota besluit met een nabeschuiving, deels gewijd aan ontwikkelingen in de Duitse bondsrepubliek en voor het grootste deel aan Nederlandse ontwikkelingen, mede tegen de achtergrond van bestaande opvattingen en stromingen.

Mogelijkheden van persfusiecontrole-regeling

Het eerste hoofdstuk van deze informatienota schetst in kort bestek huidige toetsingsmogelijkheden van persfusies, in welk verband ook worden besproken: a. eventuele strijdigheid met art. 7 Gw/10 EV; b. het vraagstuk van institutionele persvrijheid en c. diverse persbelangen. Het tweede hoofdstuk is in hoofdzaak gewijd aan het in 1977 verschenen advies van de Sociaal Economische Raad o.a. over een preventieve materiële toetsing van fusies door de overheid, waarbij een en ander zoveel mogelijk wordt belicht tegen de achtergrond van een – door de SER geopperde – gedachte van een speciaal regime voor persfusies, waarin de minister van CRM een eerste plaats zou kunnen innemen.

Het derde hoofdstuk geeft een kort overzicht van de ontwikkeling en toepassing van de verschillende fusiecontrole-mogelijkheden voor de pers in de Duitse bondsrepubliek en Groot-Brittannië. Hoofdstuk 4 ten slotte behandelt enkele ontwikkelingen op het gebied van concentratieverschijnselen in de distributie van persorganen, zulks naar aanleiding van een discussie tussen parlement en regering in Nederland over een concreet geval. Bijlagen bij deze nota bevatten letterlijke teksten van standpunten over persfusiecontrole uitgesproken binnen de SER en door regering en parlement, alsmede een vertaling van de Britse Fair Trading Act.

* Deze nota's, vervaardigd door het lid van de werkgroep, de heer Brouwer, liggen ter inzage in de bibliotheek van het ministerie van CRM. Voor belangstellenden zijn – in beperkte aantallen – ook exemplaren van deze nota's op schriftelijke aanvraag verkrijgbaar bij het secretariaat van de Directie Radio, Televisie en Pers van het ministerie van CRM, postbus 5406, 2280 HK Rijswijk Z.H.

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk over het interim-advies van de Werkgroep Perswet d.d. 12 mei 1982

Geachte heer,

Bij uw brief van 22 februari jl. (RTP U 76401 IV) bood u ons bestuur ter kennisneming het interim-advies aan dat de Werkgroep Perswet onlangs aan u heeft uitgebracht. Daarbij gaf u tevens te kennen een eventuele reactie van ons bestuur met belangstelling tegemoet te zien. Ingaande op deze uitnodiging leggen wij u hierbij ons commentaar op het interim-advies en met name op het bij dat advies gevoegde voorontwerp van een nieuwe wet voorziening perswezen voor.

In dit commentaar stellen wij voorop dat wij van het voorontwerp van de werkgroep met belangstelling en waardering kennis hebben genomen. Het voorontwerp kan een belangrijke bijdrage leveren aan een spoedige totstandkoming van onder meer een wettelijke grondslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Op het belang van een dergelijke grondslag hebben ook wij bij verschillende gelegenheden gewezen. Op één onderdeel van het voorontwerp willen wij in dit advies evenwel een andere zienswijze aan u kenbaar maken. Dit onderdeel betreft de door de werkgroep aanbevolen zelfstandige beslissingsbevoegdheid van het Bedrijfsfondsbestuur, waarbij de minister van CRM de bevoegdheid zou verkrijgen besluiten van het bestuur wegens strijdigheid met de wet te vernietigen.

De werkgroep motiveert haar aanbeveling op dit punt in het bijzonder met het argument, dat voorkomen dient te worden dat ook maar de schijn wordt gewekt, dat de minister in zijn beslissing over steunaanvragen van persorganen zich zou baseren op een oordeel over de redactionele identiteit van die persorganen.

Wij geven er echter de voorkeur aan dat de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het fondsbestuur en van de minister, zoals die thans formeel zijn omschreven, ook in de toekomst in hoofdlijnen worden gehandhaafd. Volgens de huidige bevoegdheden en verantwoordelijkheden fungeert ons bestuur als adviescollege van de minister van CRM, die vervolgens aan de hand van onze adviezen de uiteindelijke beslissingen over steunaanvragen van afzonderlijke persorganen neemt. De minister vraagt ons bestuur daarbij uitvoering aan zijn beslissingen te geven.

Op deze wijze kan de minister ook voldoen aan zijn verantwoordingsplicht jegens het parlement ten aanzien van het toekennen of weigeren van financiële steun uit het fonds. Deze huidige constructie biedt de mogelijkheid van een evenwichtig samenspel tussen de instantie die, na advies hierover te hebben verkregen, de beslissingen over steunverlening aan de pers neemt (de minister) enerzijds en anderzijds de instantie die als vertegenwoordiger van het volk controle op deze beslissingen uitoefent (het parlement).

De aanbevolen nieuwe bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het fondsbestuur en van de minister in dit verband hebben als nadeel, dat juist die verantwoordingsplicht jegens het parlement inzake beslissingen over steunverlening aan de pers niet meer gestand kan worden gedaan. De mogelijkheid van controle op dergelijke beslissingen en de politieke aanspreekbaarheid van de minister in het algemeen dreigen dan te worden uitgehouden. Het toekennen van een recht aan de minister tot vernietiging van besluiten van het fondsbestuur zou dat nadeel op onvoldoende wijze kunnen wegnemen, omdat alleen ingeval van strijdigheid met de wet zou kunnen worden vernietigd. Voor zover de nieuwe constructie is bedoeld om politieke of subjectieve elementen bij beslissingen over steunaanvragen van afzonderlijke persorganen tegen te gaan, wijzen wij erop dat ook in die constructie dergelijke elementen een rol kunnen spelen, bij voorbeeld in het beleid betreffende de benoeming van de leden van het fondsbestuur.

Onze ervaringen met de huidige constructie tot op heden geven ons overigens ook geen aanleiding een principiële wijziging daarvan, in de richting van de aanbevelingen van de Werkgroep Perswet, te bepleiten. Wel hebben wij u onlangs, in een advies van 18 december 1981, aanbevelingen voorgelegd, de huidige constructie op enkele onderdelen aan te vullen en te verbeteren. Een van die aanbevelingen is b.v. erop gericht dat, ingeval de minister voornemens is een advies van ons bestuur over een steunaanvraag niet over te nemen, wij gelegenheid krijgen te attenderen op omstandigheden of argumenten die in de besluitvorming een bijzondere weging verdienen of die buiten beschouwing zijn gebleven. Een dergelijke mogelijkheid zou naar ons oordeel een belangrijke verbetering van de huidige constructie kunnen betekenen. Wij wachten overigens uw reactie op ons advies van 18 december 1981 met belangstelling af.

Eén lid van ons bestuur kan zich wel vinden in de aanbevelingen en overwegingen van de Werkgroep Perswet betreffende nieuwe bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor het bestuur en de minister bij steunverlening aan de pers. Hij heeft daarbij evenwel aangetekend er geen bezwaar tegen te hebben, wanneer de huidige constructie op dit punt in het kader van een nieuwe wet voorziening perswezen in hoofdlijnen zou worden gecontinueerd.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J. W. Schoonderbeek,
voorzitter

